

Nr 310.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om förvaring och internering i säkerhetsanstalt, m. m.; given Stockholms slott den 7 maj 1937.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om förvaring och internering i säkerhetsanstalt;
- 2) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 22 april 1927 (nr 109) om verkställighet av förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare samt av internering av återfallsförbrytare;
- 3) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 22 april 1927 (nr 110) om tillsyn över dem, som utskrivits på prov från vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller från interneringsanstalt för återfallsförbrytare;
- 4) lag om ändring i vissa delar av strafflagen;
- 5) lag om ändrad lydelse av 1 och 6 §§ lagen den 26 mars 1909 (nr 16 s. 1) angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag;
- 6) lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 22 juni 1906 (nr 51 s. 9) angående villkorlig frigivning;
- 7) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 17 oktober 1900 (nr 82 s. 1) om straffregister;
- 8) lag om ändrad lydelse av 11 kap. 11 § giftermålsbalken;
- 9) lag om ändrad lydelse av 27 kap. 15 § och 30 kap. 6 § 1 mom. rättegångsbalken; samt
- 10) lag om ändring i vissa delar av sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321).

GUSTAF.

K. G. Westman.

F ö r s l a g
till
L a g
om förvaring och internering i säkerhetsanstalt.

Härigenom förordnas som följer:

Om förvaring av vissa abnormala förbrytare.

1 §.

Prövas någon vid brotts begående hava varit och fortfarande vara av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs, må domstolen i stället för straff ådöma förvaring i säkerhetsanstalt, därest

1. den brottslige på grund av sin sinnesbeskaffenhet måste antagas vara oemottaglig eller föga mottaglig för straff; och

2. han med hänsyn till den ådagalagda brottsligheten samt på grund av i målet förebragt utredning angående hans sinnesbeskaffenhet och föregåendeandel är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom; samt

3. å brottet eller, där flera brott förövats, å något av dem enligt lag kan följa straffarbete eller, i fråga om sedlighetsbrott, straffarbete eller fängelse.

2 §.

Har någon, som genom villkorlig dom fått anstånd med straffarbete eller med fängelse ådömt för sedlighetsbrott, efter domens meddelande men före prövotidens slut gjort sig skyldig till nytt brott, som icke är av beskaffenhet som i 1 § 3. sägs, eller till uppförande på grund varav anståndet må förklaras förverkat; prövas han vara av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs, och kan det antagas att han vid begående av det brott för vilket han erhållit villkorlig dom varit av enahanda sinnesbeskaffenhet, må domstolen, under de förutsättningar som i 1 § 1. och 2. angivas, i stället för att förklara anståndet förverkat och, där han begått nytt brott, jämväl i stället för att ådöma straff härför, döma till förvaring i säkerhetsanstalt.

3 §.

Finnes någon, som undergår straffarbete eller för sedlighetsbrott ådömt fängelse eller för brott som avses i 1 § 3. undergår ungdomsfängelse eller tvångsuppfostran, vara av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs, och måste det på grund härav och med hänsyn till omständigheterna i övrigt antagas att han efter frigivningen skall bliva vådlig för annans sä-

kerhet till person eller egendom, må domstol i den ordning i 6 § andra och tredje styckena sägs döma till förvaring i säkerhetsanstalt att träda i stället för vad av straffet eller tvångsuppfostran återstår.

Om internering av återfallsförbrytare.

4 §.

Begår någon för brott dömd ånyo brott, må domstolen för det återfall i stället för straff ådöma internering i säkerhetsanstalt, därest den brottslige

1. efter det han dömts till straffarbete eller förvaring, för återfall i brott ånyo dömts till sådan påföljd genom dom som är lagakraftvunnen;

2. undergått straffarbete eller förvaring i sammanlagt minst fyra år;

3. därefter, antingen medan han undergår straffarbete eller inom fem år från det han senast lösgavs från sådant straff eller ock, beträffande den som varit förvarad eller internerad, inom tio år från det han utskrevs, ånyo begår brott samt å brottet eller, där flera brott förövats, å något av dem enligt lag kan följa straffarbete; samt

4. på grund av utredning angående hans sinnesbeskaffenhet och övriga i målet upplysta förhållanden måste antagas icke komma att låta sig rätta genom straff samt är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom.

Prövas tilltalad vid gärningens begående hava varit av sinnesbeskaffenhet, varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs, skall vad i denna lag om internering stadgas icke äga tillämpning. Lag samma vare, där någon förskyller straffarbete på livstid, och skall i sådant fall ådömd internering vara förfallen.

Gemensamma bestämmelser.

5 §.

Frågor enligt denna lag skola, i de fall nedan angivas, behandlas av en nämnd bestående av fem ledamöter (interneringsnämnden). Chefen för fångvårdsstyrelsen är självskriven ledamot av nämnden. Övriga ledamöter jämte en eller flera suppleanter för en var av ledamöterna utser Konungen för en tid av fem kalenderår eller, vid komplettering av nämnden, för återstående tid av löpande period.

Av de särskilt utsedda ledamöterna skall en vara eller hava varit innehavare av domarämbete samt en vara i sinnessjukvård erfaren läkare. Suppleant för särskilt utsedd ledamot skall uppfylla för ledamoten stadgade behörighetsvillkor. Suppleanten för chefen för fångvårdsstyrelsen skall äga erfarenhet i fångvårdsärenden.

Till ordförande i nämnden förordnar Konungen ledamot, som är eller varit innehavare av domarämbete. Vid förfall för ordföranden tjänstgör i hans ställe av Konungen därtill utsedd ledamot eller suppleant, som kunnat förordnas till ordförande.

Har ledamot ej förut avlagt domared, skall han gå sådan ed innan han tager säte i nämnden.

Beträffande beslut av nämnden skall vad angående omröstning till dom är i lag stadgat i tillämpliga delar lända till efterrättelse. Mot ledamot gälla samma jäv som i fråga om domare.

Mot beslut som av nämnden eller dess ordförande meddelas enligt denna lag må talan ej föras.

Närmare föreskrifter angående nämndens verksamhet utfärdar Konungen.

6 §.

Innan, enligt 1, 2 eller 4 §, till förvaring eller internering dömes, skall domstolen inhämta yttrande från nämnden huruvida sådan åtgärd bör vidtagas. Sedan nämnden från domstolen mottagit protokoll och övriga handlingar i målet, åligger nämnden att, så snart ske kan, till domstolen avgiva det begärda yttrandet. Prövar nämnden den ifrågasatta åtgärden icke böra äga rum, vare frågan därom förfallen.

Finner fångvårdsstyrelsen anledning förekomma att enligt vad i 3 § sägs någon som undergår straff underkastas förvaring, skall styrelsen inhämta nämndens yttrande i frågan. Tillstyrker nämnden förvaring, skall styrelsen hänskjuta frågan till justitiekanslern, som prövar huruvida talan om ådömande av förvaring skall väckas. Beträffande den som undergår tvångsuppfostran skall vad här i fråga om fångvårdsstyrelsen stadgats gälla styrelsen för uppfostringsanstalten.

Talan enligt andra stycket föres vid den domstol som först avgjort det mål vari dömts till straff eller tvångsuppfostran. Vid domstolen skall den tilltalade muntligen höras, och gälle om hans rätt till biträde för sin talans förberedande och utförande vad i lagen angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad är stadgat, dock att biträdet tillerkänd ersättning alltid skall stanna å statsverket. Beträffande den tilltalade skall i tillämpliga delar gälla vad i 27 och 30 kap. rättegångsbalken, 12 § lagen den 14 juni 1901 om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om ändring i vissa delar av samma balk samt 11 och 12 kap. lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes finnes stadgat angående part som hålles häktad.

Beslut om förvaring, som i andra och tredje styckena avses, skall verkställas utan hinder av att det ej äger laga kraft.

7 §.

När, i annat fall än i 3 § sägs, till förvaring eller internering dömes, skall domstolen med hänsyn till brottets beskaffenhet och omständigheterna i övrigt bestämma viss minsta tid, före vars utgång den dömde icke må utskrivras. Minsta tid må bestämmas för förvaring till lägst ett och högst tolv år samt för internering till lägst fem och högst femton år.

För förvaring enligt 3 § vare minsta tid ett år. Där förvaringen trätt i stället för straffarbete eller fängelse och mer än ett år återstår av strafftiden, må dock utskrivning icke äga rum före nämnda tids utgång.

Vid beräkning av minsta tid skola tillämpas de grunder, som gälla för beräkning av strafftid; dock skall vid förvaring enligt 3 § denna tid räknas från den dag, då utslaget ankommer till den myndighet som har att förordna om verkställigheten, och må i övriga fall tiden ej räknas från tidigare dag än den, då beslutet om förvaring eller internering vunnit laga kraft.

8 §.

Säkerhetsanstalt enligt denna lag är anstalt eller anstaltsavdelning, som av Konungen anvisats för sådant ändamål.

9 §.

Utskrivning från förvaring eller internering är antingen villkorlig (utskrivning på prov) eller slutlig.

Ej må någon utskrivas så länge han är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom. Sedan minsta tiden gått till ända, må dock den som befinnes lida av varaktig sinnessjukdom oavsett sin vådlighet slutligt utskrivas för att intagas å sinnessjukhus.

Om utskrivning beslutar nämnden.

10 §.

Före utgången av den för förvaringen eller interneringen gällande minsta tiden skall nämnden, även om framställning ej gjorts, pröva huruvida den förvarade eller internerade må anses kunna utan våda för annans säkerhet till person eller egendom utskrivas. Sker ej utskrivning, skall nämnden minst var tolfte månad ånyo företaga sådan prövning.

Nämnden är icke skyldig att mer än en gång var sjätte månad pröva framställning om utskrivning.

11 §.

Den som utskrivits på prov skall, på sätt särskilt finnes stadgat, stå under tillsyn och därvid vara underkastad av nämnden meddelade eller eljest för honom gällande föreskrifter.

Tillsynen över den på prov utskrivne skall fortfara under minst tre år. Har han under en sammanhängande tid av tre år stått under tillsyn och har han ej därunder dömts att undergå straffarbete eller fängelse, skall nämnden pröva huruvida tillsynen må upphöra. Finner nämnden så ej böra ske, skall tillsynen fortfara under ytterligare ett år, och må tillsynstiden genom nya beslut av nämnden förlängas med ett år i sänder. Har den på prov utskrivne under en sammanhängande tid av fem år stått under tillsyn utan att dom som ovan sagts mellankommit, skall tillsynen upphöra.

12 §.

Visar den som är utskriven på prov tredska att efterkomma de för honom gällande föreskrifter som avses i 11 §, eller finnes han på grund av

sitt uppförande eller eljest vara vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, må nämnden besluta att han skall återhämtas till säkerhetsanstalten. Ej må han på grund av det beslut kvarhållas i anstalten längre tid än ett år.

Finnes skälig anledning antaga att den som återhämtats kan, därest han ånyo utskrivs, bliva vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, må tiden för hans kvarhållande i anstalten kunna genom nya beslut av nämnden förlängas med högst ett år i sänder.

Föreligger fråga om återhämtande av den som utskrivits på prov, må nämnden eller dess ordförande förordna, att han skall tagas i förvar till dess nämnden meddelat beslut i ärendet.

13 §.

Ådömes någon, i annat fall än i 3 § sägs, förvaring eller internering sedan han dömts till straff men innan han det till fullo undergått, skall domstolen tillika förordna, att förvaringen eller interneringen skall träda i stället för straffet eller vad därav återstår. Vad sålunda stadgats gäller ock där genom villkorlig dom beviljats anstånd med straffet.

Vid bestämmandet av minsta tiden för förvaringen eller interneringen skall i sådant fall hänsyn tagas jämväl till beskaffenheten av det brott för vilket han blivit dömd till straff.

14 §.

Varder den, som dömts till förvaring eller internering, innan han utskrivits övertygad att hava begått annat brott, skall domstolen förordna att den ådömda förvaringen eller interneringen skall avse jämväl detta brott. Är brottet begånget efter förvaringens eller interneringens början och av grov beskaffenhet, må dock domstolen, om synnerliga skäl därtill äro, efter nämndens hörande ådöma straff för brottet samt förordna, att förvaringen eller interneringen skall avbrytas till dess straffet blivit verkställt.

Vad i första stycket sägs skall ock gälla den som enligt 12 § återhämtats eller enligt 15 § återintagits och som, innan han ånyo utskrivits, övertygas att hava begått annat brott.

Vid förordnande att ådömd förvaring eller internering skall avse annat brott må domstolen, om så med hänsyn till detta brotts beskaffenhet finnes påkallat, bestämma ny minsta tid för den fortsatta förvaringen eller interneringen.

15 §.

Varder den som är på prov utskrivnen övertygad att hava begått annat brott, må domstolen förordna att den ådömda förvaringen eller interneringen skall träda i stället för straff jämväl för det nya brottet samt att den brottslige skall återintagas i säkerhetsanstalten eller ock, om brottet begåtts före utskrivningen, allenast förordna, att den ådömda förvaringen eller interneringen skall avse jämväl detta brott.

Innan domstolen meddelar förordnande jämlikt första stycket, skall nämndens yttrande inhämtas, och må återintagning ej beslutas, med mindre nämnden tillstyrkt sådan åtgärd. Vid förordnande om återintagning skall ny minsta tid för den fortsatta åtgärden bestämmas. Minsta tiden för internering må i sådant fall kunna bestämmas till lägst två år.

16 §.

Övertygas den, som slutligt utskrivits eller för vilken efter utskrivning på prov tillsynen upphört, att hava före utskrivningen begått annat brott, må domstolen efter nämndens hörande förordna, att den verkställda förvaringen eller interneringen skall avse jämväl detta brott.

17 §.

Förekomma till verkställighet på en gång beslut varigenom någon blivit dömd till förvaring eller internering och beslut varigenom han blivit dömd till straff för brott som begåtts före förvaringens eller interneringens början, skall förvaringen eller interneringen träda i stället för straffet. Finnes, med hänsyn till beskaffenheten av det brott för vilket straff ådömts, ny minsta tid för åtgärden påkallad, må den domstol som först avgjort det mål vari dömts till förvaring eller internering, på framställning av allmän åklagare och sedan den dömde beretts tillfälle att inkomma med yttrande, bestämma sådan tid.

18 §.

Ådömd förvaring eller internering vare förfallen, såframt domen ej börjat verkställas inom femton år från det den vann laga kraft.

19 §.

Vad i lag eller författning finnes stadgat angående särskild verkan för den dömde eller för annan av att någon dömes till straff eller, där skilda verkningar följa av olika straffarter, till straffarbete skall, såframt ej annorlunda stadgas, äga motsvarande tillämpning där förvaring eller internering ådömes; dock att vad nu sägs icke skall gälla då till förvaring dömes enligt 3 §.

I fråga om ådömande av särskilt straff för återfall i brott skall verkställighet av förvaring eller internering som avser ett föregående brott anses lika med undergående av straff och verkställigheten anses avslutad den dag utskrivning ägde rum.

20 §.

Vad i denna lag finnes stadgat därom att förvaring eller internering må användas i stället för straff eller träda i stället för straff gäller icke förlust av ämbete, tjänst eller annan allmän befattning och ej heller påföljd som avses i 2 kap. 20 § strafflagen eller liknande påföljd som finnes stadgad i annan lag eller författning.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Genom lagen upphävas lagen den 22 april 1927 om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare och lagen samma dag om internering av återfallsförbrytare. Dock skall, i mål där fråga är om ansvar allenast för brott begånget före lagens ikraftträdande eller för sådant brott jämte efter lagens ikraftträdande begånget brott för vilket den brottslige finnes ej förskylla högre straff än böter, beträffande förordnande om förvaring eller internering äldre lag tillämpas.

I fråga om verkan av förordnande om förvaring eller internering som meddelats efter äldre lag skall nya lagen äga tillämpning, dock att minsta tiden för förvaringen eller interneringen skall beräknas enligt bestämmelserna i äldre lag.

Förvaring varom i 3 § stadgas må beslutas utan hinder av att den brottslige undergår straff eller tvångsuppfostran för brott begånget före nya lagens ikraftträdande.

Fö r s l a g

till

L a g

angående ändring i vissa delar av lagen den 22 april 1927 (nr 109) om verkställighet av förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare samt av internering av återfallsförbrytare.

Härigenom förordnas, att överskriften till lagen den 22 april 1927 om verkställighet av förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare samt av internering av återfallsförbrytare skall lyda som nedan sägs samt att 1, 3 och 4 §§¹ av lagen skola hava följande lydelse:

Lag om verkställighet av förvaring och internering i säkerhetsanstalt.

1 §.

Den som undergår förvaring eller internering i säkerhetsanstalt skall sys-selsättas med arbete, som, i den mån så lämpligen kan ske, bör innefatta övning i sådan färdighet, varigenom utsikterna underlättas för honom att, om han utskrives, kunna försörja sig.

3 §.

Omedelbart efter intagandet i säkerhetsanstalt skall den förvarade eller internerade hållas i enrum under erforderlig observationstid, dock högst tre månader. Efter utgången av denna tid må han mot sin vilja ej hållas i enrum, där sådant ej påkallas av hänsyn till hans behandling eller fara för ordningen eller säkerheten inom anstalten.

4 §.

Angående rätt att mottaga besök och att mottaga eller avsända meddelanden skall i tillämpliga delar gälla vad om fängelsefånge stadgas; dock må under den i 3 § omförmälda observationstiden göras de inskränkningar i nämnda rätt, som påkallas av hänsyn till observationen.

Vad i lagen angående verkställighet av straffarbete och fängelsestraff finnes stadgat om tillstånd för fånge att besöka närstående under dennes sjukdom eller att bevista närståendes begravning skall äga motsvarande tillämpning i fråga om den förvarade eller internerade.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

¹ Senaste lydelse av 4 § se SFS 1937:177.

F ö r s l a g

till

L a g

angående ändring i vissa delar av lagen den 22 april 1927 (nr 110) om tillsyn över dem, som utskrivits på prov från vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller från interneringsanstalt för återfallsförbrytare.

Härigenom förordnas, att överskriften till lagen den 22 april 1927 om tillsyn över dem, som utskrivits på prov från vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller från interneringsanstalt för återfallsförbrytare, skall lyda som nedan sägs samt att 1, 3 och 6 §§ av lagen skola hava följande lydelse:

Lag om tillsyn över dem, som utskrivits på prov från förvaring eller internering i säkerhetsanstalt.

1 §.

Då någon enligt lagen om förvaring och internering i säkerhetsanstalt utskrivs på prov, skall interneringsnämnden, med iakttagande att onödigt lidande ej därigenom förorsakas den utskrivne, meddela sådana föreskrifter för denne och förordna om sådan tillsyn över honom, att han såvitt möjligt avhålls från att ånyo begå brott.

I den mån — — — ändrade bestämmelser.

3 §.

För en var, som vid utskrivning ställes under tillsyn, skall nämnden förordna tillsyningsman. Finnes ej annan person vara därtill lämplig och vilig, äro på landet landsfiskal samt i stad polismästare och stadsfiskal pliktiga att mottaga sådant förordnande.

6 §.

Uppehåller sig — — — äger vistas.

Visar sig — — — hos länsstyrelsen.

Besluter länsstyrelsen att taga den utskrivne i förvar, skall nämnden omedelbart underrättas härom och åtgärden äga bestånd, till dess nämnden bestämt, huruvida den utskrivne skall återhämtas till säkerhetsanstalten.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Förlag

till

Lag

om ändring i vissa delar av strafflagen.

Häri genom förordnas, dels att till 4 kap. strafflagen skall fogas en ny paragraf av nedan angiven lydelse och dels att 5 kap. 6 § och 16 kap. 3 § strafflagen¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

4 KAP.

16 §.

I vissa fall, då någon för brott dömd ånyo begår brott, må i stället för straff användas internering i säkerhetsanstalt. Därom stadgas i särskild lag.

5 KAP.

6 §.

Prövas någon, som brottslig gärning begått, därvid hava av kropps- eller sinnessjukdom, ålderdomssvagheter eller annan, utan egen skuld, iråkad förvirring saknat förståndets fulla bruk, ehuru han ej kan för strafflös anses efter 5 §; då må, efter omständigheterna, straffet nedsättas under vad i allmänhet å gärningen följa bort. I vissa fall må, enligt vad därom är särskilt stadgat, i stället för straff användas förvaring i säkerhetsanstalt.

16 KAP.

3 §.

Blev den — — — eller böter. Blev den tilltalade dömd till förvaring eller internering i säkerhetsanstalt, och blev förvaringen eller interneringen till fullo eller till någon del verkställd, skall till straffarbete från och med två till och med tio år dömas.⁹

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

¹ Senaste lydelse se SFS 1921:288, jfr beträffande 16 kap. 3 § SFS 1936:244.

F ö r s l a g

till

L a g

om ändrad lydelse av 1 och 6 §§ lagen den 26 mars 1909 (nr 16 s. 1) angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag.

Häri genom förordnas, att 1 och 6 §§ lagen den 26 mars 1909 angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag,¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

1 §.

Har den — — —målsägandes besvär.

Är målet, i vad den dömda rör, av domstolen underställt högre rätts prövning eller är straffdomen villkorlig, äge vad nu är sagt ej tillämpning. Lag samma vare, där, på sätt i lagen om förvaring och internering i säkerhetsanstalt stadgas, yttrande i målet inhämtats från interneringsnämnden och nämnden funnit den tilltalade böra i stället för straff ådömas förvaring eller internering i säkerhetsanstalt.

6 §.

Varder straff — — — laga kraft.

Har jämlikt lagen om förvaring och internering i säkerhetsanstalt överrätt i stället för straff ådömt förvaring eller internering i säkerhetsanstalt, skall ock, där straffet börjat verkställas, bestraffningen fortgå enligt underrettens utslag, till dess överrettens beslut vunnit laga kraft.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

¹ Senaste lydelse se SFS 1927: 112.

Fö r s l a g

till

L a g

om ändrad lydelse av 1 § lagen den 22 juni 1906 (nr 51 s. 9) angående villkorlig frigivning.

Härigenom förordnas, att 1 § lagen den 22 juni 1906 angående villkorlig frigivning¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

1 §.

Har den — — — lag sägs.

Har förvaring eller internering i säkerhetsanstalt avbrutits för verkställighet av frihetsstraff, vare å det straff bestämmelserna i denna lag ej tillämpliga.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Fö r s l a g

till

L a g

angående ändring i vissa delar av lagen den 17 oktober 1900 (nr 82 s. 1) om straffregister.

Härigenom förordnas, att 1 §, 2 § 3 mom., 5 och 7 §§ samt 8 § 1 mom. lagen den 17 oktober 1900 om straffregister² skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

1 §.

Hos fångvårdsstyrelsen skall finnas straffregister, innehållande uppgifter som i denna lag stadgas, angående dem som genom utslag av domstol eller myndighet i riket

1. blivit dömda till dödsstraff, straffarbete eller fängelse eller för snatteri till böter eller med tillämpning av 5 kap. 2 § strafflagen till böter för brott,

¹ Senaste lydelse se SFS 1927: 111.

² Senaste lydelse se beträffande 1 §, 2 § 3 mom., 5 och 7 §§ SFS 1937: 174 samt beträffande 8 § 1 mom. SFS 1936: 248.

vara enligt lag kan följa straffarbete, eller med tillämpning av 6 § samma kapitel till böter, eller

2. erhållit villkorlig straffdom, eller
3. blivit dömda till ungdomsfängelse eller tvångsuppfostran, eller
4. blivit dömda till förvaring eller internering i säkerhetsanstalt, eller
5. förklarats vara övertygade om någon med straff belagd gärning, men i anseende till sinnessjukdom ej kunna till ansvar fällas, eller
6. blivit dömda till tvångsarbete.

2 §.

3 mom. Har förordnande meddelats att ungdomsfängelse eller tvångsuppfostran eller förvaring eller internering i säkerhetsanstalt skall träda i stället för annan påföljd eller avse jämväl annat brott än det för vilket till ungdomsfängelse, tvångsuppfostran, förvaring eller internering blivit dömt, skall uppgift därom lämnas till registret från den domstol eller myndighet som meddelat förordnandet.

5 §.

Då någon — — — i registret.

Fångvårdsstyrelsen skall — — — strafftidens längd.

Befälhavare, som — — — därstädes avlidit.

Då någon — — — till registret.

Där någon, som intagits till förvaring eller internering i säkerhetsanstalt, däriifrån slutligt eller på prov utskrivs eller, där någon, som utskrivits på prov, återhämtas till anstalten, eller där förvarad eller internerad avlider i anstalten, skall anstaltens föreståndare därom lämna uppgift till registret. Då för någon, som på prov utskrivits från förvaring eller internering, tillsynen upphör, åligger det interneringsnämnden att därom göra anmälan till registret.

Har någon, om vars frigivning eller utskrivning från annan anstalt än säkerhetsanstalt anteckning skall göras eller uppgift lämnas enligt denna paragraf, under vistelsen å anstalten av dess läkare funnits lida av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten, skall upplysning därom meddelas i anteckningen eller uppgiften.

7 §.

Straffuppgift skall avskiljas ur registret,

därest den person uppgiften avser, enligt vunnna upplysning, genom högre rätts laga kraftägande dom blivit befriad från ansvar, utan att sådant fall är för handen, som i 1 § 5 punkten sägs, eller från tvångsarbete, eller ock genom dylik dom, som ej är villkorlig, ansedd skyldig allenast till annat ansvar, än i 1, 3 eller 4 punkten av samma paragraf avses;

då han avlidit medan han var intagen i allmän straffanstalt, eller ock genom uppgift, varom förmåles i 5 § tredje, fjärde eller femte stycket, eller annorledes vunnits tillförlitlig upplysning att han avlidit; samt

då nittio år förflutit från hans uppgivna födelseår.

8 §.

1 mom. Fullständigt utdrag av registret skall meddelas, då framställning därom göres av domstol, Konungens befallningshavande eller allmän åklagare eller av annan myndighet, vilken enligt lag äger förordna om häktning, eller av interneringsnämnden eller då sådan framställning göres av riksdagens justitieombudsman eller dess militieombudsman. Till annan myndighet än nu är sagt, så ock till enskild vars rätt må vara beroende på annan upplysning ur registret än som framgår av i 2 mom. omförmält registerutdrag, skall fullständigt registerutdrag lämnas, där Konungen för särskilt fall därtill givit tillstånd.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

F ö r s l a g

till

L a g

om ändrad lydelse av 11 kap. 11 § giftermålsbalken.

Häri genom förordnas, att 11 kap. 11 § giftermålsbalken skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

11 §.

Varder ena maken dömd till straffarbete i tre år eller svårare straff eller till internering i säkerhetsanstalt, äge andra maken vinna skillnad i äktenskapet.

Dömes ena maken till straffarbete på viss tid understigande tre år, dock minst sex månader, eller till förvaring i säkerhetsanstalt eller till fängelse eller tvångsarbete i minst ett år, och yrkar andra maken äktenskapsskillnad, pröve rätten, huruvida med hänsyn till vad den dömden låtit komma sig till last och övriga omständigheter skillnad må ske. Samma lag vare, om ena maken varder av utländsk domstol dömd till frihetsstraff i minst ett år och andra maken på den grund vill skiljas.

För straffdom — — — samtyckt därtill.

Vill make — — — sin talan.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse av 27 kap. 15 § och 30 kap. 6 § 1 mom. rättegångsbalken.**

Härigenom förordnas, att 27 kap. 15 § och 30 kap. 6 § 1 mom. rättegångsbalken¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

27 KAP.**15 §.**

Finner i besvärsmål hovrätten nödigt att, till vinnande av utredning i målet, muntligt förhör med parterna hålles, äge hovrätten anställa sådant förhör eller, då särskilda skäl därtill föranleda, uppdraga åt underrätt att hålla förhöret. Har klagande, som dömts till straffarbete i minst sex månader, fängelse i minst ett år eller avsättning eller som dömts till förvaring eller internering i säkerhetsanstalt, i besvärsskriften eller, om hovrätten förordnat om vederpartens hörande över besvären, inom den för förklarings avgivande föreskrivna tid begärt att bliva personligen hörd inför hovrätten, skall ock muntligt förhör äga rum, där ej särskilda skäl däremot äro. Har klagandens vederpart underlåtit att avgiva förklaring, varde han ändå till förhöret kallad, där så kan ske.

Avses med — — — prövas nödiga.

Ej må, efter besvär av allmän åklagare eller målsägande, ändring göras i underrättens utslag i fråga om straff, förvaring eller internering i säkerhetsanstalt eller tvångsuppfostran utan att tilltalad, som före förklarings tidens utgång framställt begäran att bliva personligen hörd inför hovrätten, beretts tillfälle att komma tillstädes vid muntligt förhör. Vad nu är sagt gälle dock ej, där hovrätten ådömer allenast böter, eller den tilltalades närvaro vid muntligt förhör uppenbarligen är utan betydelse för målets avgörande, ej heller där vetskap saknas var den tilltalade uppehåller sig, eller det upplyses att han vistas å utrikes ort.

30 KAP.**6 §.**

1 mom. I brottmål, som fullföljts i hovrätt eller blivit dess prövning underställt, må ej ändring i hovrättens slutliga utslag sökas:

¹ Senaste lydelse se beträffande 27 kap. 15 § SFS 1936:219 och beträffande 30 kap. 6 § 1 mom. SFS 1933:178, jfr i fråga om sistnämnda lagrum SFS 1934:16.

av målsägande, med mindre hans talan avsett ansvar för brott, varå straffarbete eller avsättning efter lag kan följa;

av tilltalad, med mindre han blivit sakfälld för sådant brott eller för annat brott dömts till förvaring i säkerhetsanstalt eller till tvångsuppfostran, ungdomsfängelse, fängelse, mistning av befattning på viss tid, dagsböter ej under sextio eller böter omedelbart i penningar ej under ettusenfemhundra kronor eller ock blivit fälld till vite omedelbart i penningar ej under belopp som nu sagts, eller för honom bestämts ny minsta tid för förvaring eller internering.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

F ö r s l a g

till

L a g

om ändring i vissa delar av sinnessjuklagen den 19 september 1929
(nr 321).

Härigenom förordnas, att 18, 41, 47 och 48 §§ sinnessjuklagen den 19 september 1929¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i lagen skall införas en ny paragraf, betecknad såsom 46 a §, av nedan angivna innehåll:

18 §.

Kan sinnessjuk — — — utom sjukhuset.

Utskrivning enligt första stycket må ej äga rum av den, som på grund av sin sinnesbeskaffenhet av domstol förklarats icke kunna fällas till ansvar för begånget brott, eller

som, enligt vad känt är, under inflytande av sinnessjukdom begått mot annans personliga säkerhet riktat brott, vilket icke blivit beivrat, eller

som enligt domstols förordnande intagits i allmän uppfostringsanstalt men överförts till sinnessjukhus och slutligt utskrivits från anstalten, eller

som intagits å sinnessjukhus i samband med frigivning från straffarbete eller fängelse eller utskrivning från förvaring eller internering i säkerhetsanstalt.

Har sinnessjuk, som i andra stycket sägs, utskrivits jämlikt 17 § och varder han ånyo intagen å sinnessjukhus, skall dock brottet icke utgöra hinder för utskrivning enligt första stycket, där ej överinspektören för sinnessjukvården annorledes förordnat.

¹ Senaste lydelse av 18 § se SFS 1937:79.

41 §.

Ej må domstol döma tilltalad till straffarbete i ett år eller däröver för mord eller för mordbrand eller annat eldsåsättande, som icke föröfvats i uppsåt att bedraga försäkringsgivare eller i annan sådan sviklig avsikt, eller för försök till brott som nu är sagt, eller till förvaring eller internering i säkerhetsanstalt, med mindre läkares utlåtande blivit inhämtat angående hans sinnesbeskaffenhet vid tiden för brottets begående och beträffande frågan huruvida han är i behov av vård å sinnessjukhus.

Där i annat fall domstolen på grund av att den tilltalade tidigare lidit av sinnessjukdom eller eljest finner anledning till antagande, att han vid tiden för brottets begående varit av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 5 eller 6 § strafflagen sägs, må han ej dömas skyldig till brottet utan att läkares utlåtande inhämtats i enahanda hänseenden.

46 a §.

Finner fångvårdsstyrelsen, beträffande någon som undergår straffarbete eller för sedlighetsbrott ådömt fängelse eller som för brott varom förmäles i 1 § 3. lagen om förvaring och internering i säkerhetsanstalt undergår ungdomsfängelse, anledning förekomma därtill att han jämlikt 3 § nämnda lag underkastas förvaring, skall styrelsen, innan den vidtager åtgärd som i 6 § andra stycket samma lag avses, inhämta läkares utlåtande angående hans sinnesbeskaffenhet och beträffande frågan huruvida han efter frigivningen kan antagas bliva vådlig för annans säkerhet till person eller egendom. Lag samma vare, om styrelse för allmän uppfostringsanstalt, i fråga om någon som för brott varom förmäles i 1 § 3. lagen om förvaring och internering i säkerhetsanstalt undergår tvångsuppfostran, finner anledning förekomma att han jämlikt 3 § samma lag underkastas förvaring.

Beträffande sådant utlåtande skola bestämmelserna i 42 § i tillämpliga delar lända till efterrättelse, med iakttagande av att vad där stadgas om domstolen eller domaren i stället skall gälla om styrelsen; dock att, om läkare hos styrelsen gjort framställning om förhör, det skall ankomma på styrelsen att föranstalta om sådant förhör vid lämplig underrätt och på rätten eller domaren att lämna styrelsen meddelande om förhöret och vidtaga de åtgärder som i 42 § andra stycket omförmälas. Ersättningen till den som inkallats till förhöret skall alltid stanna å statsverket. Prövar styrelsen erforderligt att jämväl medicinalstyrelsens utlåtande inhämtas, skola stadgandena i 44 § i vad de avse häktad äga motsvarande tillämpning, med enahanda avvikelser som nyss angående läkares utlåtande sagts.

47 §.

1. Tilltalad, som — — — ansvar fri.
2. Har domstol — — — mom. sägs.
3. Har någon, som enligt vad ovan sagts förvaras å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården, genom laga kraftägande utslag förkla-

rats på grund av sin sinnessbeskaffenhet från ansvar fri, skall han, om han är intagen å sinnessjukhus, anses vara för vård där intagen samt, om han förvaras å sinnessjukavdelning vid fångvården, för vård där förbliva, intill dess plats å något statens sinnessjukhus kan beredas honom. I senare fallet ankomme det på vederbörande fångvårdsmyndighet att hos medicinalstyrelsen göra framställning om den straffriförklarades intagande å sådant sinnessjukhus. Vid framställningen skola, i huvudskrifter eller bestyrkta avskrifter, fogas å fångvårdsanstalten förvarade handlingar, som angå den straffriförklarade och äro av betydelse för bedömande av hans sinnessillstånd. Medicinalstyrelsen tillkommer därefter att meddela erforderliga föreskrifter om den straffriförklarades intagande å visst sinnessjukhus.

Utan hinder — — — finnes föreskrivet.

Föreligger beträffande någon, som icke är häktad, sådant fall, som avses i 2 mom., åligge det vederbörande länsstyrelse att, om domstolens utslag vinner laga kraft, genast förordna om den straffriförklarades intagande å sinnessjukhus för vård. När sådant förordnande meddelats, skall intagning utan dröjsmål ske å det statens sinnessjukhus, som medicinalstyrelsen, efter anmälan av länsstyrelsen, bestämmer.

4. Har någon, angående vilken utlåtande infordrats jämlikt 46 § eller 46 a §, blivit för undersökning intagen å sinnessjukhus eller sinnessjukavdelning vid fångvården, må han ej på grund av nämnda lagrum där kvarhållas längre än till dess utlåtandet avgivits.

5. Vad i — — — rannsakingens gång.

48 §.

1. Fånge, som — — — vid fångvården.

Föreligger beträffande — — — nyss nämnts.

Befinnes någon som är intagen i säkerhetsanstalt lida av sinnessjukdom, eller finnes anledning att hos sådan intagen förmoda dylik sjukdom, må vederbörande anstaltsmyndighet draga försorg om hans intagande för vård eller observation å sinnessjukavdelning vid fångvården.

2. Kan sinnessjuk — — — hans sinnessillstånd.

Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning å sinnessjuk, som skall utskrivas från säkerhetsanstalt och kan antagas efter utskrivningen vara i behov av vård å sinnessjukhus.

Denna lag träder i kraft, beträffande 47 § 3 mom. den 1 juli 1937 samt i övrigt den dag Konungen förordnar.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 16 april 1937.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, anmäler efter gemensam beredning med chefen för socialdepartementet fråga angående revision av förvarings- och interneringslagarna.

Föredraganden anför:

»Den 20 april 1934 erhöll min företrädare i ämbetet, statsrådet Schlyter, såsom framgår av statsrådsprotokollet för nämnda dag, bemyndigande att låta verkställa utredning angående reformer på straffsystemets, straffverkställighetens och fångvårdens områden. Bland reformfrågor, som därvid skulle upptagas, nämndes frågan om en reformering av lagarna den 22 april 1927 om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare och om internering av återfallsförbrytare. Resultatet av den i anledning härav verkställda utredningen föreligger nu i ett den 2 januari 1937 dagtecknat betänkande med förslag till revision av förvarings- och interneringslagarna m. m., avgivet av inom justitiedepartementet tillkallade sakkunniga (statens offentl. utredn. 1937: 3).¹

Över betänkandet ha utlåtanden inforrats från justitiekanslersämbetet, rikets hovrätter, fångvårdsstyrelsen, interneringsnämnden, medicinalstyrelsen, sinnessjuknämnden, styrelsen för statens uppfostringsanstalt å Bona, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Kronobergs, Gotlands, Blekinge, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Örebro samt Västerbottens län ävensom rådhusrätterna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Tillfälle att avgiva yttrande har beretts styrelserna för svenska kriminalistföreningen, föreningen Sveriges häradshövdingar, föreningen Sveriges stadsdomare, föreningen Sveriges landsfogdar, Sveriges advokatsamfund och svenska diakoniss-sällskapet.

Utlåtanden ha inkommit från nämnda myndigheter och sammanslutningar med undantag av styrelserna för svenska kriminalistföreningen och svenska

¹ De sakkunniga utgjordes av advokaten *ElieL Löfgren*, ordf., borgmästaren *Thorwald Bergquist*, överdirektören *Hardy Göransson*, professorn *Olof Kinberg*, presidenten *Karl Schlyter* och professorn *Folke Wetter*, med extra hovrättsfiskalen *Kurt Holmgren* såsom sekreterare.

diakoniss-sällskapet. Vissa länsstyrelser ha bifogat av dem infordrade yttranden från landsfogdar.

Sedan ärendet varit föremål för övervägande inom justitiedepartementet anhåller jag att nu få upptaga detsamma till behandling.

Gällande rätt.

Genom lagarna den 22 april 1927 om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare och om internering av återfallsförbrytare, vilka trädde i kraft den 1 januari 1928, infördes i vår rätt regler om skyddsåtgärder till bekämpande av den kroniska brottsligheten. De båda lagarna ha icke efter sin tillkomst undergått annan ändring, än att enligt lagen den 13 mars 1937 angående upphävande av 3 § förvaringslagen — enligt vilket lagrum förordnande om förvaring i regel ej må meddelas för någon som kan insättas i allmän uppfostringsanstalt — nämnda paragraf skall sättas ur kraft den dag Konungen förordnar.

Förordnande om förvaring och om internering meddelas under i lagarna angivna förutsättningar beträffande person, som fälles till straff av viss svårhetsgrad, och innebär att han skall i stället för att undergå straffet intagas till förvaring i särskild vårdanstalt, respektive interneras i interneringsanstalt för återfallsförbrytare.

Lagen om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare har avseende å dem, som prövas vid brotts begående hava varit och fortfarande vara av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs, s. k. förminskad tillräknelighet. I fråga om förutsättningarna för förordnande om någons intagande i vårdanstalt skiljer lagen mellan det fall att den tilltalade redan någon gång tidigare har dömts till förvaring och det att så ej är förhållandet. Förordnande om någons intagande i vårdanstalt första gången må ej meddelas, med mindre den tilltalade *dels* på grund av sin sinnesbeskaffenhet måste antagas vara endast i ringa mån mottaglig för den med straffet avsedda verkan, *dels* med hänsyn till brottets beskaffenhet samt på grund av i målet förebragt utredning angående hans sinnesbeskaffenhet och föregående vandel är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, *dels ock* dömes till straffarbete i minst två år eller, sedan han till fullo undergått honom för tidigare brott ådömt straffarbete, för därefter begånget brott dömes till straffarbete eller, där båda brotten äro sedlighetsbrott, till straffarbete eller fängelse. I fråga om person, som tidigare varit underkastad förvaring, gäller åter, att om han dömes till straffarbete eller fängelse och förhållandena i övrigt äro sådana som nyss sagts, förordnande kan meddelas om intagning i vårdanstalt.

Enligt lagen om internering av återfallsförbrytare erfordras för förordnande om någons internering första gången, att han, efter det han dömts till straffarbete, för minst tre upprepade återfall i brott ånyo dömts till sådant straff genom domar som äro lagakraftvunna. Vidare skall den tilltalade hava undergått straffarbete sammanlagt minst tio år, varjämte han därefter, me-

dan han undergår straffarbete eller inom fem år från det han för undergående av straffarbete senast var intagen i straffanstalt, skall hava begått brott, för vilket han dömes till straffarbete i minst två år. För förordnande om internering kräves ytterligare, att den tilltalade på grund av utredning angående hans sinnesbeskaffenhet och övriga i målet upplysta förhållanden måste antagas icke komma att låta sig rätta genom undergående av straff samt är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom. Lagen skall emellertid icke äga tillämpning å den, som provas vid gärningens begående hava varit av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs. Begår den, som en gång internerats, före eller efter utskrivningen ånyo brott, för vilket han dömes till straffarbete i minst ett år, äger domstolen förordna om hans internering på livstid. Har någon att undergå straffarbete på livstid, må internering ej ifrågakomma.

Förordnande om förvaring eller internering meddelas av domstolen under samverkan med en särskild för hela riket gemensam nämnd bestående av fem ledamöter, den s. k. interneringsnämnden.

Förvaring skall pågå minst under så lång tid som den varunder den dömde, såframt förordnande om förvaring ej meddelats, skolat undergå bestraffning. Därjämte gäller, att han ej må utskrivas förr än han undergått förvaring i minst två år. Beträffande internering har det allmänna minimum i lagen bestämts till tio år. Där särskilda skäl äro, må dock utskrivning äga rum efter fem år. Utskrivning må i intet fall äga rum förrän två år utöver den bestämda strafftiden gått till ända. För internering, som icke är livstidsinternering, har vidare uppställts en maximitid av tjuugu år. Undantagsvis må denna maximitid överskridas, nämligen därest det synes uppenbart att den internerade fortfarande är vådlig för annans säkerhet till person eller egendom. Även en livstidsinternerad kan utskrivas efter tio år, dock ej förrän han i anstalten tillbragt två år utöver den tid han skolat undergå bestraffning.

Under de första åtta åren efter förvaringslagens ikraftträdande har förordnande om förvaring meddelats i 153 fall. Av de sålunda till förvaring dömda hava 148 varit män och 5 kvinnor. I 83 av de nämnda fallen var förvaringsanledningen helt eller huvudsakligen tjuvnadsbrott, i 19 sedlighetsbrott. Antalet förvarade uppgick den 1 december 1936 till 109. Av dessa voro 93 intagna i den vid centralfängelset i Norrköping anordnade vårdanstalten för förminskat tillräkneliga förbrytare, 9 i kronohäktet i Ystad, 2 i den vid centralfängelset i Växjö anordnade vårdanstalten för förminskat tillräkneliga kvinnliga förbrytare och 5 på grund av senare konstaterad sinnessjukdom i sinnessjukavdelning vid fångvården.

Under nyssnämnda tidsperiod har interneringsbeslut meddelats i 51 fall, samtliga avseende män. I 44 av fallen var interneringsanledningen helt eller huvudsakligen tjuvnadsbrott. Antalet internerade utgjorde den 1 december 1936 41. Av dessa voro 40 intagna i den vid straffängelset i Karlstad anordnade interneringsanstalten för manliga återfallsförbrytare och 1 i sinnessjukavdelning vid fångvården.

Översikt över förslaget.

De sakkunniga ha vid utarbetandet av sitt förslag främst åsyftat en utvidgning av förvarings- och interneringsinstitutens tillämpningsområden. Sakkunnigförslaget innefattar emellertid revision av instituten även i andra avseenden. Vid bearbetningen inom justitiedepartementet ha avvikelser endast i mindre väsentliga delar gjorts från de sakkunnigas förslag.

Beträffande det klientel, för vilket förvarings- och interneringsinstitutet skola vara avsedda, ha de sakkunniga föreslagit vissa ändringar i utvidgande riktning. Enligt sakkunnigförslaget liksom enligt gällande rätt skall ådömande av förvaring avse personer, som vid begäendet av brott varit och fortfarande äro av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs, men till bestämmelsen härom har fogats ett stadgande att lika med sådan sinnesbeskaffenhet skall anses sexuell abnormitet, som icke kan hänföras under nämnda lagrum eller under 5 § i samma kapitel, vilket sistnämnda lagrum avser de på grund av helabnormitet strafflösa. I fråga om interneringsinstitutet ha de sakkunniga föreslagit upphävande av förbudet att till internering döma tilltalad, som prövas vid gärningens begående ha varit av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs. — I departementsförslaget ha dessa av de sakkunniga föreslagna ändringar icke upptagits.

Förutsättningarna för ådömande av förvaring äro i sakkunnigförslaget starkt utvidgade. Utan åtskillnad mellan det fall att den tilltalade förut undergått förvaring och det att så icke är förhållandet, ha de sakkunniga föreslagit, att det för ådömande av förvaring skall fordras att det brott, för vilket lagföringen sker, är sådant att därå enligt lag kan följa straffarbete eller, i fråga om sedlighetsbrott, straffarbete eller fängelse. Att i förslaget ej såsom i nuvarande lag förutsättes att straff av visst slag ådömes utan blott att å brottet kan följa visst slags straff, sammanhänger med att enligt de sakkunnigas förslag skyddsåtgärden skall ådömas direkt utan att först något straff utsättes.

Tillämpningsområdet för förvaring har vidare av de sakkunniga föreslagits utsträckt på det sätt, att förvaring i två fall skall kunna träda i stället för annan genom tidigare dom fastställd ansvarspåföljd, ehuru lagföring icke sker för något nytt brott som i och för sig kan föranleda förvaring.

Det ena fallet är det, att någon genom villkorlig dom fått anstånd med straffarbete eller med fängelse ådömt för sedlighetsbrott och att anståndet förverkas. Domstolen har i sådant fall enligt förslaget möjlighet att låta förvaring träda i stället för det villkorligt ådömda straffet, även om icke anledningen till förverkandet är ett brott — eller icke är ett brott av sådan svårhet att det enligt det föregående kunnat föranleda förordnande om förvaring. För ådömande av förvaring i detta fall gälla de eljest för förvaring uppställda förutsättningarna beträffande straffoemottaglighet och vådlighet, varjämte fordras att den dömda skall vara av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs och att det kan antagas att han vid begäendet av det brott för vilket han erhållit villkorlig dom varit av enahanda sinnesbeskaffenhet.

Det andra åsyftade fall, i vilket enligt sakkunnigförslaget förvaring kan träda i stället för annan genom tidigare dom fastställd ansvarspåföljd, är det, att någon som undergår straffarbete eller för sedlighetsbrott ådömt fängelse eller som för brott av grov beskaffenhet undergår ungdomsfängelse eller tvångsuppfostran, prövas vara av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs och att det på grund därav och med hänsyn till omständigheterna i övrigt måste antagas att han efter frigivningen skall bliva vådlig för annans säkerhet till person eller egendom. I sådant fall må enligt förslaget domstol ådöma förvaring att träda i stället för vad av straffet eller tvångsuppfostran återstår. Behörig domstol för talan om ådömande av förvaring i detta fall är hovrätt. Särskilda föreskrifter föreslås i syfte att säkerställa, att sådan talan icke anställs med mindre den är påkallad av förhållandena.

I nu behandlade delar ansluter sig departementsförslaget till de sakkunnigas förslag utom däruti, att en mindre jämkning gjorts vid angivandet av brottsförutsättningen enligt den sistnämnda bestämmelsen och att talan enligt bestämmelsen föreskrivits skola anhängiggöras vid den domstol som först avgjort det mål vari dömts till straff eller tvångsuppfostran.

Vad härefter beträffar förutsättningarna för ådömande av internering, innebär sakkunnigförslaget utvidgning av institutets tillämpningsområde framför allt genom att kravet på tidigare straffbelastning föreslås nedsatt från fyra till två tidigare domar å straffarbete och från tio till fyra års undergånget straffarbete. Viss hänsyn har också tagits till andra ansvarspåföljder än straffarbete. Lika med dom å straffarbete skall sålunda gälla dom å förvaring och lika med undergånget straffarbete undergånget förvaring. Vid sidan av regeln, att det aktuella brottet skall vara förövat medan den brottslige undergår straffarbete eller inom fem år därefter, har ock, för det fall att han varit förvarad eller internerad, uppställts den alternativa förutsättningen att brottet begåtts inom tio år från det han utskrevs. Beträffande det aktuella brottets svårhet kräves enligt förslaget blott, att å detsamma kan följa straffarbete, en ändring som sammanhänger med att enligt förslaget internering liksom förvaring skall ådömas direkt utan att först något straff utsettes.

I fråga om såväl förvaring som internering innehåller sakkunnigförslaget nya bestämmelser angående minimitiden för åtgärdens varaktighet. Enligt förslaget skall sålunda, frånsett visst undantagsfall, domstolen, när förvaring ådömes, med hänsyn till brottets beskaffenhet och graden av den brottsliges vådlighet bestämma viss minsta tid, lägst ett och högst tolv år, före vars utgång den dömde icke må utskrivas. Beträffande internering gives en motsvarande föreskrift, enligt vilken minimitiden skall bestämmas till lägst fem och högst femton år. Internering på livstid skall ej längre ådömas. Förslaget innehåller icke någon bestämmelse om maximitid för internering.

Interneringsnämndens befattning med ärenden om förvaring eller internering är bibehållen enligt förslaget.

I nu berörda avseenden överensstämmer departementsförslaget i allt väsentligt med sakkunnigförslaget.

Med avseende å anstaltsorganisationen har sakkunnigförslaget utformats på sådant sätt, att enligt detsamma icke i lag göres någon åtskillnad med avseende å anstalt för det ena eller andra slaget skyddsåtgärd. Huru de förvarade och internerade skola fördelas på olika tillgängliga anstalter, är enligt de sakkunniga en fråga, beträffande vilken Kungl. Maj:t med ledning av vård- och andra lämplighetssynpunkter i administrativ ordning bör hava att meddela föreskrifter. De sakkunniga ha uttryckt förmodan, att det därvidlag kunde befinnas lämpligt att i överensstämmelse med rådande ordning hålla huvudparten av de till förvaring dömda och flertalet av de till internering dömda åtskilda, men de ha icke ansett lämpligt att införa föreskrift därom i lag. I stället för de nuvarande benämningarna 'vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare' och 'interneringsanstalt för återfallsförbrytare' användes i förslaget beteckningen 'skyddsanstalt'. — Departementsförslaget ansluter sig i denna del i huvudsak till sakkunnigförslaget; dock har beteckningen 'skyddsanstalt' utbytt mot 'säkerhetsanstalt'.

I formellt hänseende bibehåller sakkunnigförslaget den nuvarande anordningen med en särskild lag för vardera av de båda instituten, nämligen en lag om förvaring av vissa abnorma förbrytare, ersättande den nuvarande lagen om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare, och en lag om internering av återfallsförbrytare. Jämte dessa båda lagförslag ha de sakkunniga framlagt förslag till med dem sammanhängande ändringar i andra lagar. — I departementsförslaget ha bestämmelserna om förvaring och om internering sammanarbetats till en 'lag om förvaring och internering i säkerhetsanstalt'.

Förslagets allmänna grunder.

Behovet av en reform av förvarings- och interneringsinstituten, innefattande en utvidgning av institutens tillämpningsområden, vitsordas allmänt i yttrandena. Betänkligheter, som i ett par yttranden yppats mot att nu skrida till en reform på grundval av sakkunnigförslaget, ha icke avseende å behovet i och för sig av ändrad lagstiftning i ämnet. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* framhåller sålunda den förevarande lagstiftningsfrågans sammanhang med andra lagstiftningsproblem samt ifrågasätter uppskov för frågans lösning i större sammanhang, och *en ledamot av styrelsen för föreningen Sveriges stadsdomare* giver uttryck åt tvekan huruvida revisionen av förvarings- och interneringslagarna bör genomföras utan samband med en omarbetning av strafflagens tillräknelighetsbestämmelser. *Medicinalstyrelsen* finner det väl vara tveksamt, om en allmän revision av förvarings- och interneringslagarna nu bör företagas utan samband med en omarbetning av 5 kap. 6 § strafflagen, men förklarar sig ändock icke hava något att erinra mot en omedelbar utvidgning av de ifrågavarande båda lagarnas tillämpningsområden.

De sakkunnigas förslag har i stort sett vunnit anslutning i de avgivna yttrandena. Sålunda har förslaget lämnats utan erinran eller uttryckligen tillstyrkt i de yttranden som avgivits av *länsstyrelserna i Kronobergs, Blekinge, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Örebro och Västerbottens län* samt av *landsfogdarna i Östergötlands, Kronobergs, Blekinge, Värmlands och Västerbottens län*. Och i övriga yttranden har i allmänhet erinran framställts endast mot enstaka punkter i förslaget. Vid den följande redogörelsen för yttrandenas innehåll komma beträffande varje särskilt spörsmål endast sådana yttranden att omnämnas, i vilka detsamma gjorts till föremål för ett uttryckligt uttalande.

I sakkunnigförslaget angives förvaringslagens klientel i hudsak på samma sätt som i den nuvarande förvaringslagen. Liksom enligt denna skall sålunda förvaring kunna ådömas, där någon prövas vid brotts begående hava varit och fortfarande vara av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs. Emellertid skall vidare lika med sinnesbeskaffenhet, varom i nämnda lagrum sägs, anses sexuell abnormitet, som icke kan hänföras under lagrummet eller under 5 § i samma kapitel.

De sakkunniga ha till stöd för denna bestämmelse anført, att sexuell abnormitet enligt den psykiatriska vetenskapens nuvarande ståndpunkt kunde föreligga hos en person utan att likväl hans sinnesbeskaffenhet kunde hänföras under 5 eller 6 § i 5 kap. strafflagen. Därest i sådant fall abnormiteten toge sig uttryck i brott, förefölle det med hänsyn till arten av de brottstyper som närmast ifrågakomme naturligt, att den brottslige under i övrigt för förvaring uppställda villkor skulle kunna underkastas denna skyddsåtgärd. Det kunde dessutom förväntas, att en dylik behandling av sedlighetsförbrytarna kunde öka dessas benägenhet att, till möjliggörande av utskrivning, frivilligt underkasta sig kastrering och därigenom minska behovet av tvångsåtgärder i sådant syfte. I sakkunnigbetänkandet har den föreslagna bestämmelsen vidare belysts på följande sätt:

Med sexuell abnormitet avses här en kroppslig och själslig beskaffenhet som framträder i yttringar av sexualdriften, vilka i ett eller annat avseende avvika från de hos friska och normala människor förekommande. Hit höra sålunda de fall, där sexualdriften är inriktad på ett abnormt objekt (homosexualitet, otukt med djur, otukt med biologiskt omogna sexualobjekt), och vidare sådana fall, där sexualobjekten utgöras av individer vilka äro ascender, descender eller syskon till subjektet. En annan grupp av sexuellt abnorma består av människor, hos vilka sexualdriften är förbunden antingen med begäret att tillfoga andra lidande (sadister) eller att själv tillfoga lidande (masochister), eller ock med tillfälliga attribut till ett normalt sexualobjekt (fetischism). Till sexuell abnormitet räknas slutligen även den beskaffenhet som skönjes i sådana utslag av sexualdriften, vilka visserligen avse normala sexualobjekt men i fråga om driftens styrka, dess abnorma lättväckbarhet eller den bio-psykologiska sexualprocessens förlopp avvika från en normal könsdrifts yttringar.

Enligt erfarenheten förekomma yttringar av abnorm könsdrift mycket ofta i förening med bristfälligheter i den psykiska utvecklingen eller sjukliga rubb-

ningar i själsverksamheten. Sålunda plägar tidelag i regel förekomma framför allt hos mer eller mindre djupt undermåliga individer; otukt med minderåriga vanligen i samband med imbecillitet eller senila respektive arteriosklerotiska hjärnförändringar; exhibitionism hos sexualneurotiker, epileptiker samt svårt alkoholiserade eller genom hjärnsjukdomar försvagade individer. I åtskilliga fall sammanhänga yttringar av sexuella abnormiteter med förändringar i de endokrina organens verksamhet eller med skador eller sjukdomar i själva könskörtlarna.

Emellertid förekomma även fall av sexuell abnormitet, särskilt homosexualitet och benägenhet att söka biologiskt omogna sexualobjekt (pädophili), under sådana omständigheter, att man måste tillskriva vissa yttre förhållanden ett avgörande inflytande på den abnorma sexualdriftens uppkomst. Detta gäller de situationer, där en individ tidigare visat normal könsdrift men, under inflytande av särskilda förhållanden, röjt abnorma drag. Sålunda är det känt, att en homosexuell driftriktning stundom kan komma till stånd hos förut normala individer, när tillfällen till normal driftstillfredsställelse saknas, till exempel under verkställighet av frihetsstraff eller då någon eljest av en eller annan anledning under längre tid är avstängd från umgänge med det motsatta könet. Det är vidare en känd sak, att personer, som varit i hög grad inställda på könsnjutning, under sitt sökande efter nya retmedel ('Reizhunger'), kunna komma in på abnorma vägar (homosexualitet, pädophili). Det är slutligen icke ovanligt, att män och kvinnor, särskilt i pubertetsåldern då könsdriften ännu är mera plastisk, genom förförelse inriktas på homosexualitet utan att, så vitt man kan förstå, en abnorm läggning förefunnits. I samtliga dessa fall plägar emellertid jämte den förvärvade abnorma driftinriktningen även den normala finnas kvar, så att könsdriften kan tillfredsställas än på abnormt, än på normalt sätt (s. k. bisexualitet).

I rättspsykiatrisk praxis har i vårt land sedan lång tid den regeln pläгат tillämpas, att yttringar av abnorm sexualdrift, som förefinnas ensamma utan att andra konstitutionella eller förvärvade rubbningar i själsverksamheten kunnat konstateras, icke ansetts böra motivera användning av 5 kap. 5 eller 6 §. Undantag har gällt blott för fall där den abnorma könsdriften till sin art är i så hög grad avvikande från en normal människas själsliga beskaffenhet, att den måste anses förutsätta djupa rubbningar i känslolivet och höggradig moralisk okänslighet, på grund varav hela personligheten får anses såsom abnorm (svåra former av sadism, de mycket ovanliga fallen av necrophili).

En felaktig inställning av könsdriften är emellertid ofta svårutrotlig, även om den i vissa fall uppkommit huvudsakligen under inflytande av yttre omständigheter. Att söka behandla dessa fall med vanligt straff kan därför mången gång visa sig vara ändamålslost, medan en långvarig behandling utan bestämt maximum sannolikt skulle visa sig mera verkningsfull. Det är enligt de sakkunnigas mening också troligt, att utsikterna till en icke tidsbestämd frihetsförlust å skyddsanstalt skulle även i svårpåverkade fall göra den sexuellt abnorme benägen att underkasta sig medicinsk behandling, varigenom han kan tänkas återfå förmågan att leva ute i samhället utan att genom yttringar av abnorm sexualdrift bryta mot i strafflagen givna förbud.

Förslaget att i förevarande hänseende med sinnesbeskaffenhet enligt 5 kap. 6 § strafflagen jämställa sexuell abnormitet, vilken kan hänföras varken under 5 eller 6 § i nämnda kapitel, tillstyrkes uttryckligen i flera yttranden. Sålunda förordas förslaget av *länsstyrelserna i Södermanlands och Malmöhus län, Stockholms rådhusrätt, landsfogden i Blekinge län och styrelsen*

för föreningen *Sveriges stadsdomare*. En *stadsfiskal i Stockholm* ifrågasätter, under tillstyrkande av förslaget, huruvida icke sexuell abnormitet — åtminstone då abnormiteten riktat sig mot ungdom under femton år — borde kunna bliva föremål för förvaring utan att de eljest gällande förutsättningarna vore uppfyllda.

Rådhusrätten i Göteborg, vars majoritet icke har något att erinra mot bestämmelsen, anför, att då de sakkunniga till sexuell abnormitet hänfört fall av otukt i förbjudna led, begreppet torde ha utsträckts till fall som i och för sig näppeligen kunde räknas dit. Enligt *hovrätten för Övre Norrland* bör begreppet 'sexuell abnormitet' i förslaget erhålla sådan begränsning mot de minsta graderna av abnormitet, att begreppet bleve ungefär jämförbart med begreppet 'sinnesbeskaffenhet' varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs'.

Medicinalstyrelsen har icke kunnat biträda sakkunnigförslaget i förevarande avseende och anför till stöd för sin mening:

I motiveringen förklara de sakkunniga att de med sexuell abnormitet avse 'en kroppslig och själslig beskaffenhet, som framträder i yttringar av sexualdriften, vilka i ett eller annat avseende avvika från de hos friska och normala människor förekommande'. Definitionen torde i stort sett kunna sägas motsvara vad man i medicinsk mening åsyftar med sexuell abnormitet. Dock må erinras, dels att den 'kroppsliga beskaffenhet', som ingår i den sexuella abnormiteten, ofta icke kan påvisas utan endast kan på goda skäl antagas vara förefintlig, dels att ett rent principiellt motsatsförhållande mellan normala och abnormala yttringar av sexualdriften icke existerar. De senare utgöra ofta endast mer eller mindre höggradiga störningar av tendenser, som icke äro främmande för det normala sexuallivet, detta icke endast beträffande sadism, masochism, fetischism m. m. utan även enligt mångas mening beträffande en grupp inom homosexualiteten. Den normala och den abnormala sexualdriften gå därför med flytande gränser över i varandra.

I sin exemplifiering av förekommande yttringar av sexuell abnormitet ha de sakkunniga dock omnämnt företeelser, vilka icke ur medicinsk synpunkt böra betecknas såsom sådana och vilka icke skäligen kunna antagas vara uttryck för en 'kroppslig och själslig' abnormitet hos sexualdriften. De sexualhandlingar, som otvivelaktigt ofta förekomma mellan likkönade individer vilka under längre tid icke ha tillfälle till förbindelse med det andra könet, kunna således icke rimligen betecknas som uttryck för sexuell abnormitet. Ej heller äro incestförbrytelser i regel uttryck därför; i den mån de grunda sig på psykisk abnormitet hänför denna sig oftast till andra själsliga områden än till sexualdriften. Då de sakkunniga vidare göra gällande att 'det är en känd sak', att homosexualitet och pädophili kunna uppstå hos 'personer, som varit i hög grad inställda på könsnjutning' under 'sökande efter nya medel', må det anföras att meningsskiljaktighet därom råder och att den moderna sexualforskningen i regel icke ger stöd åt detta påstående. Men även om handlingar av homosexuell eller pädophil natur förekomma vid ett medvetet sökande efter sensationer, böra de icke utan vidare betraktas som uttryck för sexuell abnormitet.

Då sexuell normalitet och abnormitet med flytande gränser övergå i varandra, är det uppenbart, att abnormala sexuella drag och straffbelagda sexualhandlingar kunna förekomma hos en person, utan att hans sinnesbeskaffenhet kan hänföras till 5 eller 6 § i 5 kapitlet strafflagen. Huruvida så kan ske är emellertid icke beroende av frågan om den abnormala sexualdriften (eller dess yttringar) förefinnes ensam, utan att andra — — — rubbningar i själs-

verksamheten kunna konstateras'. Vid den centrala betydelse som sexualiteten har i själslivet är det tvivelaktigt huruvida en isolerad abnormitet av densamma kan förekomma. En verklig sexuell abnormitet har alltid en betydande inverkan på totalpersonligheten.

Om en sexuell abnormitet antingen i sig själv är av sådan art och grad att vederbörande är oemottaglig eller föga mottaglig för straff samt vådlig för annans säkerhet till person, eller den förekommer i sådan konstellation med andra psykiska rubbningar att så blir fallet, torde alltid förutsättningar för tillämpning av 5:5 eller 5:6 föreligga. Något behov av att för sexuell abnorma (i här ovan hävdad och vetenskapligt vedertagen mening) ha en undantagsbestämmelse sådan som den föreslagna, föreligger därför icke. Vad åter beträffar sådana sexualförbrytare, vilkas brottsliga handlingar icke grunda sig på sexuell abnormitet, föreligga icke skäl till någon straffrättslig särbehandling av sådan art som lagförslaget avser.

Då de sakkunniga tänkt sig att en förvaringsbehandling av sexuell abnorma (d. v. s. en behandling av bestraffningskaraktär) skall medföra en ökad benägenhet hos dem att frivilligt underkasta sig kastrering, vill styrelsen uttala, att det är föga tilltalande att en medicinsk behandling åsyftande ingrepp kommer till för att befria vederbörande från straff. Den frivillighet, under vilken denna operation komme att äga rum, skulle självfallet bli mycket problematisk och i flertalet fall väl endast skenbar. Ur medicinsk synpunkt kan den ifrågavarande operationen på grund av dess ytterst allvarliga innebörd icke godtagas som normal behandlingsmetod förr än medicinens övriga terapeutiska resurser blivit prövade. Det är icke uteslutet att den nutida hormonforskningen kan komma att finna medel, som i en del fall göra kastration onödig.

Fångvårdsstyrelsen hemställer likaledes, att den ifrågavarande bestämmelsen måtte utgå ur förslaget. Styrelsen hyste starka betänkligheter mot att dylik utvidgning av förvaringslagens tillämpningsområde skedde innan strafflagens tillräknelighetsbestämmelser reviderats. De i betänkanDET anförda skälen för utvidgningen funne styrelsen icke bärande. Till vad i betänkanDET anförts om att tillämpandet av förvaringslagen mot sedlighetsförbrytare kunde förväntas främja frivillig kastrering anmärker styrelsen, att såvitt den hade sig bekant det ännu icke blivit klarlagt om en sexuell abnorm genom kastrering skulle kunna återfå förmågan att leva ute i samhället utan brottsliga yttringar av abnorm sexualdrift.

Två ledamöter av rådhusrätten i Göteborg hävda, att sexuell abnorma men i övrigt sunda personer icke borde omhändertagas genom förvaring utan genom internering och först när oförbätterlighet ådagalagts genom återfall i brott.

Länsstyrelsen i Stockholms län har uttalat betänkligheter mot den ifrågavarande bestämmelsen med hänsyn till att den vore avfattad i väl allmänna ordalag. Sexuell abnormitet vore ett omfattande och i och för sig vagt begrepp, varunder kunde hänföras åtskilliga företeelser beträffande vilka ådömande av förvaring skulle framstå såsom en olämplig eller oskäligen åtgärd.

Vad därefter angår interneringsinstitutets klientel ha de sakkunniga föreslagit upphävande av den begränsning, som följer av den nu-

varande föreskriften att tilltalad, vilken prövas vid gärningens begående hava varit av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs, icke må dömas till internering.

Till motivering av sitt förslag i detta hänseende ha *de sakkunniga* anfört:

Vid de sakkunnigas överläggningar har den meningen företrätts, att det bland de kroniska förbrytare, som enligt gällande lag kunna bli föremål för internering, icke skulle finnas många, som verkligen äro i strafflagens mening själsligt normala. Det har framhållits, att en person, som uppfyller interneringslagens villkor och sålunda fyra gånger dömts till straffarbete, avtjänat dylikt straff under tio år samt därjämte är straffoemottaglig och vådlig, i regel torde vara psykiskt abnorm. Begreppet psykisk normalitet bör innefatta någon förmåga att anpassa sig efter inom samhället gällande handlingsregler. Men en sådan förmåga saknas tydligen hos den som trots en så rik erfarenhet av brottslighetens följder återfaller i brott.

Såsom illustration till detta resonemang har åberopats, att en del av det klientel, varpå interneringsinstitutet för närvarande tager sikte, befunnits vara själsligt abnorm. Av de internerade ha sålunda intill den 1 december 1936 två blivit benådade på grund av sinnessjukdom och överförda till sinnessjukhus samt två efter rymning och förnyat brott såsom abnorma dömda till förvaring, varjämte ytterligare två tidvis vårdats på sinnessjukavdelning inom fångvården. Vidare ha av tjugofyra å rättspsykiatriska kliniken vid centralfängelset å Långholmen undersökta fall, beträffande vilka sådan återfallsbrottslighet varit för handen som förutsättes för internering, sex funnits böra behandlas enligt 5 kap. 5 § strafflagen och sexton enligt 6 § av samma kapitel. Endast i två fall ha inga påfallande själsliga rubbningar konstaterats, men i intet av dessa funnos de övriga personliga förutsättningarna för en tillämpning av interneringslagen. — — — — —

Om man vill bibehålla internering som skyddsåtgärd mot straffrättsligt sett normala återfallsförbrytare, är det därmed icke givet, att åtgärdens tillämpning skall, på sätt som för närvarande är fallet, *begränsas* till dylika förbrytare. Det är visserligen obestridligt, att i förvaringen av den abnorme förbrytaren merendels ingår ett moment av sjukvård och att det vårdbehov, som där gör sig gällande, kan föranleda särskilda regler både i fråga om behandlingen och i andra avseenden. Erfarenheten från förvaringslagens tillämpning har emellertid klart visat, att det bland de förvarade finnas många, vilkas sinnestillstånd icke kräver eller påverkas av egentlig vård, men vilka icke desto mindre, just på grund av sin ådagalagda farlighet, böra hållas förvarade under längre tid. Dessa torde till sitt allmänna skaplynne i vid utsträckning höra samman med det klientel, för vilket interneringsinstitutet egentligen varit avsett. Det ter sig då naturligt, att såvitt förutsättningarna i fråga om den tidigare straffbelastningen äro för handen, döma dylika förbrytare till internering och ej till förvaring. Någon bestämmelse motsvarande den i 18 § av gällande interneringslag givna har därför icke upptagits i de sakkunnigas förslag.

Sakkunnigförslagets utformning på denna punkt har föranlett *styrelsen för Sveriges advokatsamfund* att uttala, att internering väl borde bibehållas såsom ett särskilt institut vid sidan av förvaring men att det finge anses önskvärt att interneringen kunde användas som en påbyggnad till förvaringen därigenom att även förminskat tillräkneliga kunde dömas till internering.

Medicinalstyrelsen däremot hemställer om bibehållande av det nuvarande

förbudet mot användning av internering för förbrytare, vilka prövas hava vid gärningens begående varit av sinnesbeskaffenhet som i 5 kap. 6 § strafflagen sägs. Gentemot de sakkunnigas uttalande att det bland de enligt förvaringslagen dömda funnes många vilkas sinnestillstånd ej krävde eller påverkades av egentlig vård, framhåller styrelsen som sin mening, att detta antagande icke kunde grundas på hittillsvarande erfarenheter under annan förutsättning än att de medicinska vårdmöjligheterna beträffande de förvarade till fulla utnyttjats. Styrelsen ansåge emellertid icke utrett, att denna förutsättning förelåge. För att för framtiden bättre tillgodose dessa vårdmöjligheter funne sig styrelsen böra påyrka, att det vid den planerade förvaringsanstalten anställdes en läkare med samma kompetens som krävdes för erhållande av överläkarebefattning vid statens sinnessjukhus och att denne läkare gjordes ansvarig för de förvarades kroppsliga och psykiska sjukvård samt försåges med därtill hörande befogenhet. Enligt styrelsens mening funnes det så mycket större anledning att nu särskilt framhålla de medicinska synpunkterna, som den föreslagna utvidgningen av förvaringsbestämmelsernas tillämpningsområde skulle medföra att ökat antal fall komme att bli föremål för förvaring. Styrelsen ifrågasatte vidare med föranledande av den i sakkunnigbetänkandet framförda meningen, att bland de internerade icke skulle finnas många som verkligen vore i strafflagens mening själsligt normala, huruvida icke den 'abnormitet' som sålunda manifesterade sig hos dessa återfallsförbrytare ofta till en del berodde på det förhållandet, att de långvariga, upprepade frihetsstraffen visserligen anpassade dessa människor efter fängelselivets krav men samtidigt nedsatte anpassningsförmågan för ett liv ute i det fria samhället. De svårigheter, den frigivne fången vid sitt utträde ur fängelset hade att kämpa mot, syntes många gånger i sig själva vara förklaring nog till brottsrecidivet, vilket i flertalet fall vore ett egendomsbrott.

Jämväl *interneringsnämnden* vänder sig emot förslaget att borttaga den nu ifrågavarande bestämmelsen. Därest det ansåges önskvärt att de i interneringslagen givna strängare reglerna skulle kunna tillämpas på psykiskt abnorma, borde stadganden därom givas i förvaringslagen. Till stöd för sin ståndpunkt anför interneringsnämnden i huvudsak följande:

Då inom den moderna strafflagstiftningen interneringsåtgärder på relativt obestämd tid trätt i det tidsbestämda straffets ställe, har motiveringen därför varit, att samhällets skyddsbehov på detta sätt bättre tillgodoses. Men det har därvid tillika starkt framhållits, att i fråga om behandlingen av de internerade varje av samhällets skyddsbehov icke motiverat lidande bör hållas fjärran från densamma. Det har varit ett av de huvudargument, varigenom man sökt förlika det allmänna rättsmedvetandet med nyssnämnda anordning.

Nämnden kan icke finna annat än att de sakkunniga gjort ett bestämt avsteg från sistnämnda grundsats, då de — i strid mot vad eljest inom nutida lagstiftning är vedertaget — utgått ifrån att de psykiskt abnorma brottslingarna icke i interneringshänseende skola hållas skarpt isär från annan återfallskriminalitet. — — — — —

Det synes emellertid påtagligt, att det i fråga om en återfallskriminalitet, som icke kännetecknas av psykisk abnormitet, mången gång måste te sig

såsom ett betydande och ur samhällets skyddssynpunkt alldeles onödigt lidande för en brottsling, att han i en och samma anstalt eller avdelning av en anstalt sammanföres med brottslingar av en utpräglat psykiskt abnorm karaktär. Visserligen förefinnes inom den nuvarande anstalten för internering av återfallsförbrytare, väl främst på grund av en viss ojämnhet i lagtillämpningen under den första tiden efter de nuvarande interneringslagarnas tillkomst, en del personer av en utpräglat psykiskt abnorm typ, något som även givit anledning till klagomål från andra därstädes intagna personers sida; men detta är en olägenhet, som i en ny lagstiftning lätteligen bör kunna avhjälpas genom att möjlighet beredes vederbörande fångvårdsmyndighet att med interneringsnämndens samtycke från interneringsanstalt till förvaringsanstalt överföra personer, som befunnits vara av en psykiskt abnorm typ. Och det kan även göras gällande, att det i fråga om de gamla vanetjuvar, som för närvarande företrädesvis befolka den nuvarande interneringsanstalten, är ur anstaltsbehandlings synpunkt mindre viktigt, huruvida de rubriceras såsom psykiskt abnorma eller icke, på sätt de sakkunniga i motiven antytt. Men förhållandet ställer sig annorlunda i fråga om det nya, väsentligt yngre klientel, som på grund av de i den föreslagna nya interneringslagen väsentligt vidgade möjligheterna härför kommer att underkastas internering och som, på sätt de sakkunniga i motiven framhållit, hittills icke kunnat åtkommas enligt den gällande förvaringslagen. I fråga om dessa brottslingar ha de sakkunniga, såsom särskilt framgår av den föreslagna lägre minimitiden för internering, i avsevärd mån räknat med möjligheten av deras återbördande till samhället; och i fråga om dem framstår ett sammanförande med psykiskt abnorma element även med hänsyn till anstaltsbehandlings ändamål i vida högre grad än hittills betänkligt. De sakkunniga ha visserligen i fråga om de mycket unga förbrytarna velat tillgodose önskemålet, att dessa icke onödigtvis skola sammanföras med det äldre klientelet; men icke ens i fråga om dem synas de ha velat i lag principiellt genomföra den grundsats, som numera omsider hos oss gjort sig gällande både i fråga om tvångsuppfostran och ådömande av ungdomsfängelse, nämligen att de psykiskt abnorma typerna icke böra sammanföras med det övriga kriminella klientelet.

Beträffande sättet för ådömande av förvaring eller internering ha de sakkunniga föreslagit en ändring, som övar inflytande på angivandet av förutsättningarna för skyddsåtgärdens ådömande. Enligt de nu gällande lagarna om förvaring och internering förfares när förvaring eller internering ådömes så, att i domen först straff utsättes och därefter förordnas att den dömde skall, i stället för att undergå det sålunda ådömda straffet, intagas till förvaring i särskild vårdanstalt, respektive intagas i interneringsanstalt för återfallsförbrytare. Under hänvisning till att något dylikt utsättande av tidsbestämt straff icke förekommer enligt lagen den 15 juni 1935 om ungdomsfängelse och att denna ordning jämväl frångåtts i den numera antagna lagen om tvångsuppfostran, ha de sakkunniga föreslagit att förvaring och internering skola ådömas direkt utan att först något straff utsättes.

Sakkunnigförslagets ståndpunkt i detta avseende har uttryckligen tillstyrkts av justitiekanslersämbetet, Stockholms rådhusrätt, landsfogden i Blekinge län, styrelsen för föreningen Sveriges stadsdomare och styrelsen för Sveriges advokatsamfund. Rådhusrätten i Göteborg har emellertid anfört betänkligheter.

Skyddsåtgärden komme att alltför mycket få karaktär av straff och å andra sidan skulle det verka stötande på den allmänna rättskänslan att straffreaktionen mot brotten helt utebleve. *Styrelsen för föreningen Sveriges häradsövdingar* anmärker mot förslaget i denna punkt, att såväl åklagare som tilltalad syntes äga ett berättigat intresse att domstolen genom angivande av ett bestämt straff gäve uttryck åt sin uppfattning angående svårhetsgraden av det ifrågakvarande brottet. Liknande synpunkter anföres av *en ledamot av styrelsen för föreningen Sveriges stadsdomare*. Denne tillägger, att i samband med förslaget angående direkt ådömande av förvaring eller internering även föreslagits, att domstolen skulle bestämma viss minimitid för skyddsåtgärden. Vid tiden för domens meddelande föreläge emellertid icke tillräcklig grund för att avgöra, huru lång tid anstaltsvistelsen behövde fortvara för att fylla sitt ändamål. Den fastställda tiden syntes avsedd att träda i stället för straffet eller väl i själva verket att utgöra en strafftid. Om domstolen icke skulle bestämma tiden godtyckligt, torde den komma att förfara på det sätt, att tiden sattes lika med tiden för det straff brottet ansåges förskylla. Således skulle resultatet bliva detsamma som av nu gällande bestämmelser. Därför torde nuvarande stadganden om straffs utmätande och om minimitid för anstaltsvistelsen, av vilka ingen olägenhet förspors, böra bibehållas.

I fråga om förutsättningarna för ådömande av förvaring gäller för närvarande att för dömande till förvaring kräves, att den tilltalade på grund av sin sinnesbeskaffenhet måste antagas vara endast i ringa mån mottaglig för den med straffet avsedda verkan, att han med hänsyn till brottets beskaffenhet samt på grund av i målet förebragt utredning angående hans sinnesbeskaffenhet och föregående vandel är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom samt att han dömes till straff av viss svårhetsgrad. I sistnämnda hänseende göres skillnad mellan vissa återfallsförbrytare och andra. Beträffande tilltalad, som till fullo undergått honom för tidigare brott ådömt straffarbete, kräves blott att han för det aktuella brottet dömes till straffarbete; äro båda brotten sedlighetsbrott, erfordras ej högre straff för det aktuella brottet än fängelse. Har den tilltalade förut undergått förvaring, kräves endast, att han för det aktuella brottet dömes till straffarbete eller fängelse. Om åter den tilltalade icke undergått honom för tidigare brott ådömt straffarbete eller förvaring, erfordras, att han för det aktuella brottet dömes till straffarbete i minst två år eller ock till sådant straff på kortare tid eller fängelsestraff, där sålunda ådömt straff jämlikt reglerna om sammanträffande av brott i 4 kap. 9 eller 10 § strafflagen sammanlægges med annat frihetsstraff och det sammanlagda straffet uppgår till straffarbete i minst två år.

Beträffande förutsättningarna med avseende å straffoemottaglighet och vådlighet göras i sakkunnigförslaget endast vissa smärre jämkningar. För ådömande av förvaring förutsattes sålunda enligt förslaget, att den brottslige på grund av sin sinnesbeskaffenhet måste antagas vara oemottaglig

eller föga mottaglig för straff samt att han med hänsyn till den ådagalagda brottsligheten samt på grund av i målet förebragt utredning angående hans sinnesbeskaffenhet och föregåendeandel är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom.

I yttrandena ha dessa bestämmelser icke berörts.

I fråga om förutsättningen, att viss brottslighet skall vara ådagalagd, innebär sakkunnigförslaget däremot betydande avvikelser från vad nu gäller. Enligt förslaget — vilket på grund av att förvaring enligt detsamma skall ådömas direkt ej kan anknyta förutsättningen till ett utsatt straff — förutsättes för förvaring, att å brottet eller, där flera brott föröfvats, å något av dem enligt lag kan följa straffarbete eller, i fråga om sedlighetsbrott, straffarbete eller fängelse. Något krav på att den tilltalade tidigare skall ha undergått straff uppställs således icke för något fall, och beträffande det aktuella brottets svårhet fordras betydligt mindre än nu.

De sakkunniga ha beträffande förslagens ståndpunkt i detta avseende anført, att det icke kunde förnekas att, därest här regelmässigt fordrades allenast att å brottet enligt lag kunde följa straffarbete, även relativt obetydliga brott kunde föranleda förvaring, t. ex. smärre bedrägerier och förskingringsbrott. Emellertid torde enligt de sakkunnigas mening tillräcklig garanti mot omotiverade förvaringsdomar föreligga framför allt i det hänsynstagande till beskaffenheten av det konkreta brottet som i olika avseenden stadgats i förslaget. Gärningsmannens vådlighet för annans säkerhet till person eller egendom skulle sålunda bedömas bland annat just med hänsyn till brottets beskaffenhet. Vidare finge därav att minimitiden för förvaring av domstolen skulle bestämmas till lägst ett år slutas, att där en förvaringstid av nämnda minsta längd skulle komma att stå i uppenbart missförhållande till brottet, vilket vid utmätande av straff in concreto måhända skulle föranleda endast böter, förvaring icke borde ifrågakomma.

Förslagens innehåll i förevarande avseende har föranlett uttalanden i insättande riktning av *justitiekanslersämbetet*, *Stockholms rådhusrätt* och *styrelsen för föreningen Sveriges stadsdomare*. Stockholms rådhusrätt yttrar, att även om det kunde förutsättas att domstolarna och interneringsnämnden endast i undantagsfall skulle finna förvaring böra ådömas där brottet icke förskyllt svårare straff än böter eller en eller annan månads fängelse, redan möjligheten att tillgripa förvaring för dylika jämförelsevis obetydliga brott syntes vara ägnad att väcka betänkligheter. Då det torde kunna förväntas, att domstolarna endast med största varsamhet skulle begagna möjligheten att döma till förvaring för ringare brott, hade rådhusrätten emellertid stannat vid att icke framställa någon erinran i detta avseende. Styrelsen för föreningen Sveriges stadsdomare yttrar med avseende å såväl förvaring som internering likaledes, att det torde kunna förväntas att domstolarna skulle iakttaga den varsamhet som onekligen vore av nöden för att instituten icke skulle komma till användning i fall, där deras tillämpning måste te sig såsom alltför ingripande, och tillägger, att styrelsen med detta uttalande avsett särskilt sådana fall där brottet icke förskyllde svårare straff än böter eller ett kortare frihetsstraff.

Svea hovrätt anför däremot, att om den ifrågavarande bestämmelsen över huvud skulle utgöra en garanti mot att förvaring ådömdes för mer eller mindre bagatellartade brott, åt bestämmelsen torde böra givas sådan avfattning, att förvaring ej skulle kunna ådömas med mindre domstolen funne brottet i det särskilda fallet vara av beskaffenhet att förskylla frihetsstraff. Även om förslaget bibehölles oförändrat, skulle sannolikt knappast inträffa, att förvaring ådömdes för brott som eljest bort föranleda bötesstraff, men med hänsyn till påföljdens art syntes riktigast att möjlighet därtill icke lämnades öppen. *Göta hovrätt* föreslår, att såsom förutsättning för ådömande av förvaring stadgas att det förövalade brottet finnes förskylla straffarbete, respektive — vid sedlighetsbrott — straffarbete eller fängelse. Om ett dylikt stadgande icke skulle anses lämpligt, borde i allt fall stadgas, att förvaring ej finge ådömas där detta skulle stå i uppenbart missförhållande till det begångna brottet. *Länsstyrelsen i Stockholms län* framställer samma förslag som *Göta hovrätt*. *Interneringsnämnden* giver, utan att framställa något förslag, uttryck åt betänkligheter angående förutsättningarna för ådömande av förvaring beträffande förstagångsförbrytare.

Enligt två bestämmelser i sakkunnigförslaget, vilka sakna motsvarighet i gällande lag, skall förvaring kunna ådömas i vissa fall utöver de nyss angivna.

Enligt 3 § i de sakkunnigas förslag till ny förvaringslag gives en sådan särbestämmelse för det fall, att någon, som genom villkorlig dom fått anstånd med straffarbete eller med fängelse ådömt för sedlighetsbrott, efter domens meddelande men före prövotidens slut gjort sig skyldig till nytt brott, som icke är av sådan beskaffenhet att det i och för sig skulle kunna föranleda ådömande av förvaring, eller till uppförande på grund varav anståndet må förklaras förverkat. För detta fall stadgas i paragrafen, att om den villkorligt dömda prövas vara av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs och det kan antagas att han vid begäendet av det brott för vilket han erhållit villkorlig dom varit av enahanda sinnesbeskaffenhet, domstolen må, under eljest gällande förutsättningar beträffande straffoemottaglighet och vådlighet, i stället för att förklara anståndet förverkat och, där han begått nytt brott, jämväl i stället för att ådöma straff härför, döma till förvaring. Innebörden av stadgandet är, att person som villkorligt dömts till straffarbete eller för sedlighetsbrott till fängelse kan dömas till förvaring, ehuru han icke efter domens meddelande gjort sig skyldig till annat förfarande än sådant, som enligt vanliga regler skulle föranlett förverkande av anståndet. Fordran, att den tilltalade skall vara av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs, hänföres dels till tiden för meddelandet av förvaringsdomen men dels också till tiden för begäendet av det brott för vilket villkorlig dom meddelats; i sistnämnda hänseende kräves dock endast, att det kan antagas att den tilltalade varit av sådan sinnesbeskaffenhet.

Till motivering av berörda bestämmelse ha *de sakkunniga* anfört, att vid utarbetandet av bestämmelsen hänsyn tagits ej minst till att efter en utvidg-

ning av möjligheterna att ådöma förvaring domstolarna ej sällan torde bliva obenägra att i första hand välja förvaring och hellre göra ett försök med villkorlig dom. Skulle detta försök misslyckas och fråga uppkomma om förverkande av det anstånd som beviljats med det ådömda straffet, syntes starka skäl tala för att domstolen skulle äga upptaga frågan om förvaring till ny prövning med hänsyn till såväl det tidigare brottet som det nya eller det dåliga uppförande i övrigt, vilket gjort frågan om anståndets förverkande aktuell. Ganska vanligt torde också det fall bliva, att den brottslikes abnorma själsbeskaffenhet icke från början skulle observeras utan upptäckas först under prövotiden, måhända just på grund av de oregelmissigheter, vilka skulle leda till anståndets förverkande.

Länsstyrelsen i Uppsala län anmärker beträffande den ifrågavarande bestämmelsen, att ådömande av förvaring som träder i stället för det villkorligt ådömda straffet innefattade en mycket väsentlig skärpning i förhållande till detta straff, vilket icke kunde vara högt emedan det i så fall icke skulle ha ådömts villkorligt. Enligt länsstyrelsen mötte det därför betänkligheter, att en villkorligt dömd skulle kunna ådömas förvaring på grund av allenast sådant uppförande, som utan att innefatta brott kunde medföra förverkande, i regel sannolikt bestående av onykterhet, arbetsovillighet eller dylikt.

Den andra nyss åsyftade särregeln gives i 20 § av sakkunnigförslaget. Det där avsedda fallet är det, att någon, som undergår straffarbete eller för sedlighetsbrott ådömt fängelse eller som för brott av grov beskaffenhet undergår ungdomsfängelse eller tvångsuppfostran, prövas vara av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs och att det på grund härav och med hänsyn till omständigheterna i övrigt måste antagas, att han efter frigivningen skall bliva vådlig för annans säkerhet till person eller egendom. För detta fall gives i lagrummet befogenhet för domstol att ådöma förvaring, med en varaktighet av minst ett år, att träda i stället för vad av straffet eller tvångsuppfostran återstår. Behörig domstol är hovrätt, inom vars domvärjo första domstol avgjort det mål vari dömts till straff eller tvångsuppfostran. Om förfarandet givas i paragrafen ingående bestämmelser. Fråga om ådömande av förvaring skall enligt dessa bestämmelser väckas av fängvårdsstyrelsen eller, beträffande den som undergår tvångsuppfostran, av styrelsen för uppfostringsanstalten. Interneringsnämndens yttrande skall inhämtas, och om det är tillstyrkande, skall frågan hänskjutas till justitiekanslern, vilken prövar huruvida talan om ådömande av förvaring skall väckas och, därest så finnes böra ske, uppdrager åt åklagare att i hovrätten utföra sådan talan. Vid hovrätten skall den tilltalade muntligen höras. Angående hans rätt till biträde för sin talans förberedande och utförande skall gälla vad om rättegångsbiträde åt häktad är stadgat, dock att biträdet tillerkänd ersättning alltid skall stanna å statsverket.

Den ifrågavarande regeln har uttryckligen tillstyrkts av *justitiekanslers-ämbetet, hovrätten över Skåne och Blekinge, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Södermanlands och Malmöhus län, landsfogden i Blekinge län, styrelsen för statens uppfostringsanstalt å Bona, styrelsen för föreningen Sveri-*

ges stadsdomare och styrelsen för Sveriges advokatsamfund. I några av dessa yttranden ha emellertid vissa erinringar framställts. Enligt justitiekanslersämbetet kunde sålunda ifrågasättas, om icke det föreslagna förfarandet innebure en väl tung säkerhetsapparat i jämförelse med vad som föreslagits i den systematiskt närstående 3 § av sakkunnigförslaget. Ämbetet ville dock icke motsätta sig förslaget om dess medverkan i egenskap av högsta åklagarmyndighet. Ämbetet utginge ifrån att frågor av detta slag icke skulle uppkomma i sådant antal, att svårigheter ur arbetssynpunkt skulle uppstå. Styrelsen för statens uppfostringsanstalt å Bona framhåller, att det vore önskvärt att det i lagrummet beträffande dem som underginge ungdomsfängelse eller tvångsuppfostran brukade uttrycket 'brott av grov beskaffenhet' bleve närmare bestämt. I varje fall ville styrelsen framhålla, att sedlighetsbrott borde vid prövning som gällde elev vid allmän uppfostringsanstalt intaga samma särställning som tillagts sådant brott för det fall att prövningen anginge till fängelse dömd.

Hovrätten för Övre Norrland ifrågasätter ändring av sakkunnigförslagets 20 § till viss överensstämmelse med dess 3 §, enligt vilken villkorligt dömd under vissa förutsättningar kan göras till föremål för förvaring ehuru han ej begått nytt brott av sådan beskaffenhet att dylik åtgärd enligt eljest gällande regler kunnat vidtagas. Hovrätten anför:

I 20 § har föreslagits en icke obetydlig utvidgning av förvaringsinstitutets användningsområde. Regelmässigt (1 och 2 §§) förutsättes ju för institutets användning, att en person, som begått ett brott av viss svårhetsgrad, därvid varit och fortfarande är av sinnesbeskaffenhet som i 5 kap. 6 § sägs (eller sexuellt abnorm) samt tillika är oemottaglig eller föga mottaglig för straff och därtill vådlig för annans säkerhet till person eller egendom. Den utvidgning av förvaringens användningsområde, som med avseende å villkorligt dömda föreslagits i 3 §, innebär knappast att man eftergivit någon av de för normalfallet i 1 och 2 §§ uppställda förutsättningarna. Det förutsättes i fallet enligt 3 §, att den brottslige onormala sinnesbeskaffenhet (abnormitet) blir *känd* först på ett senare stadium; men man måste enligt 3 § kunna antaga att han varit av samma sinnesbeskaffenhet redan vid begåendet av det brott, som föranledde villkorlig dom. Det är alltså väsentligen detta brott, som föranleder användning av förvaring. Man förutsättes hava på grund av ett den dömdes senare förhållande — brott eller annan oregelmässighet i uppförandet — kommit till insikt om att han bör behandlas med förvaring i stället för med straff.

I 20 § däremot utgår förslaget från delvis andra förutsättningar. Alltjämt förutsättes, att personen i fråga begått brott av en viss svårhetsgrad (för vilket han undergår straff eller viss annan behandling) samt att han i frihet skall bliva vådlig för annans säkerhet till person eller egendom. Men förutsättningen att den brottslige skall vara oemottaglig eller föga mottaglig för straff har icke uppställts i 20 §, och beträffande sinnesbeskaffenheten (abnormiteten) förutsättes endast att den onormala sinnesbeskaffenheten enligt 5 kap. 6 § strafflagen (abnormiteten) är för handen då frågan om förvaring upptages; däremot icke att den kan antagas hava förefunnits när brottet begicks.

I förslagets 20 § är i verkligheten icke längre fråga om huruvida reaktionen från samhällets sida mot en person för visst begånget brott lämpligen bör vara förvaring i stället för annat straff. Utan förvaringsinstitutet har i 20 §

fått en mera självständig preventiv användning. Det kan gälla en person, om vilken man med skäl kan antaga att han vid begående av sitt brott var av normal sinnesbeskaffenhet och som är mottaglig för straff. Det räcker för användande av förvaring att han nu, vid förvaringsfrågans väckande, är av onormal sinnesbeskaffenhet (5 kap. 6 §) eller sexuellt abnorm och anses skola i frihet bliva vådlig.

Det är naturligt om en så vid utsträckning av förvaringsinstitutets användning, som här föreslagits, väcker någon betänksamhet. Man får åtminstone göra klart för sig, att från förslaget's ståndpunkt steget icke är långt till att så snart en person vilken som helst — alltså även en icke för brott dömd person — finnes vara av ifrågavarande sinnesbeskaffenhet och tillika anses 'vådlig', låta efter betryggande prövning personen undergå förvaring. Det måste dock medgivas, att man enligt förslaget's 20 § har ett visst indicium på personens samhällsfarlighet i det tidigare begångna brottet. Men det är att märka att detta icke behöver hava stått i orsakssammanhang till sinnesbeskaffenheten, vilket 20 § enligt sin lydelse eljest fordrar.

Även om man emellertid bör godkänna den bakom 20 § i förslaget liggande tanken att en person av sådan sinnesbeskaffenhet som i 5 kap. 6 § sägs, bör, om han tillika måste med största sannolikhet antagas vara 'vådlig', kunna under vissa förutsättningar, efter en mycket omsorgsfull prövning och under betryggande garantier mot obehörig frihetsinskränkning, tagas under förvaring, lär den föreslagna 20 § icke kunna godtagas sådan den utformats. Tanken som uppbär paragrafen leder måhända till att den person det gäller tages under förvaring såsom vådlig, men ej att förvaring bör ådömas 'att träda i stället för vad av straffet eller tvångsuppfostran återstår'. En sådan anordning innebär otvivelaktigt något av konstruktion. Ty såsom förutsättningarna i 20 § äro angivna kan tillämpning av förvaring i detta fall knappast sägas stå i logiskt sammanhang med det begångna brottet. För detta har ådömts straff etc., som eventuellt befunnits vara en fullt effektiv reaktionsform. Utan till förvaringsåtgärden har man väsentligen andra, senare i tiden liggande anledningar än brottet, nämligen den befunda sinnesbeskaffenheten och åtminstone delvis därav följande vådlighet.

Emellertid leder innehållet i 20 § tanken på en möjlighet att vidare utbygga den i 3 § föreslagna anordningen. Även beträffande den 'som undergår straffarbete eller för sedlighetsbrott ådömt fängelse eller som för brott av grov beskaffenhet undergår ungdomsfängelse eller tvångsuppfostran' (20 §) torde — liksom beträffande villkorligt dömda (3 §) — kunna förekomma, att den först valda reaktionsformen finnes vara mindre lämplig och att man i stället borde övergå till att använda förvaring. Vill man möjliggöra detta, torde böra uppställas väsentligen motsvarande förutsättningar som de i 3 § angivna. Personens aktuella förseelse måste dock tydligt beskrivas på något annorlunda sätt än i 3 § skett.

I fortsättningen av sitt yttrande uttalar hovrätten bland annat, att domstolens avgörande i mål av ifrågavarande slag icke kunde anses innebära ändring av lagakraftvunnen dom.

En ledamot av Svea hovrätt förklarar sig icke kunna tillstyrka den ifrågavarande bestämmelsen. I sitt från hovrättens utlåtande avvikande yttrande anför han om det föreslagna överförandet av person från verkställighet av straff eller tvångsuppfostran till förvaring:

Om t. ex. någon blivit av högsta domstolen dömd för misshandel till ett års straffarbete och avtjänat tio månader därav, skulle enligt förslaget hov-

rätt kunna för samma misshandel utbyta återstående två månaders straffarbete mot förvaring på obestämd tid, minst ett år. Förutsättningarna för en dylik, för fången ytterst kännbar förändring skulle vara två. Den ena att fången prövas vara sjuk på närmare angivet sätt, likgiltigt om sjukdomen till äventyrs är en följd av det straffarbete, han undergår, eller om till äventyrs sjukdomsfrågan varit uppe redan i det av högsta domstolen avgjorda målet men av högsta domstolen ansetts icke böra föranleda annan kriminalpolitisk behandling än straffarbete på viss tid. Den andra förutsättningen skulle vara ett antagande att fången, i händelse av frigivning, skulle bliva vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, ett antagande, som de sakkunniga givetvis tänkt fotat på objektiva grunder, men som dock måste lida av den osäkerhet, som vidlåder varje mänskligt antagande. Och enligt förslaget skulle fångens förutsatta allmänfarlighet icke heller behöva ligga så att säga på samma plan som det tidigare brottet; den, som undergår straffarbete för misshandel, skulle kunna ådömas förvaring för t. ex. befarad mordbrand. Ett dylikt uppbrytande av laga kraft ägande utslag kan jag för min del icke tillstyrka. Och det torde för övrigt kunna ifrågasättas, om ifrågavarande förslag står i god överensstämmelse med de principer, som kommit till uttryck i § 18 regeringsformen.

Vad härefter angår förutsättningarna för internering, äro även de enligt sakkunnigförslaget ändrade, så att institutets tillämpningsområde betydligt utvidgats.

Enligt den nu gällande interneringslagen må förordnande om någons internering första gången ej meddelas med mindre han *dels*, efter det han dömts till straffarbete, för minst tre upprepade återfall i brott ånyo dömts till sådant straff genom domar, som äro lagakraftvunna, *dels* undergått straffarbete i sammanlagt minst tio år, *dels* därefter, medan han undergår straffarbete eller inom fem år från det han för undergående av straffarbete senast var intagen i straffanstalt, ånyo begår brott, för vilket han dömes till straffarbete i minst två år, *samt dels* på grund av utredning angående hans sinnesbeskaffenhet och övriga i målet upplysta förhållanden måste antagas icke komma att låta sig rätta genom undergående av straff samt är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom. Begår den, som internerats, före eller efter utskrivningen ånyo brott och dömes han till straffarbete i minst ett år, kan förordnas om internering på livstid.

I sakkunnigförslaget har kravet på tidigare straffbelastning minskats från fyra till två tidigare domar å straffarbete och från tio till fyra års undergåendet straffarbete. Beträffande det aktuella brottet fordras enligt förslaget blott, att å detsamma kan följa straffarbete. Därvid göres ej skillnad mellan internering första gången och senare; internering på livstid, som enligt gällande lag ådömes vid förnyad internering, skall ej vidare förekomma enligt förslaget. Med att tilltalad tidigare ådömts straffarbete har likställts, att han tidigare dömts till förvaring, och med att han undergått straffarbete, att han undergått förvaring. Har den tilltalade tidigare varit förvarad eller internerad, är det med avseende å tiden för det aktuella brottet tillräckligt, att detta förövas inom tio år från det han utskrevs.

I några yttranden ha vissa erinringar framställts i anledning av de föreslagna förutsättningarna för internering. *Tredje polisintendenten i Stockholm* förordar sålunda, att avtjänat tvångsarbete jämställas med undergången straffarbete såsom förutsättning för internering. *Svea hovrätt* och *länsstyrelsen i Stockholms län* föreslå, att samma krav i fråga om det aktuella brottet uppställas i interneringslagen som enligt deras i det föregående omtalade åsikter borde stadgas i förvaringslagen.

Att de sakkunniga ej beträffande internering föreslagit en liknande möjlighet att till sådan behandlingsform överföra personer från verkställighet av straff eller tvångsuppfostran, som föreslagits i 20 § av förslaget till ny förvaringslag, har föranlett *överståthållarämbetet* att uttala, att ehuru en situation, motsvarande den i nyssnämnda lagrum avsedda, på grund av sakens natur mera sällan torde inträda på interneringslagstiftningens område, det icke torde vara uteslutet, att analoga bestämmelser på detta område i vissa fall kunde visa sig önskvärda. De åsyftade fallen vore sådana, då antingen den domstol som dömt till straff förbisett, att förutsättningarna för ådömande av internering förefunnits, eller ock den dömdes asociala läggning först under strafftiden givit sig tillkänna på sådant sätt att samhällsvårdlighet kunde anses föreligga. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* giver uttryck åt liknande åsikt.

Beträffande förvarings- och interneringstidens längd innebär sakkunnigförslaget vissa ändringar.

Enligt den nuvarande förvaringslagen må ingen utskrivas förr än han undergått förvaring i minst två år eller, där han skolat undergå bestraffning under längre tid än två år, under tid minst motsvarande strafftiden. För internering gäller enligt den nuvarande interneringslagen en minimetid av tio år eller, där särskilda skäl äro, fem år, dock må den internerade ej i något fall utskrivas förr än han varit internerad i två år utöver den tid varunder han skolat undergå bestraffning. Då den tid, varunder han varit intagen i anstalten, uppgår till tjugu år, skall han frigivas, så framt det ej synes uppenbart att han fortfarande är vådlig för annans säkerhet till person eller egendom. För den som även tidigare varit internerad förekommer förordnande om internering på livtid, men jämväl livstidsinternerad kan, med vissa begränsningar, utskrivas efter tio år.

I sakkunnigförslaget, enligt vilket förvaring och internering skola ådömas direkt utan att något straff först utsättes, föreslås beträffande båda dessa skyddsåtgärder, att domstolen när sådan åtgärd ådömes skall med hänsyn till brottets beskaffenhet och graden av den brottsliges vådlighet bestämma viss minsta tid före vars utgång han icke må utskrivas. Denna minsta tid skall vid förvaring bestämmas till lägst ett och högst tolv år samt vid internering till lägst fem och högst femton år. Ådömes förvaring enligt 20 § sakkunnigförslaget skall dock minsta tid vara ett år; där förvaringen trätt i stället för straffarbete eller fängelse och mer än ett år återstår av strafftiden, må emellertid utskrivning icke äga rum före nämnda tids slut. Någon maximi-

tid är icke föreslagen vare sig för förvaring eller för internering. Internering skall ej längre kunna ådömas på livstid.

De föreslagna bestämmelserna i nu förevarande hänseende ha endast i få yttranden uttryckligen berörts.

Sinnessjuknämnden ifrågasätter emellertid, huruvida icke möjlighet borde beredas domstolarna att, åtminstone såvitt anginge de homosexuella, bestämma en kortare minsta förvaringstid än ett år, och anför till stöd härför:

Beträffande 6 § i förslaget till lagen om förvaring av vissa abnormala förbrytare vill nämnden utan att göra något uttalande beträffande lämpligheten av den i andra stycket av förslagets 1 § intagna bestämmelsen — anmärka, att enligt nämnda 6 § förvaringstiden icke får av domstolen bestämmas till kortare tid än ett år. — — Vid behandlingen av de otillräkneliga homosexuella har nämnden funnit, att de icke äro lämpliga för anstaltsvård, dels av hänsyn till medpatienterna och dels därför att någon förbättring i deras eget tillstånd icke kan vinnas genom deras vård å sinnessjukhus. Nämnden har därför i allmänhet, där icke särskilda omständigheter ansetts vara till hinder, redan efter ganska kort tid utskrivit dem på försök, varvid dock naturligtvis tillsetts, att en effektiv övervakning kunnat ordnas. Den tid, under vilken de varit utskrivna på försök och sålunda stått under övervakning, har däremot i allmänhet blivit av betydande längd. Definitiv utskrivning har sålunda vanligen icke medgivits förrän efter en långvarig och anmärkningsfri försöksutskrivningstid. Nämnden vill ifrågasätta, huruvida icke de homosexuella, som skulle falla under förvaringslagen, borde behandlas på enahanda sätt. Nämnden anser, att icke heller ur allmänpreventionssynpunkt någon invändning mot en dylik behandling av de homosexuella kan göras. Den övervakning, som de under den långa försöksutskrivningstiden äro underkastade, och den risk de löpa att, därest de bryta mot givna föreskrifter, återintagas i anstalten, torde, åtminstone om man ser saken djupare, innebära en så väsentlig reaktion från samhällets sida, att man ej heller ur ovannämnda synpunkt torde kunna komma med någon berättigad invändning mot behandlingen.

En ledamot av styrelsen för föreningen Sveriges stadsdomare ifrågasätter, huruvida det icke vore lämpligt att interneringsnämnden till domstolens tjänst avgåve förslag angående minsta tid.

I fråga om den b e h a n d l i n g, som genom de ifrågavarande skyddsåtgärderna gives den dömde, stadgas i den nuvarande förvaringslagen, att denne skall intagas till förvaring i särskild vårdanstalt, och i den nuvarande interneringslagen, att han skall intagas i interneringsanstalt för återfallsförbrytare.

I de av de sakkunniga föreslagna lagarna användes den enhetliga beteckningen skyddsanstalt för anstalt där förvarade eller internerade skola intagas. *De sakkunniga* ha utvecklat sin ståndpunkt på följande sätt:

Bland de förvarade finnas många vilkas sinnestillstånd ej kräver eller påverkas av egentlig vård men vilka icke desto mindre på grund av sin ådaga-lagda farlighet måste berövas friheten för avsevärd tid. Vad de internerade angår, kan det visserligen vara föremål för olika meningar, huruvida detta klientel i större utsträckning bör hänföras till de i strafflagens mening abnormala, men otvivelaktigt finnas bland de internerade en del element, som

med hänsyn till sin sinnesbeskaffenhet stå de förvarade nära. Under sådana omständigheter tvingas man, även om man vill behålla förvaring och internering såsom skilda skyddsåtgärder, att överväga, huruvida icke möjlighet bör öppnas att på verkställighetsstadiet gruppera förvarade och internerade utan bundenhet av domstolens rubricering och med ledning främst av behandlingssynpunkter. En sådan frihet får antagas medföra större möjligheter både att individualisera behandlingen för olika kategorier inom det samlade förvarings- och interneringsklientelet och att praktiskt utnyttja utrymmet å de olika anstalterna. Den sistnämnda omständigheten blir naturligen särskilt aktuell, om institutens tillämpningsområden avsevärt vidgas och därigenom platsbehovet för samtliga ökas. För att tillgodose nu angivna syftemål har förslaget så utformats, att de båda lagarna förutsätta *en* — för förvarings- och interneringsinstitutet gemensam — huvudtyp av anstalter samt att de nuvarande benämningarna 'vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare' och 'interneringsanstalt för återfallsförbrytare' ersättas med den enhetliga beteckningen skyddsanstalt. Huru de förvarade och internerade skola fördelas på olika tillgängliga anstalter, bör sedan bliva en fråga, beträffande vilken Kungl. Maj:t med ledning av vård- och andra lämplighetssynpunkter i administrativ ordning meddelar föreskrifter. De sakkunniga förmoda, att det härvidlag kan finnas lämpligt att i överensstämmelse med rådande ordning hålla huvudparten av de till förvaring dömda och flertalet av de till internering dömda åtskilda, men hava icke ansett lämpligt att genom uttrycklig föreskrift i lagtexten lämna bindande direktiv i sådan riktning.

I sakkunnigbetänkandet förutsattes, att åtminstone de flesta av det yngre klientelet hållas avskilda från de äldre, helst på en särskild anstalt.

Beträffande anstaltsbehovet och dess tillgodoseende ha de sakkunniga efter en utredning angående de nuvarande förvarings- och interneringsanstalternas beläggning och de omständigheter som äro ägnade att, om förslaget genomföres, öka antalet förvarade och internerade anført följande:

Vad först angår *manliga förvarade och internerade över 21 år*, har det befunnits tillräckligt att tills vidare räkna med sammanlagt 300 platser. Inom en skyddsanstaltsorganisation av denna omfattning böra inrymmas följande avdelningar: mottagnings- och sorteringsavdelning, fast avdelning (för de farliga), sluten avdelning, halvöppen avdelning samt utgångskoloni. Därjämte behöves en sjukavdelning.

Till nedbringande av kostnaden för anstaltsbyggande torde anstalten i Norrköping böra tills vidare bibehållas; här skulle inrymmas mottagnings- och sorteringsavdelning, fast avdelning och sjukavdelning.

Eftersom platsantalet på Norrköpingsanstalten uppgår till 100, äro ytterligare 200 platser behövlige. Då anstalterna i Karlstad och Ystad både på grund av sitt föråldrade skick och sin i förhållande till Norrköpingsanstalten avlägsna belägenhet icke längre böra användas för sitt nuvarande syfte, torde det återstående platsbehovet böra täckas genom nybyggnad.

Härvid har övervägts, huruvida de behövlige platserna böra fördelas på en eller två anstalter. Eftersom de utpräglat farliga alltjämt skola förvaras i Norrköping, blir det återstående klientelet mera enhetligt och mindre svårhanterligt än klientelet på nuvarande förvarings- och interneringsanstalter. Med hänsyn till erfarenheterna från anstalter av liknande art — tvångsarbetsanstalten å Svartsjö med 300 platser och anstalten Söndre Omme i Danmark med omkring 250 platser — föreslås, att de behövlige 200 platser-

na förläggas till en enda anstalt med utvidgningsmöjlighet för ytterligare ett hundratal platser.

Den nya anstalten bör vara så belägen, att den har goda förbindelser med Norrköpingsanstalten; förflyttningar mellan anstalterna kunna då ske utan alltför stor tidsutdräkt.

Anstalten bör förläggas till en lantegendom, så att vissa av de intagna kunna sysselsättas med jordbruksarbete, trädgårdsarbete och vintertiden skogsbruk.

Utearbete under friare former kan emellertid ifrågakomma endast för ett begränsat antal. För övriga bör anordnas yrkesdrift enligt de i fångvården redan praktiserade formerna. Denna yrkesdrift, som till en början bör omfatta skradderi och snickeri, nödvändiggör en särskild verkstadsbyggnad.

De intagna böra, som redan nämnts, å den nya anstalten uppdelas på en sluten avdelning, en halvöppen avdelning och en utgångskoloni. Den slutna avdelningen kan förslagsvis omfatta tre paviljonger om vardera 50 platser, den halvöppna avdelningen en paviljong med 30 platser och utgångskolonien en paviljong med 20 platser. Härtill komma så administrationsbyggnad, kök, ekonomiavdelning m. m. samt personalbostäder.

Skyddsanstalterna för äldre manliga förvarade och internerade skulle alltså utgöras av

<i>skyddsanstalten i Norrköping</i> med mottagnings- och sorteringsavdelning, fast avdelning samt sjukavdelning	= 100 platser,
<i>den nya skyddsanstalten</i> med tre slutna paviljonger (150 platser), en halvöppen paviljong (30 platser) samt en utgångskoloni (20 platser)	= 200 platser.

Tillhopa 300 platser.

Under en första utbyggnadsperiod skulle blott en sluten paviljong samt den halvöppna paviljongen och utgångskolonien behöva uppföras.

Vad angår *sådana manliga förvarade och internerade, vilka vid intagningen ej fyllt 21 år*, ha de sakkunniga ansett att dessa borde intagas å skyddshemmet åkerbrukskolonien Hall, vilken skulle övertagas av staten.

Beträffande slutligen de *kvinnliga förvarade och internerade* anmärka de sakkunniga, att antalet kvinnor, som efter en revision av förvarings- och interneringslagarna komme att intagas å skyddsanstalt, sannolikt icke bleve större än att erforderligt antal platser kunde beredas vid centralfängelset i Växjö. Skulle det visa sig erforderligt att omhändertaga de yngre å annan anstalt, torde detta kunna ordnas genom att för ändamålet utnyttja något av de specialhem, som redan inrättats eller enligt den nya skyddshemsorganisationen komme att inrättas för vissa psykopatiska eller imbecilla kvinnliga skyddshemselever.

Interneringsnämnden hävdar gentemot de sakkunniga, att i lag borde såsom principiell regel fastslås, att de till förvaring och de till internering dömda skulle intagas i skilda anstalter eller skilda avdelningar av samma anstalt. Tillika borde givas föreskrift om att internerad som prövades vara psykiskt abnorm skulle kunna med interneringsnämndens medgivande överföras till förvaringsanstalt. Jämväl *fångvårdsstyrelsen* anser, att den nuvarande anordningen att de till förvaring och de till internering dömda hållas åtskilda

bör bibehållas. Internerad borde dock kunna överflyttas till förvaringsanstalt och ställas under förvaringslagens tillämpning, om han befundes vara av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs. Jämväl *medicinalstyrelsen* gör gällande, att anstalterna böra liksom hittills hållas isär och att lagtexten borde ge uttryck härför.

Mot själva ordet skyddsanstalt erinrar *Svea hovrätt*, att beteckningen skyddshem tagits i anspråk för anstalter av väsentligt annan art. Den föreslagna terminologien kunde giva anledning till oriktiga slutsatser från allmänhetens sida angående skyddshemmens karaktär och syfte till men för deras verksamhet. Ordet skyddsanstalt gäve ock, särskilt vid jämförelse med benämningen skyddshem, en falsk bild av skyddsanstaltens uppgift; man finge nämligen det intryck, att anstalten skulle bereda den förvarade eller internerade skydd, medan meningen tvärtom vore att skydda samhället mot ogärningar från hans sida. Jämväl *Göta hovrätt* ifrågasätter med hänsyn till skyddshemmen, huruvida benämningen skyddsanstalt är lämplig.

Den nuvarande benämningen å förvaringslagen, nämligen lag om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare, har i sakkunnigförslaget utbyttis mot lag om förvaring av vissa abnorma förbrytare. Någon erinran däremot har icke framställts i yttrandena.

I åtskilliga yttranden ifrågasattes emellertid, huruvida icke lagarna om förvaring och om internering lämpligen borde sammanarbetas till en lag.

Departements-
chefen.

Under den tid, som förflutit sedan de nu gällande lagarna om förvaring och om internering med 1928 års ingång trädde i kraft, ha dessa lagar visat sig utgöra värdefulla medel i kampen mot brottsligheten. Förordnande om förvaring eller internering har, såsom av det förut sagda framgår, meddelats i över 200 fall, vilket innebär att ett i förhållande till storleken av brottslingsklientelet i vårt land avsevärt antal brottslingar kunnat omhändertagas på ett mera effektivt sätt än genom vanligt tidsbegränsat frihetsstraff.

Redan under förarbetena till lagarna ifrågasattes, huruvida icke deras räckvidd bleve alltför begränsad. Att de då icke erhöilo ett mera vidsträckt tillämpningsområde hade, såsom första lagutskottet uttalade i sitt utlåtande i anledning av propositionen i ämnet, tydligen sin väsentliga grund i den försiktighet man ville iakttaga vid införande i vår lagstiftning av dessa nya straffrättsliga institut. Sedan lagarna nu varit i tillämpning nästan ett årtionde, torde tidpunkten vara inne att överväga, huruvida icke den ifrågasvarande lagstiftningen kan erhålla större räckvidd. De erfarenheter, som vunnits under nämnda tid, ha bekräftat, att det skulle vara av värde att kunna använda skyddsåtgärderna i större utsträckning än nu är möjligt. I yttrandena har ock önskvärdheten härav allmänt vitsordats.

Vad i ett par yttranden anförts om sambandet mellan förevarande och vissa andra lagstiftningsfrågor synes icke innefatta tillräckliga skäl för att uppskjuta den i och för sig önskvärda reformen av förvarings- och inter-

neringslagstiftningen. Berörda samband torde nämligen ej vara av sådan betydelse, att reformen icke skulle kunna utan olägenhet genomföras för sig. Vidkommande särskilt frågan angående omarbetning av 5 kap. 6 § strafflagen torde, såsom de sakkunniga — vilka förehafvt jämväl denna fråga till behandling — anfört, en utvidgning av tillämpningsområdet för förvarings- och interneringslagstiftningen i syfte att bättre fylla praktiska behov icke vara beroende av en i och för sig högst önskvärd reform av strafflagens tillräknelighetsbestämmelser.

Av det sagda torde framgå, att enligt min mening en revision av förvarings- och interneringsinstitutet i syfte att giva desamma en vidsträcktare tillämpning nu bör komma till stånd. Samma mening har, beträffande det ena av dem, uttalats av första lagutskottet vid innevarande års riksdag. Sålunda har utskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande (nr 11) i anledning av propositionen med förslag till lag om tvångsuppfostran m. m. givit uttryck åt den förhoppningen att, såvitt ske kunde, redan till innevarande års riksdag måtte framläggas förslag till en reviderad förvaringslagstiftning.

I fråga om det klientel, för vilket förvaringsinstitutet skall vara avsett, innehåller sakkunnigförslaget en nyhet. Bestämmelserna om förvaring ha enligt de sakkunnigas förslag, liksom enligt gällande rätt, avseende å person, som prövas vara av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs. Enligt förslaget skall emellertid lika med sådan sinnesbeskaffenhet anses sexuell abnormitet, som icke kan hänföras under nämnda lagrum eller under 5 § i samma kapitel. Till stöd för bestämmelsen härom ha de sakkunniga anfört, att sexuell abnormitet kunde föreligga hos en person utan att hans sinnesbeskaffenhet vore att hänföra under 5 eller 6 § i 5 kap. strafflagen samt att, därest i sådant fall abnormiteten toge sig uttryck i brott, det med hänsyn till arten av de brottstyper som här närmast ifrågakomme förefölle naturligt att den brottslige under i övrigt för förvaring uppställda villkor skulle kunna underkastas sådan skyddsåtgärd. I yttrandena ha olika uppfattningar framträtt rörande denna bestämmelse. Sålunda har i vissa yttranden det föreslagna tillägget tillstyrkts, under det att i andra yttranden, däribland de av medicinalstyrelsen och fångvårdsstyrelsen avgivna, gjorts gällande, att tillägget borde utgå.

Medicinalstyrelsen har i denna fråga anfört, att det visserligen vore uppenbart att abnorma sexuella drag och straffbelagda sexualhandlingar kunde förekomma hos en person utan att hans sinnesbeskaffenhet vore hänförlig under 5 eller 6 § i 5 kap. strafflagen. Om en sexuell abnormitet antingen i sig själv vore av sådan art och grad, att brottslingen vore oemottaglig eller föga mottaglig för straff samt vådlig för annans säkerhet till person, eller den förekomme i sådant samband med andra psykiska rubbningar att nämnda förhållande förelåge, torde emellertid enligt styrelsens mening förutsättningar för tillämpning av någotdera av dessa lagrum städse föreligga. Då sexuell abnormitet enligt sakkunnigförslaget icke skall föranleda förvaring, med mindre de angivna förutsättningarna beträffande straffoemottaglighet

och vådlighet äro för handen, kommer alltså enligt medicinalstyrelsens mening något behov icke att förefinnas av en särbestämmelse beträffande sexuellt abnorma.

Med hänsyn till vad medicinalstyrelsen sålunda anfört finner jag, att en särskild bestämmelse icke är erforderlig för att ingripande med förvaring skall kunna äga rum mot sexuellt abnorma i de fall, där sådan skyddsåtgärd är påkallad. Därtill kommer, att det icke är uteslutet, att den ifrågasatta bestämmelsen skulle bliva föremål för växlande tolkning och komma att tillämpas i fall för vilka den icke vore avsedd. Jag har därför icke ansett mig böra upptaga den föreslagna särbestämmelsen.

Vad därefter beträffar interneringsinstitutets klientel är institutets tillämplighet för närvarande begränsad genom ett stadgande, att tilltalad som prövas vid gärningens begående hava varit av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs icke skall kunna dömas till internering. Sakkunnigförslaget upptager icke någon sådan inskränkande regel. Internering skulle sålunda enligt förslaget kunna ifrågakomma även beträffande sådana abnorma förbrytare som avses i nämnda lagrum. Detta har föranlett erinringar i vissa yttranden.

Genom det stadgande gällande rätt innehåller i förevarande avseende sker en fördelning av klientelet mellan förvarings- och interneringsinstitutet på det sätt, att liksom förvaring skall förekomma endast för abnorma brottslingar, internering är förbehållen för sådana förbrytare vilka vid undersökning befunnits normala. När de sakkunniga underlåtit att i sitt förslag upptaga ett motsvarande stadgande, synes syftet därmed icke ha varit att åstadkomma en mera avsevärd förskjutning av gränsen mellan instituten. I betänkandet har sålunda icke föreslagits, att sådana abnorma brottslingar beträffande vilka förutsättningarna för internering äro för handen städse skola dömas till internering. De sakkunniga ha endast velat öppna möjlighet att döma sådana brottslingar till internering, och till motivering av sitt förslag på denna punkt anfört, att det bland de abnorma brottslingarna skulle finnas sådana som till sitt allmänna skaplyne hörde samman med det klientel för vilket interneringsinstitutet vore avsett. Såsom jag i det följande skall närmare utveckla, skall det emellertid ej heller enligt det förslag som jag förordar möta något hinder att överflytta en person, som dömts till förvaring, till anstalt eller anstaltsavdelning avsedd för internerade, om så i något fall skulle befinnas lämpligt. Vid sådant förhållande synas mig tillräckliga skäl icke föreligga för att frångå gällande rätts ståndpunkt i förevarande avseende. I departementsförslaget har därför bibehållits den nuvarande föreskriften, att tilltalad som prövas vid gärningens begående hava varit av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs icke skall kunna dömas till internering. Att personer vilka jämlikt 5 kap. 5 § strafflagen förklarats strafflösa, liksom enligt gällande rätt, icke kunna ådömas internering är uppenbart.

Förvaring och internering skola i motsats till vad förhållandet är enligt gällande rätt enligt sakkunnigförslaget å d ö m a s d i r e k t utan att något

straff först utsättes. Förslaget står härvid på samma ståndpunkt som den, vilken intagits i 1935 års lag om ungdomsfängelse och i den vid innevarande års riksdag antagna lagen om tvångsuppfostran. Ett skäl för att man i förslaget liksom i de nämnda lagarna övergått till en sådan ordning är, att det för den dömd, efter vad erfarenheten givit vid handen, ofta ter sig som en orättvisa, att han kvarhålles i anstalt längre tid än ett i domen utsatt straff skulle ha varit. Men framför allt bör beaktas, att de nu ifrågakarande skyddsåtgärderna rent principiellt böra sidoställas med de vanliga straffen såsom samhällseliga reaktionsformer mot brottsligheten och att de alltså icke böra betraktas såsom ersättning för dessa.

Vad därefter angår förutsättningarna för ådömande av förvaring innebär sakkunnigförslaget en betydande utvidgning av förvaringsinstitutets tillämpningsområde, i det att kravet på den brottslighet som den tilltalade skall ha låtit komma sig till last väsentligt nedsatts. En reform i denna riktning har, såsom förut nämnts, allmänt betecknats såsom önskvärd. I några yttranden har emellertid erinrats, att den i förslaget uppställda förutsättningen, att å brottet enligt lag kan följa straffarbete eller, i fråga om sedlighetsbrott, straffarbete eller fängelse, kan föreligga, ehuru i det särskilda fallet det brott den tilltalade förövat är ganska obetydligt. För att full säkerhet skulle vinnas att ett sådant brott icke skulle kunna leda till ådömande av förvaring har föreslagits, att i lagen skulle stadgas att förvaring ej skulle kunna ådömas med mindre brottet i det särskilda fallet prövades *förskylla* straff av viss svårhetsgrad.

Uppenbarligen bör förvaring icke ådömas i de fall, då brottet är av så ringa beskaffenhet att frihetsförlust på obestämd tid skulle framstå såsom en icke rimlig påföljd av brottet. Även med bibehållande av den av de sakkunniga föreslagna regeln torde man emellertid kunna utgå från att lagen icke kommer att tillämpas på annat sätt. Det må erinras om att bland förutsättningarna för förvaring ingår, att den tilltalade befinnes vara vådlig för annans säkerhet till person eller egendom och att frågan om hans vådlighet skall bedömas under hänsynstagande bland annat till den ådagalagda brottsligheten. En stark garanti för omsorgsfull prövning av dessa frågor ligger däri, att förvaring ej kommer till stånd med mindre icke endast domstolen utan jämväl den för hela riket gemensamma interneringsnämnden funnit skyddsåtgärden böra ådömas. Den av de sakkunniga föreslagna regeln torde därför kunna bibehållas.

Enligt de sakkunnigas förslag skall, i motsats till vad nu gäller, i två fall förvaring kunna träda i stället för annan genom tidigare dom fastställd ansvarsåtgärd.

I sakkunnigförslaget har sålunda, efter mönster från lagarna om ungdomsfängelse och om tvångsuppfostran, öppnats möjlighet för domstol att, då fråga uppkommer om förverkande av anstånd som genom villkorlig dom meddelats med straffarbete eller för sedlighetsbrott ådömt fängelse, i stället döma till förvaring, ändå att den villkorligt dömd icke begått något nytt brott eller allenast förövat brott som i och för sig icke kan föranleda ådö-

mande av sådan åtgärd. Mot denna bestämmelse har i ett yttrande erinrats, att ådömande av förvaring för en person som fått villkorlig dom vore en så väsentlig skärpning av behandlingen av honom, att det väckte betänkligheter att låta förvaring inträda även i sådant fall då den villkorligt dömd under prövotiden ej gjort sig skyldig till nytt brott utan blott brustit i det uppförande han vore skyldig att iakttaga. Emellertid är att märka, att förvaring icke skall ådömas med mindre omständigheterna äro sådana, att det villkorligt ådömda straffet eljest skulle gå i verkställighet. Med hänsyn härtill och till det uppställda kravet på viss svårhetsgrad hos det ådömda straffet, har jag icke funnit hinder möta mot att upptaga ifrågavarande bestämmelse.

Den andra bestämmelsen avser det fall att den, som undergår straffarbete eller för sedlighetsbrott ådömt fängelse eller som för brott av grov beskaffenhet undergår ungdomsfängelse eller tvångsuppfostran, prövas vara av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs och det på grund härav och med hänsyn till omständigheterna i övrigt kan antagas, att han efter frigivningen skall bliva vådlig för annans säkerhet till person eller egendom. Även i detta fall skall den ådömda ansvarspåföljden kunna utbytas mot förvaring. Denna bestämmelse har i allmänhet vunnit gillande i de yttranden däri densamma berörts. I ett par yttranden ha dock principiella erinringar framställts. Sålunda har i ett avstyrkande yttrande bestämmelsen karakteriserats såsom ett uppbrytande av lagakraftägande dom och med hänsyn därtill ifrågasatts, huruvida förslaget på denna punkt stode i god överensstämmelse med gällande rättsprinciper om doms rättskraft. I ett annat yttrande har framhållits, att det i fall av nu ifrågavarande slag i verkligheten icke längre vore fråga om huruvida reaktionen från samhällets sida mot en person för visst begånget brott lämpligen borde vara förvaring i stället för straff utan förvaringsinstitutet hade här fått en mera självständig preventiv användning. Förvaring kunde nämligen ådömas, ehuru förutsättningarna härför icke behövde ha förelegat vid tiden för brottet. I yttrandet har med hänsyn härtill ifrågasatts, huruvida icke förutsättningarna för tillämpning av bestämmelsen kunde angivas på ett sätt liknande det som användes vid den förut behandlade bestämmelsen i sakkunnigförslaget om förvaring i stället för straff, ådömt genom villkorlig dom. För regelns tillämplighet skulle sålunda erfordras, ej blott att den dömd vore av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs vid ådömandet av förvaring utan även att han vid tidpunkten för brottets begående varit av sådan sinnesbeskaffenhet samt vidare att straffoemottaglighet föreläge.

Redan under förarbetena till den nuvarande förvaringslagen uppkom fråga om att införa en bestämmelse av ifrågavarande slag. I sitt utlåtande över förslaget till lagen ifrågasatte sålunda första lagutskottet vid 1927 års riksdag, huruvida icke en utvidgning av förvaringsinstitutet vore befogad med avseende å sådana fall som att en straffånge under straffverkställigheten i förbindelse med halvabnormitet visade en sinnesbeskaffenhet av den art, att han måste anses synnerligen samhällsvådlig och att det

med ganska stor sannolikhet kunde förutses att han inom kort tid efter frigivningen komme att begå svåra brott. I sådant fall vore önskvärt, att man kunde undgå frigivningen genom att avbryta straffverkställigheten och i stället övergå till förvaring. Den erfarenhet, som vunnits sedan första lagutskottet gjorde detta uttalande, lärer bestyrka, att ett behov föreligger att kunna i nu avsedda fall på verkställighetsstadiet övergå till förvaring. Detta har ock vitsordats i ett flertal av yttrandena.

Från principiell synpunkt får en bestämmelse av nu ifrågavarande slag anses innefatta en nyhet i svensk rätt. Bestämmelsen innebär nämligen, att viss ansvarspåföljd på verkställighetsstadiet kan utbytas mot en annan av samhällets reaktionsformer mot brottsligheten. Att företaga sådant utbyte torde dock, då fråga är om abnorma förbrytare, under de uppställda förutsättningarna, varken ur rättssäkerhetssynpunkt eller eljest möta avgörande betänkligheter, därest prövningsförfarandet omgärdas med tillräckliga garantier.

De sakkunniga ha i detta hänseende föreslagit, att talan vid domstol om ådömande av förvaring i nu avsedda fall ej skall kunna väckas, med mindre såväl fängvårdsstyrelsen — beträffande tvångsuppfostringselev styrelsen för den allmänna uppfostringsanstalten — som ock interneringsnämnden och justitiekanslern prövat frågan och alla dessa äro ense om åtgärdens lämplighet. Genom hithörande föreskrifter, beträffande vilka justitiekanslersämbetet för övrigt ifrågasatt huruvida de icke innebure en väl tung säkerhetsapparat, torde vara väl sörjt för att överförande till förvaring kommer att ske endast då omständigheterna kräva ett sådant ingripande. Till frågan om det närmare anordnandet av förfarandet återkommer jag vid behandlingen av de särskilda bestämmelserna i förslaget.

Beträffande de särskilda förutsättningarna för en överflyttning till förvaring har, såsom nyss omnämnts, i ett yttrande anmärkts att bestämmelsen icke borde bliva tillämplig med mindre den abnorma sinnesbeskaffenheten kunde antagas hava förelegat redan vid tiden för förövandet av det brott som föranlett straffet eller tvångsuppfostran. För min del finner jag, att bestämmelsens tillämpningsområde därigenom skulle bliva alltför begränsat. Behovet av en bestämmelse, som öppnar möjlighet att omhändertaga en i straffanstalt eller allmän uppfostringsanstalt intagen person genom förvaring i stället för att i vanlig ordning frigiva honom, kan nämligen göra sig gällande icke blott om personen vid brottets begående var abnorm, men detta icke uppmärksammas under rannsakingen, utan även om abnormiteten uppstått under anstaltsvistelsen. Det avgörande för ådömande av förvaring enligt bestämmelsen synes alltså böra vara, att det under verkställigheten av visst slags straff eller av tvångsuppfostran befinnes, att den dömde är av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs och att det måste antagas att han efter frigivning skulle bliva vådlig för annans säkerhet till person eller egendom.

För ådömande av förvaring i vanliga fall fordras ytterligare, att den brottslige på grund av sin sinnesbeskaffenhet måste antagas vara oemottaglig eller

föga mottaglig för straff. Någon motsvarande förutsättning har icke uppställts för nu ifrågavarande fall. Denna olikhet torde emellertid icke innefatta någon skillnad i sak. Den uppställda förutsättningen att den abnorme förbrytaren trots straffet måste antagas efter frigivningen skola bli vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, läser nämligen innebära att straffoemottaglighet föreligger.

Enligt de sakkunnigas förslag skall nu ifrågavarande bestämmelse icke ha avseende å andra än dem som äro dömda till straffarbete eller för sedlighetsbrott till fängelse eller för brott av grov beskaffenhet till ungdomsfängelse eller tvångsuppfostran. Mot uttrycket 'grov beskaffenhet' har i ett yttrande anmärkts att uttrycket vore alltför obestämt. Vad sålunda anmärkts har föranlett mig att föreslå, att uttrycket utbytes mot en hänvisning, som angiver att brottet skall vara sådant, att det enligt de för ådömande av förvaring eljest gällande reglerna skulle kunna föranleda sådan påföljd.

I fråga om förutsättningarna för internering innebär sakkunnigförslaget liksom beträffande förvaring en betydlig utvidgning av institutets tillämpningsområde; kravet på ådagalagd brottslighet har här starkt nedsatts. I yttrandena har icke på annat sätt framställts erinran häremot, än att i vissa yttranden uttalats betänkligheter mot att för dom å internering i lagen icke skulle beträffande brottets svårhet uppställas större krav än att å brottet kan följa straffarbete. I ett yttrande har vidare föreslagits, att avtjänat tvångsarbete jämställas med undergången straffarbete.

Till den utvidgning av interneringsinstitutets tillämplighet, som de sakkunniga föreslagit, kan jag ansluta mig. Vad särskilt beträffar förslaget att undergången förvaring skall räknas lika med undergången straffarbete, må nämnas, att de sakkunniga till stöd för denna nyhet i förhållande till gällande rätt hänvisat till att enligt deras förslag även personer, vilka äro av sinnesbeskaffenhet som i 5 kap. 6 § strafflagen sägs, skulle kunna dömas till internering. Ehuru jag, såsom av det föregående framgår, icke ansett mig böra upptaga denna regel, finner jag det likväl kunna vara av värde att äga möjlighet att medräkna förvaringstid vid bedömande av förutsättningarna för internering. Det kan nämligen ej anses utslutet att vid förnyad lagföring av en person, som tidigare undergått förvaring, en undersökning av hans sinnesbeskaffenhet giver sådant resultat att förutsättningarna för ådömande av denna skyddsåtgärd icke längre äro för handen men att ett omhändertagande på relativt obestämd tid dock framstår såsom påkallat. Vad vidare angår frågan huruvida avtjänat tvångsarbete bör likställas med undergången straffarbete, är jag med hänsyn till att tvångsarbete ej är en ansvarspåföljd och icke heller ådömes av domstol ej beredd att förorda en sådan regel.

I ett par av yttrandena har ifrågasatts att möjlighet skulle öppnas att låta frihetsstraff eller tvångsuppfostran övergå i internering. Såsom av det förut anförda framgår har jag förordat en bestämmelse angående överförande av förbrytare från verkställighet av straff eller tvångsuppfostran till förvaring, då abnormitet konstaterats under verkställigheten. Då fråga är om

normala förbrytare, synes det mig emellertid icke tillrådligt att medgiva ett dylikt utbyte av en reaktionsform mot en annan.

De av de sakkunniga föreslagna bestämmelserna om förvarings- och interneringstidens längd ha föranlett erinringar i yttrandena endast beträffande minsta tiden för skyddsåtgärdens varaktighet.

I ett yttrande har ifrågasatts, att interneringsnämnden skulle i samband med att den avgåve yttrande, huruvida förvaring eller internering borde ådömas, även föreslå minsta tid för åtgärdens varaktighet. Uppenbarligen skulle en sådan medverkan av interneringsnämnden vara värdefull, om, såsom i sakkunnigförslaget angives, vid minsta tidens bestämmande hänsyn skulle tagas icke blott till brottets beskaffenhet utan därutöver särskilt till graden av den brottsliges vådlighet. Enligt min mening bör emellertid den brottsliges vådlighet, sådan den kan bedömas vid tiden för domen, icke i och för sig utöva ett avgörande inflytande på minsta tidens bestämmande. När den dömde kan utan våda utskrivas, bör nämligen icke vara föremål för en förhandsprövning av domstolen — en sådan prövning är för övrigt uppenbarligen vansklig att genomföra — utan helt tillkomma interneringsnämnden att avgöra under förvaringens eller interneringens förlopp och med hänsynstagande till erfarenheterna under denna. Vad domstolen bör ha att överväga vid bestämmandet av minsta tid är, jämte brottets beskaffenhet, alla de övriga omständigheter som må föranleda att frihetsförlusten icke kan understiga visst mått utan att skada allmänpreventionen eller stöta rättskänslan. Jag föreslår därför att föreskriften om hänsynstagande till graden av den brottsliges vådlighet utbytes mot en hänvisning till de föreliggande omständigheterna. Efter en sådan ändring torde tanken, att interneringsnämnden skulle avgiva förslag angående minsta tid, icke längre äga tillräckligt fog.

I yttrande av sinnessjuknämnden har ifrågasatts, huruvida icke, åtminstone såvitt anginge de homosexuella, förvaringstiden borde kunna göras kortare än ett år. För tillrättaförande av kriminella tillhörande den nämnda kategorien vore nämligen en ganska kort anstaltsvistelse åtföljd av långvarig tillsyn enligt sinnessjuknämndens erfarenhet en lämplig behandlingsform. I betraktande av att kortaste tiden för förvaring för närvarande är två år innebär emellertid redan sakkunnigförslagens stadgande, att minsta tiden kan bestämmas till ett år, en betydande uppmjukning av reglerna i detta avseende. Att såsom allmän regel stadga att minsta tiden skulle kunna bestämmas ännu kortare, torde på grund härav möta betänkligheter, och tillräckliga skäl synas icke heller ha förebragts för att i detta hänseende införa en undantagsbestämmelse för en viss kategori brottslingar.

Beträffande den behandling, som de för förvaring och internering omhändertagna skola erhålla, innehåller sakkunnigförslaget den nyheten, att någon åtskillnad med avseende å anstalt för det ena eller andra slaget av dessa båda skyddsåtgärder icke göres i lagtexten. För såväl förvaring som internering gäller, att verkställigheten skall ske i anstalt benämnd skyddsanstalt. De sakkunniga ha dock förmodat, att det skulle befinnas lämpligt att i överensstämmelse med rådande ordning hålla huvudparten av de till

förvaring dömda och flertalet av de till internering dömda åtskilda. Möjlighet skulle emellertid stå öppen att på verkställighetsstadiet gruppera förvarade och internerade utan bundenhet av domstolens rubricering och med ledning främst av behandlingssynpunkter.

I vissa yttranden har emot de sakkunnigas ståndpunkt hävdats, att de båda institutens klientel liksom hittills borde hållas åtskilda och att denna regel borde komma till uttryck i lagtexten. Särskiljandet skulle enligt ett av dessa yttranden kunna äga rum genom att de förvarade och de internerade intoges i skilda avdelningar av samma anstalt. I två av de ifrågavarande yttrandena har emellertid även anförts, att överflyttning från internering till förvaring i visst fall borde kunna äga rum.

Enligt min mening bör vid fördelningen av de till förvaring och internering dömda i princip fasthållas, att förvarade och internerade skola hållas åtskilda genom att intagas i skilda anstalter eller anstaltsavdelningar. Självfallet bör dessutom det yngre klientelet hållas skilt från det äldre. Om så med hänsyn till vård- och behandlingssynpunkter anses ändamålsenligt, bör emellertid finnas möjlighet att beträffande det äldre klientelet i särskilda fall göra undantag från vad som enligt det sagda eljest bör utgöra regel. Att i lag närmare reglera dessa frågor synes icke behöfligt. De bestämmelser, som härutinnan må finnas erforderliga, torde lämpligen kunna utfärdas i administrativ ordning, sedan statsmakterna tagit ställning till frågan huru det genom utvidgningen av den ifrågavarande lagstiftningens tillämpningsområde ökade platsbehovet skall tillgodoses genom nybyggnad. Såsom förut omtalats ha de sakkunniga uppdragit vissa riktlinjer för en ny anstaltsorganisation och därvid bland annat tänkt sig uppförande av en ny anstalt för en del av klientelet. Utredning angående dessa organisations- och nybyggnadsfrågor kräver ytterligare tid, men deras lösning läser icke böra fördröja lagförslagets antagande.

Mot de sakkunnigas förslag att anstalt av ifrågavarande slag skall benämnas skyddsanstalt har i ett par yttranden riktats anmärkning, därvid särskilt gjorts gällande, att uttrycket kunde föra tanken på skyddshemsverksamheten. Vad sålunda anmärkts är enligt min åsikt befogat. Efter övervägande av olika beteckningar har jag därför stannat vid att föreslå, att anstalt varom nu är fråga skall benämnas säkerhetsanstalt.

Beträffande den föreslagna nya lagstiftningen om förvaring och internering har i åtskilliga yttranden framförts tanken, att de båda lagarna lämpligen borde sammanarbetas till en lag. Jag delar denna mening, och i enlighet därmed ha vid ärendets behandling inom justitiedepartementet de av de sakkunniga framlagda förslagen till lag om förvaring av vissa abnormala förbrytare och lag om internering av återfallsförbrytare sammanförts till ett förslag till lag om förvaring och internering i säkerhetsanstalt.

I överensstämmelse med nu angivna grunder bör enligt min mening en reviderad lagstiftning om förvaring och internering komma till stånd. Huvuddelen av de nya bestämmelserna upptages i det nyss omnämnda för-

slaget till lag om förvaring och internering i säkerhetsanstalt. Såsom framgår av sakkunnigbetänkandet äro dessutom ändringar erforderliga i ett flertal andra lagar.

Emedan den föreslagna nya lagstiftningen om förvaring och internering, såsom redan i det föregående framhållits, för sin tillämpning kräver ökat anstaltsutrymme, och då det icke nu kan överblickas när behovet därav kan bliva tillgodosett, torde tiden för lagstiftningens ikraftträdande, såsom ock i ett yttrande hemställt, böra göras beroende av Konungens förordnande.

Jag övergår nu till att närmare behandla de särskilda bestämmelserna i de inom departementet upprättade lagförslagen. Därvid tillåter jag mig att beträffande de sakkunnigas motivering hänvisa till betänkandet.

De särskilda bestämmelserna i förslaget.

Förslaget till lag om förvaring och internering i säkerhetsanstalt.

Inledningsvis må anmärkas, att sammanarbetningen av de sakkunnigas tvenne lagförslag till en gemensam lag har föranlett vissa formella avvikelser från sakkunnigförslaget, varjämte även eljest jämkningar av formell natur vidtagits.

1—4 §§.

Av dessa paragrafer motsvaras 1 och 2 §§ av 1—3 §§ i de sakkunnigas förslag till förvaringslag, 3 § motsvarar 20 § första stycket första punkten samma lagförslag och 4 § motsvarar 1, 2 och 16 §§ i de sakkunnigas förslag till interneringslag.

Rörande innehållet i förevarande paragrafer torde få hänvisas till den föregående redogörelsen för förslagets allmänna grunder.

5 §.

Paragrafen motsvarar 4 § förslaget till förvaringslag och 3 § förslaget till interneringslag.

Medicinalstyrelsen har föreslagit, att den tid för vilken Konungen skall utse ledamöter och suppleanter i interneringsnämnden bestämmes icke, såsom i sakkunnigförslaget skett, till fem kalenderår utan till viss tid, dock högst fem kalenderår.

Enligt *interneringsnämnden* bör valet av ordförande bland ledamöterna i nämnden ej, såsom de sakkunniga föreslagit, vara begränsat till ledamot som är eller varit innehavare av domarämbete. Nämnden har ock ansett det mindre lämpligt, att suppleanten för den ledamot som är ordförande skall, när han tjänstgör, fungera såsom ordförande.

Med avseende å bestämmelsen i sista stycket av paragrafen har *en ledamot av styrelsen för föreningen Sveriges stadsdomare* ifrågasatt, huruvida icke interneringsnämndens beslut om kvarhållande av en förvarad sedan

minsta tiden för förvaringen gått till ända ävensom om återhämtande av på prov utskrivnen borde kunna åtminstone i vissa fall och inom snäva gränser överklagas.

*Departements-
chefen.*

De uppgifter, som tillkomma interneringsnämnden, äro till stor del sådana, att nämndens verksamhet kan jämföras med en domstols. I betraktade därav synes det vara av viss betydelse, att åt ledamöterna av nämnden skänkes den tryggade ställning som förordnande på fem år innebär. Någon ändring i sakkunnigförslaget har därför icke ansetts böra vidtagas på denna punkt.

Med hänsyn till beskaffenheten av interneringsnämndens verksamhet torde de sakkunnigas förslag, att ordföranden städse skall vara person vilken är eller varit domare, böra anses ändamålsenligt. Det må erinras om att ordföranden tillagts befogenhet att under vissa förhållanden förordna om provisoriskt frihetsberövande. En jämkning åter har vidtagits för att möjliggöra att till vice ordförande utse ledamot av nämnden.

I överensstämmelse med vad de sakkunniga föreslagit har jag funnit mig böra bibehålla den för närvarande gällande regeln, att interneringsnämndens beslut skola hava slutgiltig karaktär.

6 §.

Paragrafens första stycke motsvarar 5 § förslaget till förvaringslag och 4 § förslaget till interneringslag; dess andra, tredje och fjärde stycken motsvaras i det förstnämnda förslaget av 20 § första stycket sista punkten samt andra, tredje och fjärde styckena.

Överståthållarämbetet har under åberopande av vad som anförts av en stadsfiskal i Stockholm yttrat, att det enligt ämbetets mening ofta framstode såsom önskvärt att brottslingar, å vilka förvarings- eller interneringsbestämmelserna kunde komma att tillämpas, redan före eller under målets handläggning omhändertoges på sådant sätt, att de icke ägde tillfälle att föröva ytterligare brott. Med den utvidgning av möjligheterna för förvarings ådömande, som sakkunnigförslaget innefattade, kunde fall uppkomma, då nämnda bestämmelser komme att tillämpas utan att likväl häktningsskäl enligt gällande rätt förelåge. Även i dylika fall syntes förhållandena kunna påkalla, att brottslingen berövades friheten genom att tagas i häkte.

Av *länsstyrelsen i Uppsala län* och *rådhusrätten i Malmö* ävensom *en ledamot av styrelsen för föreningen Sveriges stadsdomare* har ifrågasatts en föreskrift angående särskild förundersökning av tilltalade, som kunna bliva föremål för förvaring eller internering. Därvid har framhållits, att det för tillämpningen av bestämmelserna om dessa skyddsåtgärder vore av stor betydelse att erhålla kännedom om den tilltalades föregående vandel och levnadsförhållanden i övrigt.

Styrelsen för Sveriges advokatsamfund har hemställt, att på fri fot varande tilltalad, om vilkens dömande till förvaring eller internering eller till återintagning i anstalt fråga uppstode, måtte tillerkännas samma möjligheter

som häktad att erhålla juridiskt biträde. En sådan reform vore påkallad, emedan förslaget innebure att förvaring eller internering skulle kunna ådömas i ett stort antal fall i vilka den tilltalade icke vore häktad.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har med avseende å bestämmelserna i andra stycket av förevarande paragraf ifrågasatt, huruvida det vore nödvändigt att låta det ankomma på justitiekanslern att besluta angående anställande av talan om ådömande av förvaring enligt 3 §. Det förefölle, som om denna uppgift skulle kunna anförtros åt landsfogdarna. En ytterligare garanti skulle kunna skapas genom införande av skyldighet för landsfogden att anmäla beslutet till justitiekanslern. Enligt länsstyrelsen kunde vidare ifrågasättas, huruvida icke medicinalstyrelsen obligatoriskt borde avgiva yttrande angående den brottsliges sinnesbeskaffenhet.

I flera yttranden har frågan om forum för mål enligt 3 § berörts. De sakkunnigas förslag, att sådant mål i första instans skulle upptagas av hovrätt, har sålunda avstyrkts av *hovrätten för Övre Norrland*. Enligt hovrättens mening hade övertygande skäl för den föreslagna anordningen icke förebragts. Domstolens avgörande i mål om ådömande av förvaring i dessa fall innebure sålunda icke någon ändring av förut meddelad dom, och önskemålet om skyndsamhet behövde icke tillgodoses mera i dessa mål än i många andra. Mål av ifrågavarande slag kunde dessutom, om de förekomme mer än undantagsvis, verka tyngande på hovrättsarbetet sådant detta för närvarande vore organiserat och därigenom ur skyndsamhetens synpunkt inverka menligt på andra rättssökandes intressen. Det syntes däremot knappast böra väcka betänkligheter att, därest strafftiden kunde väntas gå till ända innan såväl underrätt som hovrätt träffat sitt avgörande, justitiekanslern tillåtes förordna, att den dömde skulle såsom häktad förbliva i straffanstalten eller uppfostringsanstalten till dess andra instansens avgörande fallit. *Länsstyrelsen i Uppsala län* har funnit bestämmelsen om hovrätt som första instans betänkelig, emedan den skulle beröva den brottslige en instans. Dessutom kunde, på grund av långtidsfångarnas koncentrerings till ett fåtal anstalter, lätt inträffa, att fången finge höras vid en avlägset belägen hovrätt. Då man, såsom i förslaget förutsattes, torde kunna släppa önskemålet om behandling av samma domstol som dömt i det tidigare målet, syntes det vara mest ändamålsenligt att till laga domstol välja den underrätt inom vars domvärjo anstalten vore belägen. Jämväl *länsstyrelsen i Malmöhus län* har uttalat tvekan om lämpligheten av att låta hovrätt döma i första instans; underdomstolarna torde kunna fylla rimliga krav på skyndsamt handläggning. Av *justitiekanslersämbetet* har vidare anmärkts, att det syntes tveksamt huruvida med hovrätt åsyftades jämväl krigshovrätt. Praktiska skäl talade för att endast de allmänna hovrätterna borde komma i fråga. *Svea hovrätt* har hemställt, att åt stadgandet måtte givas en avfattning varav klart framginge att mål enligt detsamma ej i något fall skulle upptagas av krigshovrätt. *Hovrätten* har ock hemställt, att vederbörande myndigheter måtte göras uppmärksamma på angelägenheten av att talan enligt lagrummet anhängiggjordes i tillräckligt god tid för att hovrätten skulle erhålla nödigt rådrum för prövning av målet.

Departements-
chefen.

I fråga om häktning gäller enligt 19 § promulgationslagen till strafflagen, bortsett från det fall då häktning är obligatorisk, att häktning må ske av den som misstänkes hava begått brott varå straffarbete efter lag kan följa; under vissa förutsättningar må häktning dock icke ske med mindre det skäligen kan befaras att den misstänkte avviker eller genom undanröjande av bevis eller egendom hindrar sakens tillbörliga utredning. Även mindre svåra brott kunna föranleda häktning i vissa fall. Gällande lag öppnar alltså vidsträckt möjlighet att tillgripa häktning, och jag har icke ansett tillräckliga skäl föreligga att med hänsyn till reformen av förvarings- och interneringslagstiftningen ändra häktningsbestämmelserna.

Med anledning av det i några yttranden framställda förslaget om särskild förundersökning i hithörande mål må erinras om att enligt 41 § sinnessjuklagen förvaring eller internering ej må ådömas med mindre läkarutlåtande blivit inhämtat enligt nämnda lag. Sådant utlåtande torde i väsentliga delar innefatta utredning angående samma förhållanden som en förundersökning skulle avse. Därtill kommer att frågan om anordnande av förundersökning i brottmål i dess helhet är föremål för utredning. På grund härav finner jag mig icke för närvarande böra upptaga ifrågavarande förslag.

Beträffande förmänen att erhålla rättegångsbiträde, bekostat av allmänna medel, gäller för närvarande, att en tilltalad kan komma i åtnjutande av sådan förmån antingen enligt lagen den 19 juni 1919 om fri rättegång eller enligt lagen samma dag angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad. Fri rättegång enligt den förra lagen må vid allmän underrätt beviljas den, som icke äger tillgång till gäldande av de med rättegången därstädes förenade kostnader eller efter deras utgivande skulle sakna nödiga medel för eget uppehälle och för fullgörande av honom åliggande underhållsskyldighet. Finnes part som beviljats fri rättegång icke kunna själv eller genom någon, som i tjänsteställning eller eljest lämnar honom bistånd, behörigen tillvarata sina intressen vid talans anhängiggörande eller utförande, må lämplig person förordnas att därvid biträda honom. Enligt lagen angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad åter erfordras ingen prövning av behovet i det särskilda fallet för den tilltalade att på bekostnad av allmänna medel erhålla bistånd i målet. I denna lag stadgas nämligen, beträffande person som hålles häktad såsom misstänkt för brott, att om han önskar hjälp vid sin talans förberedande och utförande och säger sig ej själv kunna anskaffa biträde, sådant skall förordnas åt honom. Enligt båda lagarna utgår ersättning åt rättegångsbiträde av allmänna medel; denna ersättning kan den tilltalade under vissa förutsättningar bliva skyldig återgålda statsverket.

Att åt häktade enligt gällande lagstiftning gives en vidsträcktare rätt att erhålla rättegångsbiträde på allmän bekostnad än den som följer av lagen om fri rättegång, sammanhänger uppenbarligen med att den häktade är berövad friheten och därför kan antagas ha svårighet att själv tillvarata sina intressen. Den omständigheten i och för sig, att ett åtal avser ådömande av viss ansvarspåföljd, har alltså icke ansetts böra föranleda, att den tilltalade skall äga den vidsträcktare rätten att erhålla biträde. Att tillerkänna icke

häktad, mot vilken föres talan om ådömande av förvaring eller internering, samma rätt som häktad att erhålla rättegångsbiträde skulle därför innebära ett avsteg från hittills gällande principer på området.

De i andra, tredje och fjärde styckena meddelade bestämmelserna med avseende å förfarandet vid ådömande av förvaring enligt 3 § ha delvis berörts i den föregående redogörelsen för förslagets allmänna grunder, till vilken här må hänvisas. I övrigt må därom här anföras följande.

I ett yttrande har ifrågasatts, att den slutliga prövningen av frågan, huruvida talan om ådömande av förvaring enligt nämnda paragraf skall anställas, skulle överlämnas åt landsfogdarna i stället för åt justitiekanslern. Genom att prövningen uppdrages åt den senare vinnes emellertid bättre garanti för en enhetlig tillämpning, något som är av betydelse med hänsyn till dessa ärendens särskilda natur. I departementsförslaget har därför den av de sakkunniga föreslagna regeln bibehållits. I samma yttrande har ifrågasatts, huruvida det icke borde föreskrivas att medicinalstyrelsen obligatoriskt skulle höras i dessa mål. Med hänsyn till att förvaring icke kommer till stånd, med mindre läkarutlåtande enligt sinnessjuklagen inhämtats och förvaringsfrågan prövats av ett flertal myndigheter, nämligen förutom domstolen fångvårdsstyrelsen — respektive styrelsen för allmän uppfostringsanstalt — interneringsnämnden och justitiekanslern, finner jag den ifrågasatta föreskriften ej erforderlig. Det må för övrigt erinras om att avskrift av läkarutlåtandet skall av den läkare, som verkställer undersökningen, genast insändas till medicinalstyrelsen, vilken om den finner anledning föreligga att frågan om den tilltalades sinnesbeskaffenhet underkastas ytterligare psykiatrisk granskning, har att ofördröjligen underrätta domstolen därom.

I fråga om den av de sakkunniga föreslagna regeln att talan om ådömande av förvaring enligt 3 § skulle i första instans upptagas av hovrätt, finner jag icke vad till stöd härför anförts innefatta tillräckliga skäl för att med avseende å detta fall stadga avvikelse från den vanliga instansordningen. Det torde ock kunna vara lämpligt, att mål av ifrågavarande slag i första instans handläggas vid den domstol som först avgjort det mål vari dömts till straffarbete eller tvångsuppfostran och som i regel torde äga bäst kännedom om den dömdes förhållanden. I departementsförslaget har bestämmelsen omarbetats i nu angivna riktning.

7 §.

Paragrafens första stycke motsvarar 6 § första stycket förslaget till förvaringslag och 5 § första stycket förslaget till interneringslag. Dess andra stycke motsvarar 20 § näst sista stycket i det förstnämnda förslaget. I paragrafens tredje stycke ha upptagits bestämmelser, som hämtats från 6 § andra stycket och 20 § näst sista stycket förslaget till förvaringslag samt 5 § andra stycket förslaget till interneringslag.

I fråga om innehållet i paragrafen må hänvisas till redogörelsen för förslagets allmänna grunder.

8 §.

Denna paragraf saknar motsvarighet i de sakkunnigas förslag.

I 7 § lagen den 15 juni 1935 om ungdomsfängelse och 5 § lagen den 13 mars 1937 om tvångsuppfostran finnas bestämmelser av innebörd, att ungdomsfängelse, respektive tvångsuppfostran, må kunna verkställas i avdelning av anstalt som i övrigt nyttjas för annat ändamål. Vid verkställighet av förvaring och internering förekomma redan för närvarande liknande anordningar och, såsom av de sakkunnigas betänkande framgår, förutsättas sådana även framdeles i viss omfattning skola förekomma. Då det med hänsyn särskilt till de berörda stadgandena i ungdomsfängeslagen och tvångsuppfostlingslagen torde vara lämpligt att en regel av nämnda innehåll intages även i denna lag, har i förevarande lagrum säkerhetsanstalt angivits vara anstalt eller anstaltsavdelning, som av Konungen anvisats för sådant ändamål.

9 §.

Paragrafens första stycke motsvarar 7 § andra stycket förslaget till förvaringslag och 6 § andra stycket förslaget till interneringslag; dess andra stycke motsvarar 8 §, respektive 7 § i de nämnda lagförslagen och dess tredje stycke 7 § första stycket, respektive 6 § första stycket däri.

Mot bestämmelsen i andra stycket andra punkten har *en ledamot av styrelsen för föreningen Sveriges stadsdomare* anmärkt, att det knappast förefölle tilltalande att sinnessjuk först efter det minsta tiden gått till ända skulle kunna utskrivras för att intagas å sinnessjukhus.

Medicinalstyrelsen har anfört, att frågan om ett rationellt ordnande av fångvårdens sinnessjukvård borde upptagas till allsidig utredning. Enligt styrelsens mening försvårade den nuvarande strikta gränsdragningen mellan fångvårdens och övrig statlig sinnessjukvård ett rationellt medicinskt handlande.

*Departements-
chefen.*

Bestämmelsen i andra stycket första punkten av förevarande paragraf har underkastats en redaktionell ändring med föranledande av ett påpekande i ett yttrande, att det redan av 7 § första stycket framginge att utskrivning ej finge ske före utgången av minsta tiden.

Stadgandet i andra stycket andra punkten står i överensstämmelse med den i 48 § sinnessjuklagen uttryckta regeln, att sinnessjuka fångar ävensom sinnessjuka förvarade och internerade skola erhålla vård inom fångvården. Att i detta sammanhang överväga en jämkning av denna princip torde icke kunna ske. Icke heller finner jag skäl att här ingå på den av medicinalstyrelsen berörda frågan, huru fångvårdens sinnessjukvård bäst bör anordnas. Detta svårlösta spörsmål kommer i annat sammanhang att upptagas till övervägande. I ett visst ur praktisk synpunkt betydelsefullt avseende är jag emellertid beredd att nu föreslå en reform. Härtill återkommer jag vid behandlingen av frågan om ändringar i sinnessjuklagen.

10—12 §§.

Dessa bestämmelser ha motsvarighet i följande lagrum i sakkunnigförslaget, nämligen 10 § i 14 § förslaget till förvaringslag och 13 § förslaget till interneringslag, 11 § första stycket i 7 § tredje stycket respektive 6 § tredje stycket, 11 § andra stycket i 16 § första stycket respektive 15 § första stycket, samt 12 § i 15 § respektive 14 §.

Bestämmelserna i 16 § andra stycket förslaget till förvaringslag och 15 § andra stycket förslaget till interneringslag ha icke upptagits i departementsförslaget, enär åt 12 § givits sådan avfattning att därav framgår, att bestämmelserna i paragrafen icke bliva tillämpliga sedan tillsynstiden utgått.

13 §.

Paragrafen motsvarar 9 § förslaget till förvaringslag och 8 § förslaget till interneringslag.

14 §.

Paragrafen motsvarar 10 § förslaget till förvaringslag och 9 § förslaget till interneringslag.

Rådhusrätten i Göteborg har ifrågasatt, huruvida det är behöfligt att person som undergår förvaring eller internering alltid skall av domstol rannsakas för nytt eller nyupptäckt brott eller om det icke skulle kunna överlämnas åt landsfogde att avgöra huruvida åtal skall anställas.

Med anledning av regeln i förevarande paragrafs första stycke andra punkten, att en person som är intagen till förvaring eller internering under vissa förutsättningar kan dömas till straff för brott begånget efter förvaringens eller interneringens början, har *medicinalstyrelsen* ifrågasatt, huruvida icke det med straffet avsedda disciplinära syftet i stället skulle kunna vinnas genom utnyttjande av vissa tekniska anordningar av samma karaktär som de s. k. fasta paviljongerna inom sinnessjukvården.

I lagarna om ungdomsfängelse och om tvångsuppfostran finnas bestämmelser om att landsfogden, i Stockholm överståthållarämbetet, äger pröva, huruvida åtal skall anställas mot person som ådömts ungdomsfängelse, respektive tvångsuppfostran. Att, såsom i ett yttrande ifrågasatts, införa en motsvarande bestämmelse i nu förevarande lagstiftning, vilken i motsats till de nämnda lagarna till huvudsaklig del avser brottslingar i vuxen ålder, synes icke böra ske utan samband med övervägande av behovet och genomförbarheten av liknande bestämmelser på andra områden. Som ett dylikt övervägande icke lämpligen kan äga rum i detta sammanhang, har någon bestämmelse av angivna innebörd icke upptagits i förslaget.

Beträffande behovet av den i förevarande paragraf öppnade möjligheten att döma förvarad eller internerad till straff för brott begånget efter intagningen torde få anses, att med vilka anordningar anstalterna än utrustas det kan tänkas inträffa fall, då synnerliga skäl tala för att avbryta skyddsåtgärden för att låta den förvarade eller internerade undergå straff. Den av

*Departements-
chefen.*

de sakkunniga föreslagna bestämmelsen i nu ifrågavarande hänseende, var till motsvarighet finnes i nu gällande lag, har därför bibehållits.

15 och 16 §§.

15 § motsvarar 11 § förslaget till förvaringslag och 10 § förslaget till interneringslag. 16 § motsvarar 12 § i det förra lagförslaget och 11 § i det senare.

17 §.

Paragrafen motsvarar 13 § förslaget till förvaringslag och 12 § förslaget till interneringslag.

Svea hovrätt har beträffande stadgandet i första punkten anmärkt, att detta enligt sin ordalydelse icke vore tillämpligt i det fall att någon efter utskrivning på prov begått brott och för detta blivit dömd till straff, som förekomme till verkställighet samtidigt med beslut om hans återhämmande eller återintagning. Det finge antagas vara förslagens mening, att även i detta fall förvaringen skulle träda i stället för straffet. Då frågan särskilt beträffande bötesförseelser ej saknade praktisk betydelse, syntes det önskvärt, att lagtexten till vinnande av klarhet underginge någon jämkning. Jämväl *hovrätten över Skåne och Blekinge* har ansett, att straffet i ett fall sådant som det av *Svea hovrätt* åsyftade borde konsumeras av skyddsåtgärden.

Beträffande andra punkten i paragrafen ha i vissa yttranden yppats tvivelsmål, vilken allmän åklagare som skall göra framställning om bestämmande av ny minsta tid. *Överståthållarämbetet* har sålunda funnit det icke fullt klart framgå, huruvida framställningen skall göras av åklagaren i det mål, vari förvaring eller internering ådömts, eller av åklagaren i det mål, vari dömts till straff. *Överståthållarämbetet* har ansett det naturligast, att den senare gör framställningen, bland annat därför att denne redan är insatt i målet. Av *föreningen Sveriges landsfogdar* ävensom av *t. f. landsfogden i Stockholms län* har ifrågasatts, huruvida icke ifrågavarande uppgift borde anförtros åt landsfogde.

Svea hovrätt har hemställt om sådan jämkning av den av de sakkunniga föreslagna lagtexten, att därav tydligt framginge att framställning om förlängning av minsta tiden kunde bifallas utan personlig inställelse av den dömd.

Länsstyrelsen i Gotlands län har funnit bestämmelserna icke vara fullt klart avfattade beträffande förfarandet hos länsstyrelse eller annan verkställighetsmyndighet.

Det stadgande i sakkunnigförslaget, mot vilket de först berörda anmärkningarna riktats, avser endast brott, som begåtts före skyddsåtgärdens början. För sådana fall då brottet är begånget vid en senare tidpunkt, nämligen efter skyddsåtgärdens början men före utskrivningen eller under utskrivning på prov, är bestämmelsen därför icke tillämplig. Att dess räckvidd på detta sätt begränsats, sammanhänger med att det i dessa fall enligt de i 14 och 15 §§

*Departements-
chefen.*

angivna principerna bör i viss utsträckning vara beroende på domstols prövning, huruvida förvaringen skall konsumera straff för brottet, och att i bestämmelsen icke upptagits någon föreskrift om anordnande av sådan domstolsprövning. Med hänsyn till att de motsvarande bestämmelserna i lagarna om ungdomsfängelse och om tvångsuppfostran innehålla enahanda begränsning, synes det icke lämpligt att i detta sammanhang utsträcka bestämmelsens tillämplighet.

Vad beträffar frågan vilken åklagare som har att göra framställning om ny minsta tid, synes denna uppgift böra ankomma på åklagare vid den domstol, som skall besluta i ärendet, d. v. s. den domstol som först avgjort det mål vari dömts till förvaring eller internering. Lämpligen torde uppgiften, såsom i ett par yttranden ifrågasatts, anförtros åt vederbörande landsfogde. Bestämmelse därom torde få utfärdas i administrativ ordning. I sådan ordning torde ock kunna lämnas de anvisningar beträffande förfarandet hos länsstyrelse eller annan verkställighetsmyndighet, som må befinnas erforderliga.

En jämkning i paragrafens lydelse har företagits för att utmärka, att det i ärende om bestämmande av ny minsta tid är tillräckligt om tillfälle beredes den dömde att inkomma med skriftligt yttrande.

18 §.

Paragrafen motsvarar 17 § förslaget till förvaringslag och paragrafen med samma nummer i förslaget till interneringslag.

Beträffande sakkunnigförslagets preskriptionsregel, innebärande att ådömd förvaring eller internering skall vara förfallen såframt domen ej börjat verkställas inom femton år från det den vann laga kraft, har *hovrätten över Skåne och Blekinge* anmärkt, att preskriptionstiden beträffande de lindrigare brotten vore för lång och i fråga om de svårare för kort. Hovrätten har ifrågasatt, huruvida icke olika preskriptionstider borde införas, vilka skulle sättas i relation till den i varje särskilt fall för skyddsåtgärden bestämda minsta tiden. *T. f. presidenten* har emellertid anfört, att då längden av skyddsåtgärden kunde komma att bero på huru förhållandena i det särskilda fallet gestaltade sig under förvarings- eller interneringstiden, preskriptionstiden ej borde bestämmas i form av en skala. Med hänsyn till att de ifrågasvarande skyddsåtgärderna närmast vore att likställa med straffarbete och då i fråga om särskilt grova brott, för vilka brottslingen alltid hölles häktad, preskriptionstiden vore av endast ringa betydelse, syntes den av de sakkunniga föreslagna preskriptionstiden femton år vara lämpligt avvägd. *En ledamot av styrelsen för föreningen Sveriges stadsdomare* har ansett preskriptionstiden åtminstone för enklare förvarings- och interneringsfall alltför sträng. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* har ifrågasatt, om ett förvaringsbeslut, vilket icke kunnat befordras till verkställighet förrän lång tid förflutit från beslutets meddelande, borde tillämpas utan förnyad prövning huruvida stadgade förutsättningar för förvaring fortfarande vore för handen.

Departements-
chefen.

De nuvarande förvarings- och interneringslagarna upptaga inga särskilda regler om preskription av ådömd förvaring eller internering. Då ett straff alltid utsättes i domen, blir emellertid stadgandet i 5 kap. 20 § strafflagen om preskription av ådömt straff tillämpligt även i detta hänseende, och skyddsåtgärden kommer att preskriberas tidigare eller senare allt efter arten och längden av det ådömda frihetsstraffet.

Eftersom förvaring eller internering enligt förslaget skall ådömas direkt och 5 kap. 20 § strafflagen således icke blir tillämplig å sådan skyddsåtgärd, blir det erforderligt att införa en särskild bestämmelse om preskription av ådömd förvaring, respektive internering, som icke börjat verkställas inom viss tid. Under återopande av att preskriptionstiden för ådömt straffarbete på längre tid än två men icke över åtta år enligt 5 kap. 20 § strafflagen är femton år från det domen vann laga kraft, ha de sakkunniga föreslagit, att ådömd förvaring eller internering skall vara förfallen såframt domen ej börjat verkställas inom femton år från det den vann laga kraft.

Beträffande den sålunda föreslagna preskriptionsregeln har i ett yttrande gjorts gällande, att olika preskriptionstider borde stadgas med hänsyn till svårhetsgraden hos det brott som föranlett domen å förvaring eller internering. När de sakkunniga föreslagit en för alla fall av förvaring och internering gemensam preskriptionsbestämmelse, ha de emellertid följt den metod, som kommit till användning i lagen den 15 juni 1935 om ungdomsfängelse. Det torde ock möta svårigheter att finna en i alla avseenden tillfredsställande regel, enligt vilken skilda preskriptionstider skulle komma att gälla i olika fall. Då det därför synes böra godtagas, att för alla fall gives samma bestämmelse om oreskription, torde det få anses, att den av de sakkunniga föreslagna tiden femton år är väl avvägd. Att bestämma tiden kortare synes sålunda, i betraktande av arten av de brottslingskategorier för vilka den ifrågavarande lagstiftningen är avsedd, icke vara påkallat. För den händelse det i något fall skulle inträffa att en till förvaring eller internering dömd person skulle bliva intagen i säkerhetsanstalt först sedan lång tid förflutit efter domen och det med hänsyn till hans uppförande under den förflutna tiden kan antagas att förutsättningar för skyddsåtgärden icke längre äro för handen, torde myndigheterna tillse att han, eventuellt genom anlåtande av nådevägen, blir tidigt utskriven. Att åter bestämma en längre preskriptionstid än femton år torde, med hänsyn till att bestämmelsen skall vara tillämplig även beträffande sådana brottslingar vilka dömts till förvaring eller internering för ett jämförelsevis mindre grovt brott, icke böra ske.

19—21 §§.

19 och 20 §§ motsvara 18 och 19 §§ i förslaget till förvaringslag och paragraferna med samma nummer i förslaget till interneringslag. 21 § motsvarar 21 § i det förra förslaget och 20 § i det senare.

Övergångsbestämmelserna.

Departements-
chefen.

Enligt de föreslagna övergångsbestämmelserna skall, i mål där fråga är om ansvar allenast för brott begånget före lagens ikraftträdande eller för så-

dant brott jämte efter lagens ikraftträdande begånget brott för vilket den brottslige finnes ej förskylla högre straff än böter, beträffande förordnande om förvaring eller internering äldre lag fortfarande tillämpas. Innebörden härav är följande. Om lagföring sker allenast för brott begånget före den nya lagens ikraftträdande, skola förutsättningarna för förvaring eller internering städse bedömas enligt äldre rätt. Är åter fråga endast om brott förövat efter nämnda tidpunkt, skall naturligen den nya lagen tillämpas. Beträffande det fall, att en person samtidigt lagföres dels för ett brott, som begåtts före den nya lagens ikraftträdande, dels ock för ett brott, som han förövat under nya lagens giltighetstid, skall det senare brottets svårhetsgrad vara avgörande för frågan, efter vilkendera lagstiftningen förutsättningarna för ådömande av förvaring eller internering skola bedömas. Finnes den tilltalade för det senare av de båda brotten ej förskylla högre straff än böter, skall nämligen äldre lag tillämpas. På grund av denna regel kommer nya lagens fordran med avseende å svårhetsgraden av det brott, den tilltalade skall ha förövat för att kunna dömas till förvaring eller internering — vilken fordran innebär en väsentlig utvidgning av de ifrågavarande skyddsåtgärdernas tillämplighet i jämförelse med gällande rätt — icke att kunna anses uppfylld genom brottslighet som till tiden ligger före ikraftträdandet, med mindre den tilltalade efter lagens ikraftträdande begått ett brott som finnes förskylla högre straff än böter. Denna lösning av frågan överensstämmer i princip med den reglering, som motsvarande spørsmål erhöill vid genomförandet av nu gällande lagstiftning i ämnet.

För det specialfall, som behandlas i 3 §, har emellertid stadgats, att nya lagen skall vara tillämplig även om något brott icke förövats efter ikraftträdandet. De betänkligheter, som i ett yttrande uttalats med anledning av detta stadgande, synas med hänsyn till den särställning, regeln i 3 § intager, icke böra tillerkännas avgörande betydelse. Det må ock framhållas, att värdet av 3 § skulle bliva väsentligt förringat, om under dess tillämpningsområde icke komme att ingå fångar som vid lagens ikraftträdande finnas i straffanstalterna.

Övriga lagförslag.

Det av de sakkunniga framlagda förslaget till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 17 oktober 1900 om straffregister är upprättat med utgångspunkt från den avfattning sistnämnda lag skall äga enligt lagen den 5 juni 1936 om ändrad lydelse av 1, 7 och 8 §§ i lagen. 1936 års lag, vilken tillkommit i samband med avskaffandet av vissa straffpåföljder, skall ej träda i kraft förrän den dag Konungen förordnar, men sakkunnigförslaget utgår från att 1936 års lag sättes i kraft före det nu ifrågavarande förslaget. För innevarande års riksdag har, med föranledande bland annat av de nya lagarna om ungdomsfängelse och om tvångsuppfostran, genom proposition (nr 127) framlagts förslag till lag angående ändring i vissa delar av straffregisterlagen, vilken lag liksom 1936 års lag skall träda i kraft den dag Konungen förordnar. Vid bearbetningen av sakkunnigförslaget inom departementet har förutsatts, att den nämnda nya ändringslagen likaledes skall hinna sät-

tas i kraft tidigare än det förevarande lagförslaget, och detta utgår därför från den lydelse straffregisterlagen enligt 1936 års lag och den sistnämnda ändringslagen skall erhålla. Däremot har hänsyn icke behövt tagas till den i samband med ändrad lagstiftning rörande verkställighet av bötesstraff den 9 april 1937 utfärdade lagen angående ändrad lydelse av 2 § 1 och 2 mom. samt 8 § 2 mom. straffregisterlagen. 1937 års ändringslag berör nämligen icke de lagrum, som nu föreslås skola undergå ändring. Förutom de avvikelser, som föranletts av det nyss anförda, ha på några punkter smärre ändringar måst företagas i sakkunnigförslaget.

Beträffande förslaget till lag om ändrad lydelse av 27 kap. 15 § och 30 kap. 6 § 1 mom. rättegångsbalken har *Svea hovrätt* anført, att det sistnämnda lagrummet i sakkunnigförslaget erhållit en mindre lycklig avfattning. Sålunda innebure det tillägg angående förvaring och internering, som gjorts i slutet av momentet, till väsentlig del allenast en upprepning av vad som följde av det föregående. *Justiekanslersämbetet* har funnit det från tydlighetens synpunkt önskvärt, att bland de ansvarspåföljder, beträffande vilka i lagrummet stadgas att de skola för den dömde medföra rätt att överklaga hovrätts utslag, upptagas även ungdomsfängelse och tvångsuppfostran.

*Departements-
chefen.*

Vidkommande först 27 kap. 15 § ha de sakkunniga föreslagit sådan ändring i avfattningen av tredje stycket, att därav kommer att framgå att förvaring och internering skola vara likställda med straff med avseende å hovrätts skyldighet att innan på besvär av allmän åklagare eller målsägande ändring göres i underrätts utslag personligen höra tilltalad som därom framställt begäran. Att de ifrågavarande skyddsåtgärderna bliva uttryckligen nämnda i lagrummet, lärer vara erforderligt för att icke den i förslaget genomförda ändringen beträffande sättet för åtgärdernas ådömande — enligt förslaget ådömas förvaring och internering direkt utan att något straff först utsättes — skall medföra ändring i det hänseende som avses i lagrummet. Enahanda skäl torde emellertid kunna anföras för att jämväl tvångsuppfostran, vilken åtgärd enligt lagen därom den 13 mars 1937 likaledes skall ådömas direkt, genom ett stadgande i paragrafen likställas med straff. I departementsförslaget har därför den av de sakkunniga föreslagna ändringen utvidgats till att omfatta även tvångsuppfostran.

Det av *Svea hovrätt* åsyftade tillägget i 30 kap. 6 § 1 mom. angiver, dels att tilltalad äger föra talan mot hovrätts utslag varigenom angående honom antingen förordnats att förvaring eller internering skall avse annat brott eller träda i stället för straff för annat brott, om å detta brott kan följa straffarbete, avsättning eller fängelse, dels ock att tilltalad äger föra sådan talan då ny minsta tid bestämts för förvaring eller internering. Emellertid synes kunna ifrågasättas, huruvida någon särskild bestämmelse är erforderlig beträffande den första gruppens fall. Att märka är nämligen, att enligt lagrummets nuvarande lydelse tilltalad alltid är berättigad föra talan mot hovrätts utslag genom vilket han blivit sakfälld för brott varå straffarbete

eller avsättning efter lag kan följa. Om det icke föreligger sådant fall och ej heller ny minsta tid bestämts, synes utslaget icke beröra hans intressen i sådan grad, att det är behöfligt att låta honom fullfölja talan till högsta instans. I departementsförslaget ha därför tilläggsbestämmelserna begränsats till att avse de fall, då ny minsta tid bestämts.

Det av justitiekanslersämbetet uttalade önskemålet, att i 30 kap. 6 § 1 mom. måtte omnämnas även ungdomsfängelse och tvångsuppfostran, har i vad angår den senare åtgärden understrukits av första lagutskottet vid innevarande års riksdag i dess av riksdagen godkända utlåtande i anledning av förslaget till lag om tvångsuppfostran (nr 11). Med hänsyn till bestämmelserna i 26 § lagen om ungdomsfängelse och 20 § lagen om tvångsuppfostran skulle ett sådant tillägg till lagrummet visserligen icke medföra någon ändring i sak. Då det emellertid ur praktisk synpunkt onekligen innebär en fördel, att i lagrummet direkt angivas samtliga de fall då klagan får föras över hovrätts utslag, har enligt departementsförslaget i lagrummet omnämnts såväl ungdomsfängelse och tvångsuppfostran som förvaring.

Vid förslaget till lag om ändring i vissa delar av *sinnessjuklagen* är att nämna, att den ändrade lydelsen av 18 §, innebärande utvidgning av sinnessjuknämndens befattning i vissa fall med ärenden rörande utskrivning från sinnessjukhus, uttryckligen tillstyrkts av *sinnessjuknämnden*. Vid avfattningen av lagförslaget har förutsatts, att den i samband med tvångsuppfostringsreformen utfärdade lagen den 13 mars 1937 om ändrad lydelse av 18 § *sinnessjuklagen* skall sättas i kraft före den nu ifrågasvarande lagändringen.

I samband med de nu föreslagna ändringarna i *sinnessjuklagen* synes böra upptagas en fråga om jämkning av bestämmelserna i nämnda lag rörande *straffriförklarades behandling*, vilken fråga erhållit särskild aktualitet genom den platsbrist å fångvårdens *sinnessjukavdelningar*, som i synnerhet under det senaste året varit starkt framträdande.

Enligt *sinnessjuklagen* skall för brott *häktad* person, vilkens sinnesbeskaffenhet jämlikt domstols förordnande skall undersökas, intagas å *sinnessjukavdelning* vid fångvården för undersökningens verkställande av sjukvårdsläkaren vid avdelningen. Bliir häktad, som sålunda är intagen å någon fångvårdens *sinnessjukavdelning*, förklarad fri från ansvar på grund av sin sinnesbeskaffenhet och förklaras han i behov av vård å *sinnessjukhus*, skall han förbliva å avdelningen intill dess plats å något statens *sinnessjukhus* kan beredas honom. I sådant fall ankommer det enligt 47 § 3 mom. första stycket *sinnessjuklagen* på vederbörande fångvårdsmyndighet att hos medicinalstyrelsen, som har att i ämnet förordna, göra framställning om den straffriförklarades intagande för vård å dylikt sjukhus.

Förordnar domstol om undersökning av sinnesbeskaffenheten hos tilltalad, som *ej är häktad*, skall undersökningen verkställas av läkare som medicinalstyrelsen förordnar. Förklarar läkaren eller, om medicinalstyrelsens utlåtande inhämtas, medicinalstyrelsen den tilltalande vara i behov av

vård å sinnessjukhus, och blir den tilltalade av domstol förklarad straffri på grund av sin sinnesbeskaffenhet, åligger det, enligt tredje stycket i 47 § 3 mom. sinnessjuklagen, vederbörande länsstyrelse att, om domstolens utslag vinner laga kraft, genast förordna om den straffriförklarades intagande å sinnessjukhus för vård, därvid det ankommer på medicinalstyrelsen att, efter anmälan av länsstyrelsen, bestämma å vilket sinnessjukhus intagningen skall ske. Kan plats å sådant ej omedelbart erhållas, skall enligt samma lagrum den straffriförklarade i avbidan på dylik plats genom länsstyrelsens försorg intagas å sinnessjukavdelning vid fångvården.

Medicinalstyrelsens förordnande beträffande straffriförklarades intagning å sinnessjukhus avser i nu berörda fall endast att bestämma å vilket sinnessjukhus intagningen skall ske. I vilken ordning de straffriförklarade skola intagas i händelse av platsbrist bestämmes nämligen av vederbörande sjukvårdsläkare enligt de allmänna grunder för intagningsordningen som angivas i stadgan angående sinnessjukvården i riket. I 72 § av denna stadga föreskrives i sådant hänseende, att hänsyn skall tagas till utsikterna till tillfrisknande eller förbättring vid omedelbar sjukhusvård, till patientens farlighet för person eller egendom och i övrigt förekommande omständigheter, som påkalla skyndsamt intagning; dock att företräde alltid skall lämnas åt den, av vars uppträdande uppenbarligen framgår, att han är farlig för eget eller annans liv, och som icke är intagen å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården, så ock åt person, som tjänstgör vid mobiliserad del av krigsmakten.

Vid tillkomsten av sinnessjuklagen år 1929 framhölls, att det uppenbarligen vore av vikt, att tilltalade som straffriförklarats och vore i behov av vård å sinnessjukhus, så snart lämpligen kunde ske genom det allmänns försorg omhändertoges. Sinnessjuklagen avser att detta omhändertagande skall ske å statens sinnessjukhus. Endast i avbidan på plats å sådant sjukhus skulle vård beredas å sinnessjukavdelning vid fångvården. Å dessa avdelningar skola däremot i princip alla anbefallda undersökningar av häktades sinnesbeskaffenhet verkställas, och där skola också fångar, som blivit sinnessjuka, förvaras.

Även före sinnessjuklagens tillkomst företogos de rättspsykiatriska undersökningarna vid fångvårdens sinnessjukavdelningar, där också i regel sinnessjuka fångar vårdades. Beträffande straffriförklarade funnos inga författningsbestämmelser, enligt vilka de skulle kvarhållas därstädes. Då på grund av den stora platsbristen vid hospitalen dessa endast i begränsad utsträckning och i regel först efter långt dröjsmål kunde mottaga straffriförklarade, hade emellertid — till undvikande av att sinnessjuka brottslingar, såsom tidigare ofta förekommit, överlämnades till fattigvården för omhändertagande eller helt enkelt sändes till sina hem för vård — i praxis blivit allt vanligare, att straffriförklarade som varit häktade kvarhöllos å fångvårdens sinnessjukavdelningar till dess plats å hospitalen kunde beredas dem. Vid tiden för sinnessjuklagens tillkomst vårdades sålunda å dessa avdelningar omkring 130 straffriförklarade.

Vid sinnessjuklagens framläggande för riksdagen framhöll departementschefen, att man dittills räknat med att sinnessjukhusen skulle vara i stånd att upptaga inom fångvården förvarade straffriförklarade först då det nybyggnadsprogram, som uppställts för den statliga sinnessjukvården, blivit förverkligat eller omkring utgången av år 1937. Då det emellertid visat sig, att det ökade utrymme, som under sådan förutsättning erfordrades vid ett genomförande av det i förslaget till sinnessjuklag upptagna förfarandet rörande undersökning av häktade, icke kunde beredas annorledes än genom nybyggnader, fann departementschefen, att frågan om de straffriförklarades överflyttning till sinnessjukhusen kommit i ett förändrat läge. Det kunde uppenbarligen icke komma i fråga att verkställa nybyggnader för fångvårdens sinnessjukavdelningar samtidigt med att de straffriförklarade, vilkas omhändertagande för vård ju icke tillhörde fångvårdens egentliga uppgift, å dessa avdelningar provisoriskt upptog mer än det utrymme, som för fångvårdens egna behov ytterligare vore av nöden. Den enda tillfredsställande lösningen syntes därför departementschefen vara, att straffriförklarade redan under de närmaste åren efter 1929 överflyttades till sinnessjukhusen i den omfattning, som erfordrades för att utan ytterligare utvidgningar av fångvårdens sinnessjukavdelningar å dessa bereda efter den nya lagstiftningens genomförande behövt utrymme för fångar och häktade.

I överensstämmelse med detta departementschefsuttalande påbörjades en överflyttning av klientelet å fångvårdens sinnessjukavdelningar till statens sinnessjukhus. I statsverkspropositionen till 1931 års riksdag omnämnde dåvarande chefen för justitiedepartementet den sålunda pågående överflyttningen och ställde sig med hänsyn härtill avvisande till en hemställan av fångvårdsstyrelsen om ökning av bevakningspersonalen vid fångvården, enär man borde avvakta verkningarna av överflyttningen. Med anledning av detta departementschefens uttalande framhöll emellertid riksdagen på statsutskottets hemställan i skrivelse till Kungl. Maj:t, att sinnessjuka av ifrågasvarande kategori icke borde vid uppkommande platsledigheter å sinnessjukhusen äga företräde framför andra dit anmälda, vilka vore i behov av anstaltsvård.

På grund av riksdagens nämnda ståndpunktstagande och då antalet straffriförklarade ävensom antalet undersökningsfall befinner sig i oavbruten ökning samtidigt som en betydande platsbrist vid statens sinnessjukhus fortfarande gör sig gällande ha fångvårdens sinnessjukavdelningar blivit starkt överbelagda, varjämte det blivit nödvändigt att där kvarhålla straffriförklarade, som enligt lagens syfte skolat långt tidigare överflyttas till vanligt sinnessjukhus. Efter tillkomsten av en ny sinnessjukavdelning vid centralfängelset å Långholmen år 1932 och vissa andra förändringar med avseende å fångvårdens sinnessjukavdelningar uppgår antalet platser vid dessa numera till 231. Den 1 mars i år vårdades emellertid på dessa avdelningar icke mindre än 337 personer, därav 207 straffriförklarade. Riksdagen har i år bifallit Kungl. Maj:ts proposition (nr 70) om inrättande av en ny sinnessjukavdelning på centralfängelset i Malmö, varigenom 26 nya platser erhållas.

I skrivelse till medicinalstyrelsen den 5 april i år framhöll jag, att den rådande starka överbeläggningen å fångvårdens sinnessjukavdelningar utan dröjsmål måste nedbringas och att i sådant syfte i första hand borde undersökas, huruvida möjlighet funnes att å sinnessjukhusen bereda plats för ett antal av de å fångvårdens sinnessjukavdelningar intagna straffriförklarade, samt anmodade medicinalstyrelsen att skyndsammast härutinnan avgiva yttrande och framlägga det förslag vartill styrelsen kunde finna anledning. I följd härav har medicinalstyrelsen i skrivelse den 12 april 1937 framhållit i huvudsak följande:

Ehuru den 1 april i år å statens sinnessjukhus funnes 16,584 vårdplatser, å vilka med en överbeläggning av omkring 12.4 % vårdades 18,650 patienter, därav 1,170 straffriförklarade, vore likväl samtidigt 2,915 sjuka antecknade som exspektanter, vilka icke kunnat mottagas. En väsentlig ökning av intagningen av straffriförklarade vid de statliga sinnessjukhusen syntes sålunda styrelsen omöjlig under annan förutsättning än att styrelsen finge tillfälle genomföra åtgärder för ett temporärt beredande av provisoriska statliga sinnessjukvårdsplatser. Styrelsen förberedde ett förslag till Kungl. Maj:t om inrättande av provisoriska sekundärsjukhus, till vilka utan olägenhet kunde överflyttas ett avsevärt antal å statens sinnessjukhus nu vårdade lugna patienter, varigenom ökad intagning av straffriförklarade skulle möjliggöras. För att säkerställa denna ökade intagning behöfve styrelsen emellertid viss ökad befogenhet. Då styrelsen icke kunde ålägga en sjukvårdsläkare att intaga en till honom underställd sjukvårdsavdelning hänvisad straffriförklarad, hade från styrelsens sida endast underhandsframställningar om önskvärdheten om sådan intagning kunnat riktas till vederbörande sjukvårdsläkare, vilket i stor utsträckning skett. I syfte att erhålla ökad befogenhet att reglera intagningen av straffriförklarade hemställde styrelsen om ändring av sinnessjukvårdsstadgan 71 § 2 mom. 4). Detta lagrum, i vilket stadgas att medicinalstyrelsen må i fråga om viss person, för vilken intagning sökes, meddela särskild föreskrift om var sådan må ske, borde enligt styrelsens mening ändras därhän, att medicinalstyrelsen även ägde föreskriva när intagningen skulle ske. Härigenom skulle styrelsen erhålla möjlighet att reglerande ingripa med avseende å intagning av straffriförklarade, så att, därest antalet statliga platser för vård av sinnessjuka provisoriskt ökades, olägenheterna inom fångvårdens sinnessjukavdelningar skulle kunna avsevärt minskas.

Medicinalstyrelsen har vidare i sin nämnda skrivelse föreslagit upphävande av bestämmelsen i sista punkten i 47 § 3 mom. tredje stycket sinnessjuklagen, enligt vilken straffriförklarad, som icke varit häktad, skall i avbidan på plats å något statens sinnessjukhus för vård intagas å sinnessjukavdelning vid fångvården. Till stöd för denna hemställan har medicinalstyrelsen anfört följande:

Enligt uppgift från fångvårdsstyrelsen vore för närvarande 11 straffriförklarade män och 16 kvinnor av denna kategori intagna å fångvårdens sinnessjukavdelningar och från vederbörande länsstyrelser hade framställningar ingivits om emottagande av ytterligare 11 män. Det måste emellertid anses synnerligen otillfredsställande att straffriförklarade, som under den domen föregående rättsproceduren tillåtits vistas på fri fot, för att vänta på intagning för vård å statligt sinnessjukhus måste intagas å till fångvårdsanstalt ansluten sinnessjukavdelning. Då flertalet av dessa straffriförklarade måste betecknas

såsom endast i mycket ringa mån farliga för annans säkerhet till person eller egendom, syntes det medicinalstyrelsen, som om nyssnämnda bestämmelse om deras intagning å fångvårdsanstalt skulle kunna utgå ur sinnessjuklagens 47 §. Omhändertagandet av det fåtal av denna kategori, som på grund av visad eller latent farlighet för den allmänna säkerheten icke borde tillåtas under väntetiden vistas i frihet, syntes styrelsen böra kunna tillfredsställande ordnas genom ingripande av i 6 § sinnessjuklagen angivna personer och myndigheter.

I 6 § sinnessjuklagen stadgas, att om icke förmyndare, god man, make eller annan vidtager åtgärd för beredande av erforderlig vård åt sinnessjuk, skall ordföranden i hälsovårdsnämnden eller i fattigvårdsstyrelsen i den ort, där den sjuke vistas, eller polismyndigheten därstädes eller, vad angår sinnessjuk som är i militärtjänst, vederbörande befälhavare vara pliktig att föranstalta därom.

Vid behandlingen av förevarande ärende har medicinalstyrelsen under hand haft överläggning med fångvårdsstyrelsen, som därvid tillstyrkt de föreslagna författningsändringarna.

Av den föregående redogörelsen framgår att i strid med sinnessjuklagens syfte, enligt vilket de straffriförklarade i princip skola intagas för vård å de vanliga sinnessjukhusen, straffriförklarade på grund av platsbristen på dessa i stor utsträckning och ofta under lång tid måste kvarstanna på fångvårdens starkt överbelagda sinnessjukavdelningar. Olägenheterna av nämnda förhållande framträda så mycket starkare, som dessa avdelningar, vilka i allmänhet äro inredda i vanliga fångvårdsanstalter, icke äro lämpade för beredande av verklig sinnessjukvård. Att nu berörda ogynnsamma förhållanden uppstått har, såsom av det föregående framgår, sin grund i att vårdbehovet för sinnessjuka, såväl straffriförklarade som andra, visat sig större än som förutsetts. Det enda rationella botemedlet mot förenämnda olägenheter är uppenbarligen att så många nya vårdplatser skapas, att *alla* vårdbehövande sinnessjuka, oberoende av vilken kategori de tillhöra, kunna erhålla tillfredsställande vård. Huruvida de straffriförklarade sinnessjuka därvid böra erhålla vård å statens sinnessjukhus eller å nya sinnessjukavdelningar inom fångvården är en fråga som jag i detta sammanhang icke kan taga ståndpunkt till.

*Departementets
chefen.*

För att emellertid snarast möjligt å sinnessjukhusen bereda plats för ett antal av de å fångvårdens sinnessjukavdelningar intagna straffriförklarade har chefen för socialdepartementet för avsikt att inom den närmaste tiden framlägga förslag om inrättande provisoriskt av ett antal statliga vårdplatser avsedda för å statens sinnessjukhus nu vårdade lugna patienter. Därigenom skulle ett motsvarande antal straffriförklarade kunna överföras till sinnessjukhusen. Jämsides med inrättandet av nya vårdplatser synes man böra företaga sådana ändringar i lagstiftningen, som medgiva att de straffriförklarade i större utsträckning än hittills komma att erhålla vård å statens sinnessjukhus i stället för att kvarhållas å fångvårdens sinnessjukavdelningar.

I första hand komma därvid i betraktande sådana straffriförklarade som icke varit häktade. Beträffande dem har medicinalstyrelsen föreslagit att de överhuvud icke skulle tagas i provisoriskt förvar å fångvårdens sinnessjukavdelningar utan att de skulle vistas i frihet till dess att plats kunde beredas dem å sinnessjukanstalt. Onekligen är det föga tillfredsställande att en straffriförklarad, då brottet är så ringa och omständigheterna i övrigt sådana att han icke är häktad, kan komma att intagas å sinnessjukavdelning vid fångvården. Det kan vara fråga exempelvis om en person, som begått ett icke alltför allvarligt brott och knappast i större mån kan anses farlig för person eller egendom och som under en, på grund av sinnesundersökning och fullföljd av talan till högre rätt, tämligen långvarig rättegång vistats på fri fot. Det synes knappast rimligt, att en sådan person, vilken måhända aldrig förut varit i beröring med någon fångvårdsanstalt, skall, sedan han av läkare förklarats i behov av vård å sinnessjukhus och av domstol genom laga kraftvunnet utslag förklarats straffri, insättas i en under fångvården lydande anstalt, som åtminstone för närvarande i regel har fängelsekaraktär och där klientelet i huvudsak består av straffriförklarade som varit häktade. Å andra sidan måste beaktas att även bland nu ifrågavarande sinnessjuka finnas sådana som äro av mera farlig beskaffenhet. Då därtill kommer att det ofta skulle kunna verka stötande om en person, som blivit övertygad om ett tämligen grovt brott men som blivit straffriförklarad, efter domstolens utslag komme att vistas å fri fot, har jag icke ansett mig kunna godtaga förslaget om en sådan bestämmelse att de icke häktade straffria skola vistas på fri fot i avbidan på att plats kan beredas dem å sinnessjukhus. En lämplig lösning synes däremot vara att föreskriva, att en icke häktad straffriförklarad skall utan dröjsmål intagas å sinnessjukanstalt. Med hänsyn till det förhållandevis ringa antalet av de personer varom här är fråga skulle en sådan bestämmelse ej medföra någon väsentlig inskränkning i de icke kriminella sinnessjukas möjligheter att erhålla vård å statens sinnessjukhus. I enlighet med vad sålunda anförts bör 47 § 3 mom. tredje stycket sinnessjuklagen undergå ändring.

Vad därefter angår frågan om sådana straffriförklarade, som varit häktade, må framhållas, att orsaken till att de i så stor utsträckning kommit att kvarstanna på fångvårdens sinnessjukavdelningar sammanhänger med de regler, som givas i 72 § sinnessjukvårdsstadgan rörande den ordning i vilken exspektanter skola intagas å sinnessjukhusen, samt med riksdagens år 1931 gjorda uttalande, att de straffriförklarade icke syntes böra hava företräde framför andra exspektanter vid intagning å sinnessjukhusen; därtill kommer, att tillämpningen av dessa regler helt ligger i den enskilde sjukhusläkarens hand såvitt angår hans sjukhus.

För min del anser jag, i huvudsaklig överensstämmelse med vad medicinalstyrelsen föreslagit, att de nuvarande olägenheterna skulle kunna begränsas genom att det överlämnas åt en central myndighet — medicinalstyrelsen — att vid konkurrens mellan straffriförklarade och övriga sinnessjuka avgöra i vilken ordning intagning å sinnessjukhus skall ske, därvid hänsyn

bör tagas till, förutom andra föreliggande omständigheter, den vårdnads-skyldighet för det allmänna som uppkommit genom att den straffriförklarade berövats friheten. Jag föreslår därför att 47 § 3 mom. första stycket sinnessjuklagen ändras så, att åt lagrummet gives den innebörd att medicinalstyrelsen skall äga bestämma icke blott, som för närvarande, å vilket sinnessjukhus den straffriförklarade skall intagas utan även i vilken ordning i förhållande till andra exspektanter intagningen skall ske. Härjämte bör i 72 § sinnessjukvårdsstadgan införas en hänvisning till lagens bestämmelser. Den senare ändringen lär kunna vidtagas i administrativ ordning.

Nu ifrågavarande ändringar synas böra träda i kraft den 1 juli 1937.

I enlighet med vad i det föregående anförts ha inom justitiedepartementet upprättats förslag till

- 1) *lag om förvaring och internering i säkerhetsanstalt;*
- 2) *lag angående ändring i vissa delar av lagen den 22 april 1927 (nr 109) om verkställighet av förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare samt av internering av återfallsförbrytare;*
- 3) *lag angående ändring i vissa delar av lagen den 22 april 1927 (nr 110) om tillsyn över dem, som utskrivits på prov från vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller från interneringsanstalt för återfallsförbrytare;*
- 4) *lag om ändring i vissa delar av strafflagen;*
- 5) *lag om ändrad lydelse av 1 och 6 §§ lagen den 26 mars 1909 (nr 16 s. 1) angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag;*
- 6) *lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 22 juni 1906 (nr 51 s. 9) angående villkorlig frigivning;*
- 7) *lag angående ändring i vissa delar av lagen den 17 oktober 1900 (nr 82 s. 1) om straffregister;*
- 8) *lag om ändrad lydelse av 11 kap. 11 § giftermålsbalken;*
- 9) *lag om ändrad lydelse av 27 kap. 15 § och 30 kap. 6 § 1 mom. rättegångsbalken; samt*
- 10) *lag om ändring i vissa delar av sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321).»*

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över ifrågavarande lagförslag, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

Sigrid Linders.

F ö r s l a g
till
L a g
om förvaring och internering i säkerhetsanstalt.

Härigenom förordnas som följer:

Om förvaring av vissa abnorma förbrytare.

1 §.

Prövas någon vid brotts begående hava varit och fortfarande vara av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs, må domstolen i stället för straff ådöma förvaring i säkerhetsanstalt, därest

1. den brottslige på grund av sin sinnesbeskaffenhet måste antagas vara oemottaglig eller föga mottaglig för straff; och

2. han med hänsyn till den ådagalagda brottsligheten samt på grund av i målet förebragt utredning angående hans sinnesbeskaffenhet och föregåendeandel är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom; samt

3. å brottet eller, där flera brott föröfvats, å något av dem enligt lag kan följa straffarbete eller, i fråga om sedlighetsbrott, straffarbete eller fängelse.

2 §.

Har någon, som genom villkorlig dom fått anstånd med straffarbete eller med fängelse ådömt för sedlighetsbrott, efter domens meddelande men före prövotidens slut gjort sig skyldig till nytt brott, som icke är av beskaffenhet som i 1 § 3. sägs, eller till uppförande på grund varav anståndet må förklaras förverkat; prövas han vara av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs, och kan det antagas att han vid begående av det brott för vilket han erhållit villkorlig dom varit av enahanda sinnesbeskaffenhet, må domstolen, under de förutsättningar som i 1 § 1. och 2. angivas, i stället för att förklara anståndet förverkat och, där han begått nytt brott, jämväl i stället för att ådöma straff härför, döma till förvaring i säkerhetsanstalt.

3 §.

Finnes någon, som undergår straffarbete eller för sedlighetsbrott ådömt fängelse eller för brott som avses i 1 § 3. undergår ungdomsfängelse eller tvångsuppfostran, vara av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs, och måste det på grund härav och med hänsyn till omständigheterna i övrigt antagas att han efter frigivningen skall bliva vådlig för annans sä-

kerhet till person eller egendom, må domstol i den ordning i 6 § andra och tredje styckena sägs döma till förvaring i säkerhetsanstalt att träda i stället för vad av straffet eller tvångsuppfostran återstår.

Om internering av återfallsförbrytare.

4 §.

Begår någon för brott dömd ånyo brott, må domstolen för det återfall i stället för straff ådöma internering i säkerhetsanstalt, därest den brottslige

1. efter det han dömts till straffarbete eller förvaring, för återfall i brott ånyo dömts till sådan påföljd genom dom som är lagakraftvunnen;

2. undergått straffarbete eller förvaring i sammanlagt minst fyra år;

3. därefter, antingen medan han undergår straffarbete eller inom fem år från det han senast lösgavs från sådant straff eller ock, beträffande den som varit förvarad eller internerad, inom tio år från det han utskrevs, ånyo begår brott samt å brottet eller, där flera brott förövats, å något av dem enligt lag kan följa straffarbete; samt

4. på grund av utredning angående hans sinnesbeskaffenhet och övriga i målet upplysta förhållanden måste antagas icke komma att låta sig rätta genom straff samt är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom.

Prövas tilltalad vid gärningens begående hava varit av sinnesbeskaffenhet, varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs, skall vad i denna lag om internering stadgas icke äga tillämpning. Lag samma vare, där någon förskyller straffarbete på livstid, och skall i sådant fall ådömd internering vara förfallen.

Gemensamma bestämmelser.

5 §.

Frågor enligt denna lag skola, i de fall nedan angivas, behandlas av en nämnd bestående av fem ledamöter (interneringsnämnden). Chefen för fångvårdsstyrelsen är självskreven ledamot av nämnden. Övriga ledamöter jämte en eller flera suppleanter för en var av ledamöterna utser Konungen för en tid av fem kalenderår eller, vid komplettering av nämnden, för återstående tid av löpande period.

Av de särskilt utsedda ledamöterna skall en vara eller hava varit innehavare av domarämbete samt en vara i sinnessjukvård erfaren läkare. Suppleant för särskilt utsedd ledamot skall uppfylla för ledamoten stadgade behörighetsvillkor. Suppleanten för chefen för fångvårdsstyrelsen skall äga erfarenhet i fångvårdsärenden.

Till ordförande i nämnden förordnar Konungen ledamot, som är eller varit innehavare av domarämbete. Vid förfall för ordföranden tjänstgör i hans ställe av Konungen därtill utsedd ledamot eller suppleant, som kunnat förordnas till ordförande.

Har ledamot ej förut avlagt domared, skall han gå sådan ed innan han tager säte i nämnden.

Beträffande beslut av nämnden skall vad angående omröstning till dom är i lag stadgat i tillämpliga delar lända till efterrättelse. Mot ledamot gälla samma jäv som i fråga om domare.

Mot beslut som av nämnden eller dess ordförande meddelas enligt denna lag må talan ej föras.

6 §.

Innan, enligt 1, 2 eller 4 §, till förvaring eller internering dömes, skall domstolen inhämta yttrande från nämnden huruvida sådan åtgärd bör vidtagas. Sedan nämnden från domstolen mottagit protokoll och övriga handlingar i målet, åligger nämnden att, så snart ske kan, till domstolen avgiva det begärda yttrandet. Prövar nämnden den ifrågasatta åtgärden icke böra äga rum, vare frågan därom förfallen.

Finner fångvårdsstyrelsen anledning förekomma att enligt vad i 3 § sägs någon som undergår straff underkastas förvaring, skall styrelsen inhämta nämndens yttrande i frågan. Tillstyrker nämnden förvaring, skall styrelsen hänskjuta frågan till justitiekanslern, som prövar huruvida talan om ådömande av förvaring skall väckas. Beträffande den som undergår tvångsuppfostran skall vad här i fråga om fångvårdsstyrelsen stadgats gälla styrelsen för uppfostringsanstalten.

Talan enligt andra stycket föres vid den domstol som först avgjort det mål vari dömts till straff eller tvångsuppfostran. Vid domstolen skall den tilltalade muntligen höras, och gälle om hans rätt till biträde för sin talans förberedande och utförande vad i lagen angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad är stadgat, dock att biträdet tillerkänd ersättning alltid skall stanna å statsverket. Beträffande den tilltalade skall i tillämpliga delar gälla vad i 27 och 30 kap. rättegångsbalken, 12 § lagen den 14 juni 1901 om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om ändring i vissa delar av samma balk samt 11 och 12 kap. lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes finnes stadgat angående part som hålles häktad.

Beslut om förvaring, som i andra och tredje styckena avses, skall verkställas utan hinder av att det ej äger laga kraft.

7 §.

När, i annat fall än i 3 § sägs, till förvaring eller internering dömes, skall domstolen med hänsyn till brottets beskaffenhet och omständigheterna i övrigt bestämma viss minsta tid, före vars utgång den dömde icke må utskrivras. Minsta tid må bestämmas för förvaring till lägst ett och högst tolv år samt för internering till lägst fem och högst femton år.

För förvaring enligt 3 § vare minsta tid ett år. Där förvaringen trätt i stället för straffarbete eller fängelse och mer än ett år återstår av strafftiden, må dock utskrivning icke äga rum före nämnda tids utgång.

Vid beräkning av minsta tid skola tillämpas de grunder som gälla för beräkning av strafftid, dock skall vid förvaring enligt 3 § denna tid räknas från den dag då utslaget ankommer till den myndighet som har att förordna om verkställigheten.

8 §.

Säkerhetsanstalt enligt denna lag är anstalt eller anstaltsavdelning, som av Konungen anvisats för sådant ändamål.

9 §.

Utskrivning från förvaring eller internering är antingen villkorlig (utskrivning på prov) eller slutlig.

Ej må någon utskrivas så länge han är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom. Sedan minsta tiden gått till ända, må dock den som befinner lida av varaktig sinnessjukdom oavsett sin vådlighet slutligt utskrivas för att intagas å sinnessjukhus.

Om utskrivning beslutar nämnden.

10 §.

Före utgången av den för förvaringen eller interneringen gällande minsta tiden skall nämnden, även om framställning ej gjorts, pröva huruvida den förvarade eller internerade må anses kunna utan våda för annans säkerhet till person eller egendom utskrivas. Sker ej utskrivning, skall nämnden minst var tolfte månad ånyo företaga sådan prövning.

Nämnden är icke skyldig att mer än en gång var sjätte månad pröva framställning om utskrivning.

11 §.

Den som utskrivits på prov skall, på sätt särskilt finnes stadgat, stå under tillsyn och därvid vara underkastad av nämnden meddelade eller eljest för honom gällande föreskrifter.

Tillsynen över den på prov utskrivne skall fortfara under minst tre år. Har han under en sammanhängande tid av tre år stått under tillsyn och har han ej därunder dömts att undergå straffarbete eller fängelse, skall nämnden pröva huruvida tillsynen må upphöra. Finner nämnden så ej böra ske, skall tillsynen fortfara under ytterligare ett år, och må tillsynstiden genom nya beslut av nämnden förlängas med ett år i sänder. Har den på prov utskrivne under en sammanhängande tid av fem år stått under tillsyn utan att dom som ovan sagts mellankommit, skall tillsynen upphöra.

12 §.

Visar den som är utskriven på prov tredska att efterkomma de för honom gällande föreskrifter som avses i 11 §, eller finnes han på grund av sitt uppförande eller eljest vara vådlig för annans säkerhet till person eller

egendom, må nämnden besluta att han skall återhämtas till säkerhetsanstalten. Ej må han på grund av det beslut kvarhållas i anstalten längre tid än ett år.

Finnes skälig anledning antaga att den som återhämtats kan, därest han ånyo utskrivs, bliva vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, må tiden för hans kvarhållande i anstalten kunna genom nya beslut av nämnden förlängas med högst ett år i sänder.

Föreligger fråga om återhämtande av den som utskrivits på prov, må nämnden eller dess ordförande förordna, att han skall tagas i förvar till dess nämnden meddelat beslut i ärendet.

13 §.

Ådömes någon, i annat fall än i 3 § sägs, förvaring eller internering sedan han dömts till straff men innan han det till fullo undergått, skall domstolen tillika förordna, att förvaringen eller interneringen skall träda i stället för straffet eller vad därav återstår. Vad sålunda stadgats gäller ock där genom villkorlig dom beviljats anstånd med straffet.

Vid bestämmandet av minsta tiden för förvaringen eller interneringen skall i sådant fall hänsyn tagas jämväl till beskaffenheten av det brott för vilket han blivit dömd till straff.

14 §.

Varder den, som dömts till förvaring eller internering, innan han utskrivits övertygad att hava begått annat brott, skall domstolen förordna att den ådömda förvaringen eller interneringen skall avse jämväl detta brott. Är brottet begånget efter förvaringens eller interneringens början och av grov beskaffenhet, må dock domstolen, om synnerliga skäl därtill äro, efter nämndens hörande ådöma straff för brottet samt förordna, att förvaringen eller interneringen skall avbrytas till dess straffet blivit verkställt.

Vad i första stycket sägs skall ock gälla den som enligt 12 § återhämtats eller enligt 15 § återintagits och som, innan han ånyo utskrivits, övertygas att hava begått annat brott.

Vid förordnande att ådömd förvaring eller internering skall avse annat brott må domstolen, om så med hänsyn till detta brotts beskaffenhet finnes påkallat, bestämma ny minsta tid för den fortsatta förvaringen eller interneringen.

15 §.

Varder den som är på prov utskrivnen övertygad att hava begått annat brott, må domstolen, om brottet begåtts efter utskrivningen, förordna att den ådömda förvaringen eller interneringen skall träda i stället för straff jämväl för det nya brottet samt att den brottslige skall återintagas i säkerhetsanstalten. Är brottet begånget före utskrivningen, skall domstolen antingen meddela förordnande som nu sagts eller ock allenast förordna, att den ådömda förvaringen eller interneringen skall avse jämväl detta brott.

Innan domstolen meddelar förordnande jämlikt första stycket, skall nämndens yttrande inhämtas, och må återintagning ej beslutas, med mindre nämnden tillstyrkt sådan åtgärd. Vid förordnande om återintagning skall ny minsta tid för den fortsatta åtgärden bestämmas. Minsta tiden för internering må i sådant fall kunna bestämmas till lägst två år.

16 §.

Övertygas den, som slutligt utskrivits eller för vilken efter utskrivning på prov tillsynen upphört, att hava före utskrivningen begått annat brott, må domstolen efter nämndens hörande förordna, att den verkställda förvaringen eller interneringen skall avse jämväl detta brott.

17 §.

Förekomma till verkställighet på en gång beslut varigenom någon blivit dömd till förvaring eller internering och beslut varigenom han blivit dömd till straff för brott som begåtts före förvaringens eller interneringens början, skall förvaringen eller interneringen träda i stället för straffet. Finnes, med hänsyn till beskaffenheten av det brott för vilket straff ådömts, ny minsta tid för åtgärden påkallad, må den domstol som först avgjort det mål vari dömts till förvaring eller internering på framställning av allmän åklagare och sedan den dömde beretts tillfälle att inkomma med yttrande, bestämma sådan tid.

18 §.

Ådömd förvaring eller internering vare förfallen, såframt domen ej börjat verkställas inom femton år från det den vann laga kraft.

19 §.

Vad i lag eller författning finnes stadgat angående särskild verkan för den dömde eller för annan av att någon dömes till straff eller, där skilda verkningar följa av olika straffarter, till straffarbete skall, såframt ej annorlunda stadgas, äga motsvarande tillämpning där förvaring eller internering ådömes; dock att vad nu sägs icke skall gälla då till förvaring dömes enligt 3 §.

I fråga om ådömande av särskilt straff för återfall i brott skall verkställighet av förvaring eller internering som avser ett föregående brott anses lika med undergående av straff och verkställigheten anses avslutad den dag utskrivning ägde rum.

20 §.

Vad i denna lag finnes stadgat därom att förvaring eller internering må användas i stället för straff eller träda i stället för straff gäller icke förlust av ämbete, tjänst eller annan allmän befattning och ej heller påföljd som avses i 2 kap. 20 § strafflagen eller liknande påföljd som finnes stadgat i annan lag eller författning.

21 §.

Konungen äger meddela erforderliga bestämmelser angående tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Genom lagen upphävas lagen den 22 april 1927 om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare och lagen samma dag om internering av återfallsförbrytare. Dock skall, i mål där fråga är om ansvar allenast för brott begånget före lagens ikraftträdande eller för sådant brott jämte efter lagens ikraftträdande begånget brott för vilket den brottslige finnes ej förskylla högre straff än böter, beträffande förordnande om förvaring eller internering äldre lag tillämpas.

I fråga om verkan av förordnande om förvaring eller internering som meddelats efter äldre lag skall nya lagen äga tillämpning, dock att minsta tiden för förvaringen eller interneringen skall beräknas enligt bestämmelserna i äldre lag.

Förvaring varom i 3 § stadgas må beslutas utan hinder av att den brottslige undergår straff eller tvångsuppfostran för brott begånget före nya lagens ikraftträdande.

Förslag

till

Lag

angående ändring i vissa delar av lagen den 22 april 1927 (nr 109) om verkställighet av förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare samt av internering av återfallsförbrytare.

Härigenom förordnas, att överskriften till lagen den 22 april 1927 om verkställighet av förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare samt av internering av återfallsförbrytare skall lyda som nedan sägs samt 1, 3 och 4 §§¹ av lagen hava följande lydelse:

Lag om verkställighet av förvaring och internering i säkerhetsanstalt.

1 §.

Den som undergår förvaring eller internering i säkerhetsanstalt skall samsättas med arbete, som, i den mån så lämpligen kan ske, bör innefatta övning i sådan färdighet, varigenom utsikterna underlättas för honom att, om han utskrives, kunna försörja sig.

3 §.

Omedelbart efter intagandet i säkerhetsanstalt skall den förvarade eller internerade hållas i enrum under erforderlig observationstid, dock högst tre månader. Efter utgången av denna tid må han mot sin vilja ej hållas i enrum, där sådant ej påkallas av hänsyn till hans behandling eller fara för ordningen eller säkerheten inom anstalten.

4 §.

Angående rätt att mottaga besök och att mottaga eller avsända meddelanden skall i tillämpliga delar gälla vad om fängelsefånge stadgas; dock må under den i 3 § omförmälda observationstiden göras de inskränkningar i nämnda rätt, som påkallas av hänsyn till observationen.

Vad i lagen angående verkställighet av straffarbete och fängelsestraff finnes stadgat om tillstånd för fånge att besöka närstående under dennes sjukdom eller att bevista närståendes begravning skall äga motsvarande tillämpning i fråga om den förvarade eller internerade.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

¹ Prop. med förslag till lag innefattande införande av ett andra stycke i 4 § framlagd för 1937 års riksdag (nr 209).

F ö r s l a g

till

L a g

angående ändring i vissa delar av lagen den 22 april 1927 (nr 110) om tillsyn över dem, som utskrivits på prov från vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller från interneringsanstalt för återfallsförbrytare.

Härigenom förordnas, att överskriften till lagen den 22 april 1927 om tillsyn över dem, som utskrivits på prov från vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller från interneringsanstalt för återfallsförbrytare, skall lyda som nedan sägs samt 1, 3 och 6 §§ av lagen hava följande lydelse:

Lag om tillsyn över dem, som utskrivits på prov från förvaring eller internering i säkerhetsanstalt.

1 §.

Då någon enligt lagen om förvaring och internering i säkerhetsanstalt utskrivs på prov, skall interneringsnämnden, med iakttagande att onödigt lidande ej därigenom förorsakas den utskrivne, meddela sådana föreskrifter för denne och förordna om sådan tillsyn över honom, att han såvitt möjligt avhålls från att ånyo begå brott.

I den mån — — — ändrade bestämmelser.

3 §.

För en var, som vid utskrivning ställes under tillsyn, skall nämnden förordna tillsyningsman. Finnes ej annan person vara därtill lämplig och villig, äro på landet landsfiskal samt i stad polismästare och stadsfiskal pliktiga att mottaga sådant förordnande.

6 §.

Uppehåller sig — — — äger vistas.

Visar sig — — — hos länsstyrelsen.

Besluter länsstyrelsen att taga den utskrivne i förvar, skall nämnden omedelbart underrättas härom och åtgärden äga bestånd, till dess nämnden bestämt, huruvida den utskrivne skall återhämtas till säkerhetsanstalten.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

F ö r s l a g
till
L a g
om ändring i vissa delar av strafflagen.

Härigenom förordnas, dels att till 4 kap. strafflagen skall fogas en ny paragraf av nedan angiven lydelse och dels att 5 kap. 6 § och 16 kap. 3 § strafflagen¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

4 KAP.

16 §.

I vissa fall, då någon för brott dömd ånyo begår brott, må i stället för straff användas internering i säkerhetsanstalt. Därom stadgas i särskild lag.

5 KAP.

6 §.

Prövas någon, som brottslig gärning begått, därvid hava av kropps- eller sinnessjukdom, ålderdomssvaghet eller annan, utan egen skuld, iråkad förvirring saknat förståndets fulla bruk, ehuru han ej kan för strafflös anses efter 5 §; då må, efter omständigheterna, straffet nedsättas under vad i allmänhet å gärningen följa bort. I vissa fall må, enligt vad därom är särskild stadgat, i stället för straff användas förvaring i säkerhetsanstalt.

16 KAP.

3 §.

Blev den — — — eller böter. Blev den tilltalade dömd till förvaring eller internering i säkerhetsanstalt, och blev förvaringen eller interneringen till fullo eller till någon del verkställd, skall till straffarbete från och med två till och med tio år dömas.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

¹ Senaste lydelse se SFS 1921: 288, jfr beträffande 16 kap. 3 § SFS 1936:244.
Bihang till riksdagens protokoll 1937. 1 saml. Nr 310.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 1 och 6 §§ lagen den 26 mars 1909 (nr 16 s. 1) angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag.

Härigenom förordnas, att 1 och 6 §§ lagen den 26 mars 1909 angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag¹, skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

1 §.

Har den — — — målsägandes besvär.

Är målet, i vad den dömda rör, av domstolen underställt högre rätts prövning eller är straffdomen villkorlig, äge vad nu är sagt ej tillämpning. Lag samma vare, där, på sätt i lagen om förvaring och internering i säkerhetsanstalt stadgas, yttrande i målet inhämtats från interneringsnämnden och nämnden funnit den tilltalade böra i stället för straff ådömas förvaring eller internering i säkerhetsanstalt.

6 §.

Varder straff — — — laga kraft.

Har jämlikt lagen om förvaring och internering i säkerhetsanstalt överrätt i stället för straff ådömt förvaring eller internering i säkerhetsanstalt, skall ock, där straffet börjat verkställas, bestraffningen fortgå enligt underrettens utslag, till dess överrettens beslut vunnit laga kraft.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

¹ Senaste lydelse se SFS 1927: 112.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 1 § lagen den 22 juni 1906 (nr 51 s. 9) angående villkorlig frigivning.

Härigenom förordnas, att 1 § lagen den 22 juni 1906 angående villkorlig frigivning¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

1 §.

Har den — — — lag sägs.

Har förvaring eller internering i säkerhetsanstalt avbrutits för verkställighet av frihetsstraff, vare å det straff bestämmelserna i denna lag ej tillämpliga.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Förslag

till

Lag

angående ändring i vissa delar av lagen den 17 oktober 1900 (nr 82 s. 1) om straffregister.

Härigenom förordnas, att 1 §, 2 § 3 mom., 5 och 7 §§ samt 8 § 1 mom. lagen den 17 oktober 1900 om straffregister² skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

1 §.

Hos fångvårdsstyrelsen skall finnas straffregister, innehållande uppgifter som i denna lag stadgas, angående dem som genom utslag av domstol eller myndighet i riket

1. blivit dömda till dödsstraff, straffarbete eller fängelse eller för snatteri till böter eller med tillämpning av 5 kap. 2 § strafflagen till böter för brott,

¹ Senaste lydelse se SFS 1927:111.

² Senaste lydelse av 8 § 1 mom. se SFS 1936:248. Prop. med förslag till ändrad lydelse av 1 §, 2 § 3 mom., 5 och 7 §§ framlagd för 1937 års riksdag (nr 127).

varå enligt lag kan följa straffarbete, eller med tillämpning av 6 § samma kapitel till böter, eller

2. erhållit villkorlig straffdom, eller
3. blivit dömda till ungdomsfängelse eller tvångsuppfostran, eller
4. blivit dömda till förvaring eller internering i säkerhetsanstalt, eller
5. förklarats vara övertygade om någon med straff belagd gärning, men i anseende till sinnessjukdom ej kunna till ansvar fällas, eller
6. blivit dömda till tvångsarbete.

2 §.

3 mom. Har förordnande meddelats att ungdomsfängelse eller tvångsuppfostran eller förvaring eller internering i säkerhetsanstalt skall träda i stället för annan påföljd eller avse jämväl annat brott än det för vilket till ungdomsfängelse, tvångsuppfostran, förvaring eller internering blivit dömt, skall uppgift därom lämnas till registret från den domstol eller myndighet som meddelat förordnandet.

5 §.

Då någon — — — i registret.

Fångvårdsstyrelsen skall — — — strafftidens längd.

Befälhavare, som — — — därstädes avlidit.

Då någon — — — till registret.

Där någon, som intagits till förvaring eller internering i säkerhetsanstalt, därifrån slutligt eller på prov utskrivs eller, där någon, som utskrivits på prov, återhämtas till anstalten, eller där förvarad eller internerad avlider i anstalten, skall anstaltens föreståndare därom lämna uppgift till registret. Då för någon, som på prov utskrivits från förvaring eller internering, tillsynen upphör, åligger det interneringsnämnden att därom göra anmälan till registret.

Har någon, om vars frigivning eller utskrivning från annan anstalt än säkerhetsanstalt anteckning skall göras eller uppgift lämnas enligt denna paragraf, under vistelsen å anstalten av dess läkare funnits lida av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten, skall upplysning därom meddelas i anteckningen eller uppgiften.

7 §.

Straffuppgift skall avskiljas ur registret,

därest den person uppgiften avser, enligt vunnen upplysning, genom högre rätts laga kraftägande dom blivit befriad från ansvar, utan att sådant fall är för handen, som i 1 § 5 punkten sägs, eller från tvångsarbete, eller ock genom dylik dom, som ej är villkorlig, ansedd skyldig allenast till annat ansvar, än i 1, 3 eller 4 punkten av samma paragraf avses;

då han avlidit medan han var intagen i allmän straffanstalt, eller ock genom uppgift, varom förmåles i 5 § tredje, fjärde eller femte stycket, eller annorledes vunnits tillförlitlig upplysning att han avlidit; samt

då nittio år förflutit från hans uppgivna födelseår.

8 §.

1 mom. Fullständigt utdrag av registret skall meddelas, då framställning därom göres av domstol, Konungens befallningshavande eller allmän åklagare eller av annan myndighet, vilken enligt lag äger förordna om häktning, eller av interneringsnämnden eller då sådan framställning göres av riksdagens justitieombudsman eller dess militieombudsman. Till annan myndighet än nu är sagt, så ock till enskild vars rätt må vara beroende på annan upplysning ur registret än som framgår av i 2 mom. omförmålt registerutdrag, skall fullständigt registerutdrag lämnas, där Konungen för särskilt fall därtill givit tillstånd.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

F ö r s l a g

till

L a g

om ändrad lydelse av 11 kap. 11 § giftermålsbalken.

Härigenom förordnas, att 11 kap. 11 § giftermålsbalken skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

11 §.

Varder ena maken dömd till straffarbete i tre år eller svårare straff eller till internering i säkerhetsanstalt, äge andra maken vinna skillnad i äktenskapet.

Dömes ena maken till straffarbete på viss tid understigande tre år, dock minst sex månader, eller till förvaring i säkerhetsanstalt eller till fängelse eller tvångsarbete i minst ett år, och yrkar andra maken äktenskapsskillnad, pröve rätten, huruvida med hänsyn till vad den dömda låtit komma sig till last och övriga omständigheter skillnad må ske. Samma lag vare, om ena maken varder av utländsk domstol dömd till frihetsstraff i minst ett år och andra maken på den grund vill skiljas.

För straffdom — — — samtyckt därtill.

Vill make — — — sin talan.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 27 kap. 15 § och 30 kap. 6 § 1 mom. rättegångsbalken.

Härigenom förordnas, att 27 kap. 15 § och 30 kap. 6 § 1 mom. rättegångsbalken¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

27 KAP.

15 §.

Finner i besvärsmål hovrätten nödigt att, till vinnande av utredning i målet, muntligt förhör med parterna hålles, äge hovrätten anställa sådant förhör eller, då särskilda skäl därtill föranleda, uppdraga åt underrätt att hålla förhöret. Har klagande, som dömts till straffarbete i minst sex månader, fängelse i minst ett år eller avsättning eller som dömts till förvaring eller internering i säkerhetsanstalt, i besvärsskriften eller, om hovrätten förordnat om vederpartens hörande över besvären, inom den för förklarings avgivande föreskrivna tid begärt att bliva personligen hörd inför hovrätten, skall ock muntligt förhör äga rum, där ej särskilda skäl däremot äro. Har klagandens vederpart underlåtit att avgiva förklaring, varde han ändå till förhöret kallad, där så kan ske.

Avses med — — — prövas nödiga.

Ej må, efter besvär av allmän åklagare eller målsägande, ändring göras i underrättens utslag i fråga om straff, förvaring eller internering i säkerhetsanstalt eller tvångsuppfostran utan att tilltalad, som före förklaringsutgång framställt begäran att bliva personligen hörd inför hovrätten, beretts tillfälle att komma tillstädes vid muntligt förhör. Vad nu är sagt gälla dock ej, där hovrätten ådömer allenast böter, eller den tilltalades närvaro vid muntligt förhör uppenbarligen är utan betydelse för målets avgörande, ej heller där vetskap saknas var den tilltalade uppehåller sig, eller det upplyses att han vistas å utrikes ort.

30 KAP.

6 §.

1 mom. I brottmål, som fullföljts i hovrätt eller blivit dess prövning underställt, må ej ändring i hovrättens slutliga utslag sökas:

¹ Senaste lydelse se beträffande 27 kap. 15 § SFS 1936:219 och beträffande 30 kap. 6 § 1 mom. SFS 1933:178, jfr i fråga om sistnämnda lagrum SFS 1934:16.

av målsägande, med mindre hans talan avsett ansvar för brott, varå straffarbete eller avsättning efter lag kan följa;

av tilltalad, med mindre han blivit sakfäld för sådant brott eller för annat brott dömts till förvaring i säkerhetsanstalt eller till tvångsuppfostran, ungdomsfängelse, fängelse, mistning av befattning på viss tid, dagsböter ej under sextio eller böter omedelbart i penningar ej under ettusenfemhundra kronor eller ock blivit fäld till vite omedelbart i penningar ej under belopp som nu sagts, eller för honom bestämts ny minsta tid för förvaring eller internering.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

F ö r s l a g

till

L a g

om ändring i vissa delar av sinnessjuklagen den 19 september 1929
(nr 321).

Häri genom förordnas, att 18, 41, 47 och 48 §§ sinnessjuklagen den 19 september 1929¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i lagen skall införas en ny paragraf, betecknad såsom 46 a §, av nedan angivna innehåll:

18 §.

Kan sinnessjuk — — — utom sjukhuset.

Utskrivning enligt första stycket må ej äga rum av den, som på grund av sin sinnesbeskaffenhet av domstol förklarats icke kunna fällas till ansvar för begånget brott, eller som, enligt vad känt är, under inflytande av sinnessjukdom begått mot annans personliga säkerhet riktat brott, vilket icke blivit beivrat, eller som enligt domstols förordnande intagits i allmän uppfostringsanstalt men överförs till sinnessjukhus och slutligt utskrivits från anstalten, eller som intagits å sinnessjukhus i samband med frigivning från straffarbete eller fängelse eller utskrivning från förvaring eller internering.

Har sinnessjuk, som i andra stycket sägs, utskrivits jämlikt 17 § och varder han ånyo intagen å sinnessjukhus, skall dock brottet icke utgöra hinder för utskrivning enligt första stycket, där ej överinspektören för sinnessjukvården annorledes förordnat.

¹ Senaste lydelse av 18 § se SFS 1937:79.

41 §.

Ej må domstol döma tilltalad till straffarbete i ett år eller däröver för mord eller för mordbrand eller annat eldsåsättande, som icke föröfvats i uppsåt att bedraga försäkringsgivare eller i annan sådan sviklig avsikt, eller för försök till brott som nu är sagt, eller till förvaring eller internering i säkerhetsanstalt, med mindre läkares utlåtande blivit inhämtat angående hans sinnesbeskaffenhet vid tiden för brottets begående och beträffande frågan huruvida han är i behov av vård å sinnessjukhus.

Där i annat fall domstolen på grund av att den tilltalade tidigare lidit av sinnessjukdom eller eljest finner anledning till antagande, att han vid tiden för brottets begående varit av sinnesbeskaffenhet varom i 5 kap. 5 eller 6 § strafflagen sägs, må han ej dömas skyldig till brottet utan att läkares utlåtande inhämtats i enahanda hänseenden.

46 a §.

Finner fångvårdsstyrelsen, beträffande någon som undergår straffarbete eller för sedlighetsbrott ådömt fängelse eller som för brott varom förmäles i 1 § 3. lagen om förvaring och internering i säkerhetsanstalt undergår ungdomsfängelse, anledning förekomma därtill att han jämlikt 3 § nämnda lag underkastas förvaring, skall styrelsen, innan den vidtager åtgärd som i 6 § andra stycket samma lag avses, inhämta läkares utlåtande angående hans sinnesbeskaffenhet och beträffande frågan huruvida han efter frigivningen kan antagas bliva vådlig för annans säkerhet till person eller egendom. Lag samma vare, om styrelse för allmän uppfostringsanstalt, i fråga om någon som för brott varom förmäles i 1 § 3. lagen om förvaring och internering i säkerhetsanstalt undergår tvångsuppfostran, finner anledning förekomma att han jämlikt 3 § samma lag underkastas förvaring.

Beträffande sådant utlåtande skola bestämmelserna i 42 § i tillämpliga delar lända till efterrättelse, med iakttagande av att vad där stadgas om domstolen eller domaren i stället skall gälla om styrelsen; dock att, om läkare hos styrelsen gjort framställning om förhör, det skall ankomma på styrelsen att föranstalta om sådant förhör vid lämplig underrätt och på rätten eller domaren att lämna styrelsen meddelande om förhöret och vidtaga de åtgärder som i 42 § andra stycket omförmälas. Ersättningen till den som inkallats till förhöret skall alltid stanna å statsverket. Prövar styrelsen erforderligt att jämväl medicinalstyrelsens utlåtande inhämtas, skola stadgandena i 44 § i vad de avse häktad äga motsvarande tillämpning, med enahanda avvikelser som nyss angående läkares utlåtande sagts.

47 §.

1. Tilltalad, som — — — ansvar fri.
2. Har domstol — — — mom. sägs.
3. Har någon, som enligt vad ovan sagts förvaras å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården, genom laga kraftägande utslag förkla-

rats på grund av sin sinnesbeskaffenhet från ansvar fri, skall han, om han är intagen å sinnessjukhus, anses vara för vård där intagen samt, om han förvaras å sinnessjukavdelning vid fångvården, för vård där förbliva, intill dess plats å något statens sinnessjukhus kan beredas honom. I senare fallet ankomme det på vederbörande fångvårdsmyndighet att hos medicinalstyrelsen göra framställning om den straffriförklarades intagande å sådant sinnessjukhus. Vid framställningen skola, i huvudskrifter eller bestyrkta avskrifter, fogas å fångvårdsanstalten förvarade handlingar, som angå den straffriförklarade och äro av betydelse för bedömande av hans sinnessillstånd. Medicinalstyrelsen tillkommer därefter att meddela erforderliga föreskrifter om den straffriförklarades intagande å visst sinnessjukhus.

Utan hinder — — — finnes föreskrivet.

Föreligger beträffande någon, som icke är häktad, sådant fall, som avses i 2 mom., åligge det vederbörande länsstyrelse att, om domstolens utslag vinner laga kraft, genast förordna om den straffriförklarades intagande å sinnessjukhus för vård. När sådant förordnande meddelats, skall intagning utan dröjsmål ske å det statens sinnessjukhus, som medicinalstyrelsen, efter anmälan av länsstyrelsen, bestämmer.

4. Har någon, angående vilken utlåtande infordrats jämlikt 46 § eller 46 a §, blivit för undersökning intagen å sinnessjukhus eller sinnessjukavdelning vid fångvården, må han ej på grund av nämnda lagrum där kvarhållas längre än till dess utlåtandet avgivits.

5. Vad i — — — rannsakingens gång.

48 §.

1. Fånge, som — — — vid fångvården.

Föreligger beträffande — — — nyss nämnts.

Befinnes någon som är intagen i säkerhetsanstalt lida av sinnessjukdom, eller finnes anledning att hos sådan intagen förmoda dylik sjukdom, må vederbörande anstaltsmyndighet draga försorg om hans intagande för vård eller observation å sinnessjukavdelning vid fångvården.

2. Kan sinnessjuk — — — hans sinnessillstånd.

Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning å sinnessjuk, som skall utskrivas från säkerhetsanstalt och kan antagas efter utskrivningen vara i behov av vård å sinnessjukhus.

Denna lag träder i kraft, beträffande 47 § 3 mom. den 1 juli 1937 samt i övrigt den dag Konungen förordnar.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 5 maj 1937.

Närvarande:

justitierådet AFZELIUS,
regeringsrådet ASCHAN,
justitieråden FORSBERG,
SANDSTRÖM.

Enligt lagrådet den 23 april 1937 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 16 april 1937, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

- 1) lag om förvaring och internering i säkerhetsanstalt;
- 2) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 22 april 1927 (nr 109) om verkställighet av förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare samt av internering av återfallsförbrytare;
- 3) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 22 april 1927 (nr 110) om tillsyn över dem, som utskrivits på prov från vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller från interneringsanstalt för återfallsförbrytare;
- 4) lag om ändring i vissa delar av strafflagen;
- 5) lag om ändrad lydelse av 1 och 6 §§ lagen den 26 mars 1909 (nr 16 s. 1) angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag;
- 6) lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 22 juni 1906 (nr 51 s. 9) angående villkorlig frigivning;
- 7) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 17 oktober 1900 (nr 82 s. 1) om straffregister;
- 8) lag om ändrad lydelse av 11 kap. 11 § giftermålsbalken;
- 9) lag om ändrad lydelse av 27 kap. 15 § och 30 kap. 6 § 1 mom. rättegångsbalken; samt
- 10) lag om ändring i vissa delar av sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321).

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Ivar Strahl.

Förslagen föranledde ej andra erinringar än som framgå av följande uttalanden, avgivna vid

Förslaget till lag om förvaring och internering i säkerhetsanstalt.**Lagrådet:**

Ställes på en lagrubrik det anspråk att den skall, så långt i stark sammanfattning kan ske, utgöra kännemärke å lagens väsentliga innehåll, lär i förevarande fall icke böra saknas ett klart angivande av att här åsyftas behandling av förbrytare — och endast förbrytare. Så sker tydligen ej, när i förslagens rubrik behandlingsformerna förvaring och internering lämnas utan annan bestämning än som ligger i förbindelsen med det nyskapade ordet »säkerhetsanstalt». Varken i och för sig eller i dylik sammanställning kan denna benämning anses motsvara det slag av ingripande emot brottsligheten, vilket skall vara det för denna lagstiftning karakteristiska; snarare ledes tanken på omhändertagande av andra för samhället farliga eller skadliga personer än just de för brott sakfällda. Lämpligast synes nämnda rubrik kunna avfattas i anslutning till vad de sakkunniga föreslagit med allenast den avvikelse som föranledes av att två lagar nu sammanföras till en. I enlighet härmed skulle rubriken erhålla lydelsen »lag om förvaring och internering av vissa förbrytare».

Med en sådan lydelse av lagens rubrik som nu förordats föreligger näppe- ligen anledning att för upptagande i lagtexten söka utfinna en gemensam be- nämning å de här avsedda anstalterna. En dylik beteckning har då ej längre till uppgift att utmärka de i lagen behandlade bestraffningsformernas sär- skilda karaktär, och i själva verket blir den föga upplysande, i det att där- under kunna vara inbegripna anstalter av helt skilda och i lagen ej angivna slag. Naturligare och riktigare synes vara att av lagtexten allenast framgår, att ifrågavarande förbrytare skola förvaras resp. interneras i »särskild an- stalt». En sådan terminologi lär bättre förenas med förslagens ståndpunkt att icke i förevarande lag giva närmare regler om verkställigheten och att till avgörande i administrativ ordning överlåta frågan om de erforderliga an- stalternas inrättande. Med den särskilda innebörd, uttrycken »förvaring» och »internering» av förbrytare redan äga och alltjämt skola bibehålla i denna under åtskilliga år tillämpade lagstiftning, ligger måhända närmast att an- vända beteckningarna förvaringsanstalt resp. interneringsanstalt och, där be- handling av båda slagen förekommer inom samma anstalt, förvarings- och interneringsanstalt. Huruvida dessa eller möjligen andra benämningar skola begagnas, torde emellertid lämpligare komma under bedömande i samman- hang med de organisatoriska spörsmål, som framkallas av den nya lagstift- ningen.

Skulle vad nu anförts vinna beaktande, torde härav ej påkallas andra änd- ringar i de remitterade förslagen än att i följdförslagen förekommande hänvisningar till huvudförslaget lämpas efter dess omformulerade rubrik, samt att, där i övrigt lagtexterna använda sig av uttrycket säkerhets- anstalt, detta utbytes mot »särskild anstalt» eller, när sammanhanget det till- låter, »anstalten».

1 och 4 §§.

Justitierådet Afzelius:

Enligt de nuvarande förvarings- och interneringslagarna sker ådömande av dessa påföljder så, att i domen först fastställles det straff, som finnes böra följa på den åtalade förbrytelsen, varefter förordnas att den sålunda dömda skall, i stället för att undergå detta straff, intagas till förvaring eller internering i därtill avsedd anstalt. I anslutning till vad de sakkunniga tillstyrkt föreslås nu, att ådömande av förvaring eller internering skall ske direkt utan att i domen först utmätas ett straff.

I förhållande till gällande rätt innebär förslaget en högst avsevärd utvidgning av förutsättningarna för ådömande av förvaring och internering, bland annat i fråga om svårhetsgraden av brott, å vilket skall kunna följa endera av dessa påföljder. Härutinnan uppställles nämligen blott det villkor, att å brottet enligt lag kan följa straffarbete eller — så vitt angår förvaring i anledning av sedlighetsbrott — straffarbete eller fängelse. Detta medför på grund av straffskalornas rymlighet att i tämligen stor utsträckning ej kommer att föreligga hinder av lag emot att döma till förvaring eller internering även i sådana fall, då det åtalade brottet icke skulle hava bedömts strängare än med ett lågt frihetsstraff eller rent av endast med böter. Med hänsyn till påföljdernas synnerliga stränghet kan ett sådant resultat knappast vara åsyftat, åtminstone icke för andra än sällsynta undantagsfall. Å de erinringar, som i detta avseende framställts emot förslagets ståndpunkt, har genmålts, att övriga förutsättningar för påföljdernas ådömande, domstolsbehandlingen och det eljest stadgade förfarandet i dessa mål erbjöde säkerhet emot en alltför vidsträckt tillämpning av lagen. Även om ett sådant antagande skulle visa sig i det hela riktigt, synes dock vara att betrakta såsom en brist att icke på denna viktiga punkt tillämpningsområdet erhåller fastare begränsning genom stadganden i lagen, vilka klart utesluta de lindrigare brottsfallen. Är den brottslighet, som givit anledning till lagföringen, ej svårare än att straffet stannar vid böter — och detta även när straffnedsättningsregeln i 5 kap. 6 § strafflagen vunnit tillämpning — lär det behov av skyddsåtgärder, vilket tilläventyrs kan vara för handen, böra tillgodoses på annan väg än den, som anvisas i förevarande lagstiftning.

Även från en annan synpunkt är straffets utsättande i domen att förorda. För att rätt tillämpa lagens grunder måste jämväl efter förslagets förutsättningar domaren för sig själv klargöra svårhetsgraden av det föreliggande brottet, och för tanken kommer därmed en straffmätning att äga rum. Endast genom att denna kommer till uttryck i domen kan göras åskådligt hur lagen i verkligheten blivit tillämpad. Betydelsen härav torde icke böra skattas alltför ringa. Med ett system, vilket, under bibehållande av påföljdens samband med en aktuell brottslighet, icke medger någon omedelbar jämförelse mellan påföljden och det bedömande som ägnats brottet, lämnas utrymme för åtskillig missuppfattning rörande beskaffenheten av den prövning, som förekommer i dylika mål. Både för den dömda och för andra kan stundom

framstå såsom tvivelsamt, om icke påföljd ådömts utan tillbörligt beaktande av omständigheter, som hänföra sig till det aktuella brottet, och om icke lämplighetsskäl erhållit ett större inflytande än som instämmer med lagens grunder. En föreställning om godtycklighet vid avgörandet synes då kunna ligga nära.

De skäl, vilka ansetts ådagalägga den föreslagna ordningens företräde framför den nuvarande, hava icke synts mig övertygande. Den allmänpreventiva verkan påföljderna kunna utöva torde vara beroende av deras eget innehåll och kan näppeligen röna inflytande av den lösning, som gives åt det här behandlade spörsmålet. Ej heller lärer jämförelsen med de nya lagarna om ungdomsfängelse och om tvångsuppfostran kunna betraktas såsom hållbar i annat än vad den avser vissa rent yttre beröringspunkter. De unga lagöverträdarna utgöra en grupp för sig med väsentligen andra kännetecken än som återfinnas hos de förminskat tillräkneliga brottslingarna och de kroniska återfallsförbrytarna. I fråga om de förstnämnda måste behandlingen — vilken har sin yttersta tidsgräns i ungdomsårens utgång — bliva vida mer skild från vanliga former av straff och straffverkställighet än vad som blir fallet med åtgärderna emot de senare. Endast med stor varsamhet synes därför lagstiftningen rörande ungdomsbrottsligheten kunna tagas till förebild, när det gäller att ställa andra grupper av förbrytare under en straffrättslig behandling som avviker från den ordinära.

I enlighet med vad här anförts tillstyrker jag sådan omarbetning av förevarande paragrafer, att nuvarande ordning för ådömande av förvaring och internering kommer att bibehållas. Om därvid inom det i förslaget angivna brottsområdet minsta straff, som skall kunna ersättas med dylik påföljd, bestämmes till fängelse, lärer i realiteten den ökade frihet, vilken förslaget avser att bereda domstol i fråga om val mellan vanligt straff och påföljd, icke genom ändringen i någon avsevärd mån inskränkas. I samband härmed bortfaller den i 18 § upptagna preskriptionsregeln, emot vilken på grund av dess för vissa fall alltför stränga eller eljest mindre lämpliga verkan erinringar blivit framställda — såsom det vill synas icke utan fog. Även i övrigt bliva åtskilliga ändringar erforderliga såväl i huvudförslaget som i vissa andra av de remitterade förslagen; några av följdförslagen komma att förfalla. En detaljerad undersökning i detta hänseende kan emellertid under närvarande omständigheter icke här företagas.

Justitierådet Sandström vid 1 §:

Ehuru i allmänhet medförande en utvidgning i förhållande till nu gällande lag av de fall där förvaring kan ådömas inskränker förevarande paragraf möjligheterna därtill såtillvida att, då den brottslige redan förut undergått förvaring, han ej skall kunna ånyo ådömas sådan påföljd för brott varå — bortsett från sedlighetsbrott — ej enligt lag kan följa högre straff än fängelse. Denna inskränkning kan ej anses motiverad. Den tidigare förvaringen och de slutsatser vartill denna kan föranleda i avseende å brottslingens samhällsvårdlighet och mottaglighet för straffpåverkan berättiga till

en eftergift i fråga om brottsartens svårhetsgrad. Därest efter slutlig utskrivning en person, som förut undergått förvaring, förövar t. ex. sådan miss-handel som avses i 14 kap. 13 § strafflagen, synes det lämpligt att såsom nu kan ske förvaring skall kunna ådömas, oaktat å brottet ej kan följa straffarbete. Jag hemställer därför, att till tredje punkten göres sådant till-lägg att, då den som utskrivits från förvaring begår annat brott än sedlig-hetsbrott och å brottet enligt lag kan följa fängelse, han må oavsett vad i samma punkt stadgas kunna dömas till förvaring.

7 §.

Lagrådet:

Enligt tredje stycket i förevarande paragraf skola vid beräkning av minsta tid — bortsett från det fall som avses i 3 § — tillämpas de grunder som gälla för beräkning av strafftid. Nu gällande lag angående förvaring av för-minskat tillräkneliga förbrytare, 7 § andra stycket, innehåller angående minsta tidens beräkning ett stadgande av samma lydelse, därvid emellertid är tillagt, att tiden för förvaringen ej i något fall må räknas från tidigare dag än den, då beslutet om förvaringen vunnit laga kraft. På sätt de sak-kunniga erinrat, intogs detta tillägg på hemställan av lagrådet i syfte att förekomma det misstag att vad i lagen den 1 juli 1898 innefattande vissa bestämmelser om beräkning av strafftid stadgas angående verkan av nöjd-förklarings avgivande vid ådömande av frihetsstraff jämväl skulle äga till-lämpning beträffande förvaringstid. De sakkunniga hava emellertid i lik-het med departementschefen ansett ett tillägg av omförmälda innehåll ej vara erforderligt vid förevarande stadgande. Såsom skäl härför har i hu-vudsak anförts, att då enligt 1898 års lag förutsattes att någon ådömes straff-arbete eller fängelse och enligt gällande förvaringslag sådant straff alltid skall utsättas i samband med förvaringens ådömande det varit med hänsyn härtill som ett misstag i förstnämnda avseende ansetts icke vara uteslutet, men att sådant misstag ej kunde befaras inträffa enligt den föreslagna lag-stiftningen, vilken innebure att förvaring ådömdes direkt utan utsättande av straff. Vad sålunda framhållits kan emellertid enligt lagrådets uppfattning ej inverka på nämnda fråga. Bestämmelserna i 1898 års lag förutsätta näm-ligen i alla avseenden för sin tillämplighet ett ådömande av frihetsstraff, och då därför i det nu ifrågavarande stadgandet hänvisas till de g r u n d e r, som gälla för beräkning av strafftid, kan den av de sakkunniga åberopade om-ständigheten ej i och för sig utgöra något hinder för det antagandet att stad-gandet, likaväl som det har avseende å bestämmelserna i 1898 års lag om begynnelse- och sluttid för straffarbete och fängelsestraff ävensom om ver-kan av visst avbrott i straffverkställigheten, jämväl åsyftar vad i samma lag stadgas angående verkan av nöjdförklaring. En annan sak är att av vissa andra omständigheter kan dragas den slutsatsen, att bestämmelserna om nöjdförklaring ej skola gälla beträffande förvaring och internering. Dessa omständigheter berördes också i förenämnda lagrådsyttrande; men det hem-ställdes likväl att till undanröjande av all tvekan omförmälda tilläggsbe-

stämmelse skulle göras. Med hänsyn till vad sålunda anförts hemställer nu lagrådet, att i tredje stycket av förevarande paragraf intages en tilläggsbestämmelse av förut angivna innehåll. Att så sker anser lagrådet vara så mycket mer erforderligt som eljest den omständigheten att en sådan bestämmelse finnes i nuvarande förvaringslag men i den föreslagna lagen utslutits skulle kunna vara ägnad att giva ytterligare stöd åt en oriktig tolkning av stadgandets innebörd.

15 §.

Lagrådet:

I det fall att den som är utskriven på prov därunder övertygas om brott, som begåtts före utskrivningen, skall domstolen enligt förevarande paragraf antingen meddela förordnande, att den ådömda förvaringen eller interneringen skall träda i stället för straff för det nya brottet samt att den brottslige skall återintagas i anstalten, eller ock allenast förordna, att förvaringen eller interneringen skall avse jämväl detta brott. Emellertid får återintagning ej beslutas med mindre sådan åtgärd tillstyrkts av interneringsnämnden. I händelse nämnden ej lämnar sådan tillstyrkan, återstår således för domstolen endast att tillämpa det andra av de båda alternativen. Att på detta sätt domstolen, sedan talan om ansvar för brott anhängiggjorts, skall genom nämndens ställningstagande kunna bindas i sitt avgörande, huruvida det åtalade brottet må bli va föremål för någon reaktion från samhällets sida eller ej, måste ur olika synpunkter väcka betänklighet av den art att förslagets ståndpunkt härutinnan icke synes böra godtagas. Enligt lagrådets mening bör den föreliggande frågan lösas på det sätt att möjlighet kommer att stå domstolen till buds att ådöma straff. Att medgiva domstolen rätt att utan tillstyrkan av nämnden förordna om den brottsliges återintagande i anstalten lär nämligen ej böra ifrågakomma. De sakkunniga, vilka i förevarande hänseende intagit samma ståndpunkt som innefattas i det remitterade förslaget, hava anført att med den föreslagna lösningen komme — om man bortsåge från den begränsade möjlighet att i visst fall, som upptages i 14 § i remitterade förslaget, ådöma straff — i fråga om brott begångna före utskrivning på prov principiellt samma reaktion att tillämpas antingen den brottslige övertygades om brottet före nämnda tidpunkt (14 § i förslaget) eller under tillsynstid, samt att det förefallit de sakkunniga bäst överensstämma med de principer, som låge till grund för denna lagstiftning, att i det ifrågavarande fallet, där disciplinära hänsyn knappast motiverade ådömande av straff, utesluta denna reaktionsform. Mot vad sålunda uttalats vill lagrådet emellertid erinra, att i det angivna hänseendet den olikheten föreligger mellan 14 § och 15 § att domstolen vid tillämpningen av den förra paragrafen är helt obunden av interneringsnämnden. För övrigt synes enligt förslaget den omständigheten att reaktionen mot ett brott begånget före utskrivningen på prov kan bli va olika för det fall att lagföringen sker före utskrivningen och i den händelse att beivran äger rum under tillsynstiden ej i allo ansetts böra beaktas. Sålunda är att märka, hurusom enligt 16 §, där den, som slutligt

utskrivits eller för vilken efter utskrivning på prov tillsynen upphört, övertygas att före utskrivningen hava begått brott, det står domstolen öppet att därför ådöma straff.

Med hänsyn till vad sålunda anförts hemställer lagrådet om sådan ändring av förevarande paragraf att möjlighet beredes domstol att i nu åsyftade fall döma till straff.

18 §.

Justitierådet Sandström:

Den i förevarande paragraf meddelade preskriptionsregeln utgår från att ådömande av förvaring eller internering är likställt med straff. Från en sådan utgångspunkt kan med fog göras gällande att den föreslagna preskriptionstiden av femton år är för lång i fråga om lindrigare och för kort i fråga om svårare brott. Emellertid måste ock beaktas att dessa påföljder hava karaktär av speciella reaktionsformer mot vissa slag av brottslighet och att för deras användande gälla särskilda förutsättningar med avseende å brottslingens person. Om dessa förutsättningar icke längre förefinnas, kan det icke anses lämpligt att åtgärderna bringas till verkställighet. Då ett längre uppskov med verkställigheten måste göra det osäkert om berörda förutsättningar alltjämt äro för handen, synes för sådant fall från det ändamålsenligas synpunkt önskvärt att förordnandet får anses förfallet och att förnyad prövning får äga rum av frågan om den påföljd som brottet bör föranleda. En sådan anordning står väl tillsammans med de principer som kommit till uttryck i 2 och 3 §§, och från den dömdes synpunkt kan så mycket mindre invändning resas däremot som, för den händelse straff skulle komma att ådömas, detta — till sin tidslängd enligt allmänna rättsgrundsatser naturligtvis begränsat inom tidrymten för den minsta tiden — torde uppfattas såsom en lindrigare påföljd.

På grund av det anförda hemställer jag att paragrafen måtte omarbetas så, att därest förordnande angående förvaring eller internering ej börjat verkställas inom fem år, förordnandet skall anses förfallet och att allmän åklagare i ty fall skall vid den i 17 § angivna domstolen föra talan mot den dömden om hans fällande till enahanda eller annan ansvarspåföljd. Bestämmelser av detta innehåll torde påkalla en föreskrift om viss tid inom vilken sådan talan kan anhängiggöras, förslagsvis fem år utöver den tid som finnes stadgad för anställande av åtal för brottet.

Justitierådet Afzelius:

Under hänvisning till mitt yttrande vid 1 och 4 §§ instämmer jag, därest förslagets ståndpunkt i fråga om sättet för påföljds ådömande skall bibehållas, i justitierådet Sandströms uttalande om önskligheten av att förevarande paragraf underkastas omarbetning. I fråga om det innehåll, som bör givas åt preskriptionsregeln och med denna sammanhängande bestämmelser, erfordras emellertid enligt min mening ett närmare övervägande än som här för närvarande kan äga rum.

Regeringsrådet Aschan och justitierådet Forsberg förenade sig med justitierådet Afzelius i vad hans yttrande avsåge omarbetning av förevarande paragraf.

21 §.

Lagrådet:

Det i förevarande paragraf upptagna bemyndigandet för Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser angående tillämpningen av lagen kan och bör ej avse verkställigheten av förvaring eller internering och ej heller tillsynen över de på prov utskrivna, i vilka hänseenden föreskrifter meddelas i särskilda lagar. Om Kungl. Maj:ts befattning med anstalternas inrättande stadgas i 8 §. Det föreslagna stadgandet lärer i verkligheten icke äga avseende å annat än de närmare föreskrifter, som kunna erfordras rörande interneringsnämndens verksamhet. Vid detta förhållande torde stadgandet, efter förebild av gällande lag om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare, böra överflyttas till 5 §.

Ur protokollet:

Wilhelm von Schwerin.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 maj 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL.

Efter gemensam beredning med chefen för socialdepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, lagrådets den 5 maj 1937 avgivna utlåtande över de den 16 april 1937 till lagrådet remitterade förslagen till

- 1) lag om förvaring och internering i säkerhetsanstalt;
- 2) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 22 april 1927 (nr 109) om verkställighet av förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare samt av internering av återfallsförbrytare;
- 3) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 22 april 1927 (nr 110) om tillsyn över dem, som utskrivits på prov från vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller från interneringsanstalt för återfallsförbrytare;
- 4) lag om ändring i vissa delar av strafflagen;
- 5) lag om ändrad lydelse av 1 och 6 §§ lagen den 26 mars 1909 (nr 16 s. 1) angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag;
- 6) lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 22 juni 1906 (nr 51 s. 9) angående villkorlig frigivning;
- 7) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 17 oktober 1900 (nr 82 s. 1) om straffregister;
- 8) lag om ändrad lydelse av 11 kap. 11 § giftermålsbalken;
- 9) lag om ändrad lydelse av 27 kap. 15 § och 30 kap. 6 § 1 mom. rättegångsbalken; samt
- 10) lag om ändring i vissa delar av sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321).

Efter redogörelse för utlåtandet anför föredraganden:

»I förslaget till lag om förvaring och internering i säkerhetsanstalt ha de ändringar vidtagits, om vilka lagrådet hemställt vid 7, 15 och 21 §§ av detta

lagförslag. I enlighet med lagrådets hemställan ha sålunda dels ändringar företagits i 7 § sista stycket och 15 § första stycket, dels ock 21 § uteslutits och med anledning därav ett nytt sista stycke tillagts i 5 §.

Däremot har någon ändring i det remitterade förslaget icke ansetts böra vidtagas med anledning av vad lagrådet anfört därom, att rubriken borde erhålla sådan avfattning, att av densamma framginge, att lagen åsyftade behandlingen av förbrytare, ävensom därom att någon särskild benämning å den anstalt vari förvaring och internering skall verkställas icke borde i lagen upptagas. Enligt min mening är det ur vissa synpunkter lämpligt, att de ifrågavarande skyddsåtgärderna icke betecknas allenast med termerna förvaring och internering utan att åt dem givas benämningar, som mera tydligt angiva att de innebära särskilda former av omhändertagande. Med hänsyn därtill har jag funnit mig böra i lagen bibehålla de i det remitterade förslaget upptagna benämningarna förvaring och internering i säkerhetsanstalt. Vid sådant förhållande torde dessa beteckningar lämpligen böra upptagas jämväl i lagens rubrik. Att därutöver i denna utmärka, att lagen har avseende å förbrytare, synes mig icke vara behöfligt.

Beträffande den i 18 § av samma lagförslag upptagna preskriptionsregeln ha inom lagrådet avgivits skilda yttranden, vilka samtliga innebära önskemål om en omarbetning av ifrågavarande preskriptionsbestämmelse. Redan vid bearbetningen inom justitiedepartementet av de sakkunnigas förslag voro olika sätt att lösa föreliggande fråga, däribland det som angivits av en ledamot inom lagrådet, föremål för övervägande. Då det därvid icke lyckades att finna en ur alla synpunkter fullt tillfredsställande lösning och då förevarande spörsmål uppenbarligen är av synnerligen ringa praktisk betydelse, stannade jag vid att upptaga den av de sakkunniga i förevarande hänseende föreslagna enkla och överskådliga bestämmelsen, vilken i princip överensstämmer med motsvarande regel i lagen om ungdomsfängelse. Vad inom lagrådet i denna fråga anförts har icke föranlett mig att frånträda min härutinnan tidigare intagna ståndpunkt.

Vad enskilda ledamöter av lagrådet i övrigt anfört beträffande samma lagförslag har icke ansetts böra föranleda ändring i förslaget.

Viss redaktionell jämkning har vidtagits i ingresserna till lagen angående ändring i vissa delar av lagen den 22 april 1927 om verkställighet av förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare samt av internering av återfallsförbrytare och till lagen angående ändring i vissa delar av lagen samma dag om tillsyn över dem, som utskrivits på prov från vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller från interneringsanstalt för återfallsförbrytare. En sådan jämkning har även företagits i 18 § andra stycket lagen om ändring i vissa delar av sinnessjuklagen.»

Föredraganden hemställer — under framhållande av att proposition i ärendet jämlikt § 54 riksdagsordningen syntes kunna avlåtas utan hinder av att den för propositioners avlämnande i allmänhet stadgade tid gått till ända —

att de i enlighet med vad nu angivits ändrade lagförslagen måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Wilhelm von Schwerin.